

**አጠቃላይ የነገረ መለኮት ትምህርት
ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ**

3ኛ መጽሐፍ

ጥናት 7. ትምህርተ ድኅነት

በቂስ ኮሊ.ን ማንሰል

**አቶ ፍትሐ አምላክ አንደው
1999 ዓ.ም.**

**Ato Fithamlak Enyew
2007**

አቶ ፍትሐ አምላክ እንደው
የፖ.ሣ.ቀ. 122663 አዲስ አበባ
Ato Fithamlak Enyew
122663 ADDIS ABABA

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው
ALL RIGHTS RESERVED

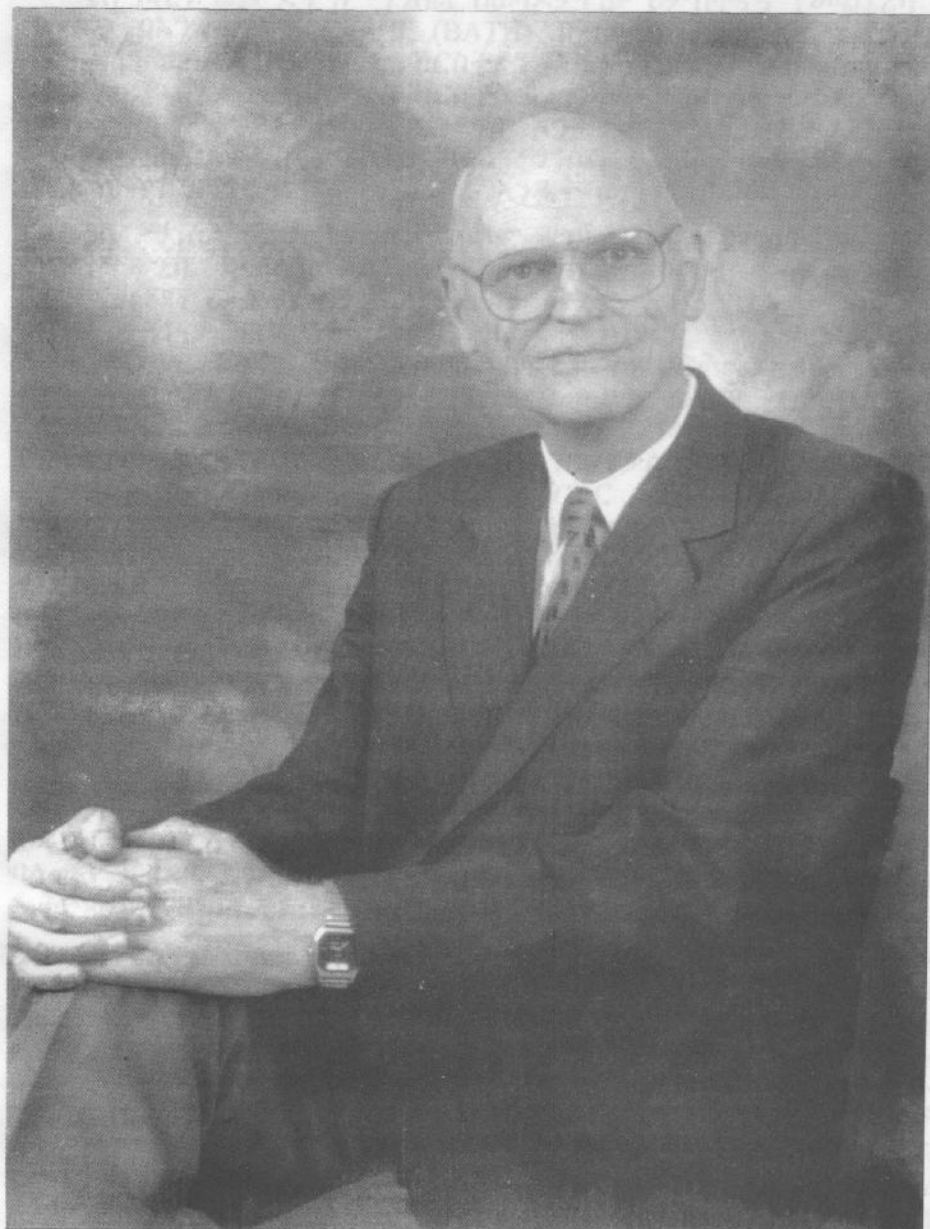
ደራሲው ቄስ ኮሊን ሬይ ድሞክ ማንሰል ዋናውን ጽሑፍ ጻፉ።
አቶ ፍትሐ አምላክ እንደው የአማርኛውን ቅጂ የዋናውን መጽሐፍ መንፈስ ሳይለቅ
አሻሽለዋል።

Author: The Reverend Colin Maunsell wrote the original Manuscript.
Ato Fithamlak Enyew corrected and improved the Amharic but without changing
the intention of the original.

የሽፋን ሥዕል
በወንድወሰን ገ/ትንሣኤ

በንግድ ማተሚያ ድርጅት ታተመ
PRINTED BY COMMERCIAL PRINTING ENTERPRISE

የቀበሌና ማኅበራዊ ጥራት ማረጋገጫ

በዚህ ምስል ላይ የሚገኘው ሰው የጥራት ማረጋገጫ ምክር ቤቱ አባል ነው።
 ይህ ሰው የጥራት ማረጋገጫ ምክር ቤቱ አባል ነው።
 ይህ ሰው የጥራት ማረጋገጫ ምክር ቤቱ አባል ነው።

የቁስ ማንሰል ዐጭር የሕይወት ታሪክ

ቁስ ኮሊን ሬይ ድሞክ ማንሰል ለወላጆቻቸው ዐምስተኛና የመጨረሻ ልጅ በመሆን በእንግሊዝ አገር ባዝ (BATH) በምትባል ከተማ እ.ኤ.አ. በ1933 ተወለዱ። ወላጆቻቸው የቤተ ክርስቲያን አባሎች የነበሩ ሲሆን፤ በቤተሰቡ በመጀመሪያ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ያመነችው፤ ከሁለት ወንድማማቾችና ከሁለት እጎትማማቾች መካከል አንደኛዋ እጎታቸው ነበረች። ከሁሉ አስቀድሞ ግን የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮችን ለቁስ ማንሰል የነገረቻቸውና የጸለየችላቸው በቤት ውስጥ ሞግዚት ሆና የምትሠራ አንዲት ወጣት ነበረች።

ቁስ ማንሰል ወደ ትምህርት ዓለም የገቡት ገና የዐምስት ዓመት ልጅ በነበሩበት ጊዜ ነው። ወቅቱ ሁለተኛው የዓለም ጦርነት የተጀመረበት ጊዜ ነበረና ከከተማ ውጭ ሰላማዊ በሆነ ስፍራ በሚገኝ አንድ የግል ትምህርት ቤት ውስጥ ገብተው በዐዳሪነት መማር ጀመሩ። በ1947 ዓ.ም. እ.ኤ.አ. በ13 ዓመታቸው ዊንቴስተር ኮሌጅ ገብተው ከፍተኛ ትምህርት መከታተል ጀመሩ። በዊንቴስተር ኮሌጅ ይማሩ በነበሩባቸው ዓመታት ውስጥ ጌታን አግኝተው ለሚስቱን አገልግሎት ተጠሩ። ቁስ ማንሰል የ14 ዓመት ወጣት ሳሉ በእጎታቸው ድጋፍና ወጪ፤ በእንግሊዝ አገር የቃለ እግዚአብሔር አንባብያን ማኅበር ባዘጋጀውና በመራው የመርከብ ሽርሽር እንዲሳተፉ ተደረገ። በዚሁ የሽርሽር መርሐ ግብር ላይ በቀረበ መልእክት ቁስ ማንሰል ወደ ጌታ ተሳቡ። ከሁለት ዓመት በኋላ፤ እሁድ ቀን መጽሐፍ ቅዱስ ሲያጠኑ በማርቆስ ወንጌል 15+16 ላይ፤ «ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ ወንጌልንም ለፍጥረት ሁሉ ስበኩ» ተብሎ በተጻፈው ጥቅስ ልባቸው በጣም ተነካ። ቁስ ማንሰል ሚስቱናዊ እንደሚሆኑ፤ አንድ ቀን ከትውልድ አገራቸው ወጥተው በሌላ አገርና በእንግዳ ባህል ውስጥ ወንጌልን ለመስበክ እንደሚሄዱ አስቀድመው ተገንዝበው ነበር። በዚህ መሠረት ስለ ጥሪአቸው ምክር ለመቀበል ወደ አንድ ሚስቱናዊ ድርጅት ሄዱ፤ ያ ድርጅት በመጀመሪያ ቢሲ ኤም ኤስ (BCMS)፤ አሁን ደግሞ ክሮስሊንክስ (CROSSLINKS) እየተባለ የሚጠራው ሲሆን፤ በተለይ በኢትዮጵያ ውስጥ «ሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር» በሚባለው ስም ይታወቅ ነበር። ቁስ ማንሰል ወዲያውኑ በአርሲ ክፍለ አገር በሚገኝ አንድ ስፍራ ይሠራ ለነበረ አንድ የዕርሻ ባለሙያ ደብዳቤ እንዲጽፉ ምክር ተሰጣቸው። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ልባቸው ወደ ኢትዮጵያ እያዘነበለ ሄደ።

በዊንቴስተር ኮሌጅ የጀመሩትን ትምህርት ከጨረሱ በኋላ ቁስ ማንሰል በ1951 እ.ኤ.አ. ለብሔራዊ ውትድርና አገልግሎት ወደ ግብፅ ሄዱ። በዚያም ከቤተ መንግሥት የመሃንዲሶች ቡድን አባላት ጋር የሁለት ዓመት አገልግሎት ሰጡ። በዚያ ሁኔታ ውስጥ ብቻቸውን ሳሉ ከአንድ ክርስቲያን ምን እንደሚጠበቅና በእምነት መጽናት ማለት ምን ማለት እንደሆነ በይበልጥ መማር ጀመሩ። ቁስ ማንሰል በመጀመሪያዋ ሌሊት፤ በጦር ሰፈሩ ውስጥ በነበረችው ዐልጋቸው አጠገብ ተገብረው መጸለያቸው፤ በክርስቶስ በማያምኑ ብዙ ሰዎች ፊት ስለ ጌታችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ለመመስከር ምንም ዐይነት ዕፍረት እንደማይሰማቸው አሳዩ። በወታደራዊው ሥልጠና አንድ ክፍል ውስጥ፤ ወታደሮቹ በሕዝብ ፊት ግግር ማድረግን በይፋ እንዲለማመዱና እንዲሠለጥኑ ይደረግ ነበር። ያ ትምህርት ቁስ ማንሰል ለወደፊት የሰብክትና የትምህርት አገልግሎታቸው ግልጽ የሆነ ድምፅ እንዲኖራቸው አድርጓል።

ቀጥሎም ቄስ ማንሰል በ1953 እ.ኤ.አ. የምህንድስና ትምህርት ለመከታተል ኬምብሪጅ ዩኒቨርሲቲ ገቡ። በዚህ ኮርስ ላይ ተቸግረው የነበሩት በተለይ ተከላከለው ምላሽ ሰጡት በግልጽ ተቀባይ ሆኑ። በኬምብሪጅ ሲገኙ ሲ.ሲ.ዩ (CICCU) ኢቫስ (EVASUE) ከተባለው የዩኒቨርሲቲ ምእመናን ተማሪዎች ኅብረት ጋር ስለ ሚስቶን አገልግሎት ሲጸልዩ፣ ስለ ጥሪው በመጠኑ ቀዝቅዞ የነበረው ልባቸው እንደገና ተቀጣጠለ። ቄስ ማንሰል ከ69 ወጣቶች ጋር በውጭ አገር ያገለግሉ ዘንድ ለሁለተኛ ጊዜ ራሳቸውን ለጌታ አስረከቡ። በተጨማሪም ቄስ ማንሰል ስፖርተቶ ስለነበሩ «ስኳሽ»፣ «ቴኒስ» እና በመጠኑም የእግር ኳስ መጫወት ያስደስታቸው ነበር። ቄስ ማንሰል በ1956 እ.ኤ.አ. በ«B.A.»፣ በ1969 ደግሞ በ«M.A.» ተመርቀዋል።

እስከዚህ ጊዜ ድረስ ቄስ ማንሰል ስለ «ሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር» እና ስለ ኢትዮጵያ ለማወቅ የነበራቸው ፍላጎት እየጨመረና እየደገ ሄደ። በተለይም የአንግሊካን ቤተ ክርስቲያንን ቅርንጫፎች በኢትዮጵያ ውስጥ በማቋቋም ፈንታ፣ በኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን መታደስ ላይ ያተኩር በነበረው በድርጅቱ ዓላማ ተማርከው ነበር። ቄስ ማንሰል በኢትዮጵያ ለማገልገል ራሳቸውን መስጠት ሲፈልጉ፣ በመጀመሪያ በአንግሊካን ቤተ ክርስቲያን የቅስናን አገልግሎት ቅጽ በመሙላት የቅስና ማዕርግን እንዲቀበሉ ምክር ተሰጣቸው። በቴንደል የትምህርተ መለኮት ኮሌጅ ያሳለፉባቸው የሚቀጥሉት ሦስት ዓመታት (1956-58 እ.ኤ.አ.) ለሕይወታቸው በጣም አስፈላጊና መሠረታዊ ያን ነበሩ። በዚያ ተቋም ውስጥ ዋናው መምህራቸው ዶ/ር ጂም ፓከር የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት ይበልጥ አስተካክለው እንዲረዱ አደረጓቸው። በእነህ ታላቅ መምህር መሪነት አስተሳሰባቸውንና የአጻጻፍ ዘዴያቸውን ልዩ የሚያደርገውን የግልጽነት ባሕርይ ተላበሱ። ቄስ ማንሰል በሰኔ ወር 1958 እ.ኤ.አ. ዓ.ም. ከቀሰሱ በኋላ በደቡብ ምሥራቅ አንግሊዝ አገር ለሁለት ዓመት ረዳት ቄስ በመሆን አገለገሉ።

የቄስ ማንሰል ወላጆች ልጃቸው ወደ ውጭ አገር እንዲሄድ የተሰጠውን የአገልግሎት ጥሪ በእምነት ተቀብለው ደገፉት። ካገኛቸው ልዩ ልዩ ሥልጠናዎች ጋር አንዳንድ ተጨማሪ ኮርሶችን ካጠናቀቁ በኋላ፣ ቄስ ማንሰል በሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር አስተዳዳሪነት በመጋቢት ወር 1961 ዓ.ም. እ.ኤ.አ. ወደ ኢትዮጵያ በመርከብ ተጓዙ። በዚያም ዓመት በዐፄ ጎይለ ሥላሴ ሥልጣን የተተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ ታትሞ ወጣ። ይህ ክሥተት የተፈጸመው በእግዚአብሔር ፈቃድ እንጂ እንዳጋጣሚ አልነበረም።

በ1934 እ.ኤ.አ. የሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር የመጀመሪያ ሚስቶናውያን ኢትዮጵያ በደረሱ ጊዜ፣ የድርጅታቸው መርሐተ በራክይ 1+9 ላይ «ስለ እግዚአብሔር ቃልና ስለ ኢየሱስ ምስክር» ተብሎ የተጻፈው ጥቅስ ነበረ። ዓላማቸው ከጥንት ጀምሮ የተቋቋመች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እንድትታደስ መርዳት እንጂ የራሳቸውን ቅርንጫፍ አብያተ ክርስቲያናት ማቋቋም አልነበረም። ለዚህም ዋና ትኩረታቸው መጽሐፍ ቅዱስን ማስተማርና ሕዝቡ የእግዚአብሔርን ቃል በይበልጥ እንዲያውቅ የሚረዱ ማብራሪያዎችን መጻፍ ነበረ። በአዲስ አበባ ከተጀመረው መንፈሳዊ እንቅስቃሴ በኋላ፣ ከእነርሱ ጋር ዐብረዋቸው በሚሠሩ አገልጋዮች ላይ ስደት ሲደርስባቸው፣ ሚስቶናውያኑ ወደ ፍቺ ሄደው፣ የወንዶችና የሴቶች መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶችን መሥራት ችሉ። እዚያም በጸሎትና በእምነት እየተጉ ቁዩ።

የሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር መሪ ዳዊት እስቶክስና ባለቤታቸው በአገልግሎት ምክንያት ወደ ጎንደር ሄደው ነበር። እዚያም ሲኖሩ ሳለ ቄስ ማንሰል ወደ ኢትዮጵያ መጥተው በሚስተር እስቶክስ መሪነት እየኖሩ አማርኛ እንዲማሩ ተወሰነ። ከሁለት ዓመት በኋላም ወደ ፍቼ ሄደው በዚያ መኖር ሲጀምሩ፣ ከወንጌላዊ ደበሌ ፈይሳ ጋር ለመገናኘትና ለመተዋወቅ በቁ። መጽሐፍ ቅዱስንና ሌሎች ክርስቲያናውያት መጻሕፍትን ለሕዝብ በማሠራጨትና በመሸጥ ከወንጌላዊ ደበሌ ጋር ዐብረው ለማገልገል ተስማሙ። ወዲያውኑም ከመንግሥት ፈቃድ አግኝተው በላንድሮቨር መኪና ከገበያ ወደ ገበያ እየተዘዋወሩ አገልግሎታቸውን ጀመሩ። ወንጌልንም ሰበኩ። ቄስ ማንሰል በአማርኛ ሲሰብኩት ወንጌላዊ ደበሌ ወደ ኦሮሞኛ ቋንቋ ይተረጉሙ ነበር። በዚህ መንገድ በመተባበር ሁለቱ ጓደኛዎች ከዐሥራ አራቱ ክፍለ አገሮች መካከል በዐሥራ አንዱ ውስጥ በእግዚአብሔር ቃል ዐርሰዋል። ሁለቱ ጓደኛዎች ወደ ገበያዎች ብቻ ሳይሆን፣ ወደ ትምህርት ቤቶችና ወደ ብዙ ሌሎች ድርጅቶችም ሄደው አገልግሎት ሰጥተዋል። እጅግ በጣም ሩቅ ወደ ሆኑ መንደሮችና ገዳማች ሳይቀር በመሄድ አገልግለዋል። ማታ ማታ ድንኳን ተተክሎ ቄስ ማንሰል በድንኳን፣ ወንጌላዊ ደበሌ ደግሞ በመኪና ውስጥ ተኝተው ያድሩ ነበር። ለአራት ሳምንት ያህል የሚያስፈልጋቸውን ምግብና የመኪና ነዳጅ፣ መጻሕፍትም ጭምር መኪና ውስጥ ጭነው መያዝና መሄድ ነበረባቸው። ከወር በኋላ ወደ ፍቼ ተመልሰው ዕረፍት ያደርጋሉ። ከዕረፍት በኋላ፣ መኪናው ሲስተካከል፣ መጽሐፍ ቅዱስና ሌሎች መጻሕፍትን ጭነው እንደገና ጉዞአቸውን ይቀጥሉ ነበር። በጉዞአቸው ወቅት ብዙ አስገራሚ ሁኔታዎች አጋጥሟቸዋል። ቄስ ማንሰልና ወንጌላዊ ደበሌ አገልግሎት በሰጡበት አንድ ቦታ ነዋሪዎች፣ «የእናንተ መኪና በዚህ መንገድ ሲያልፍ በ20 ዓመት ጊዜ ውስጥ ሦስተኛው ነው» ብለዋቸዋል። ይህም ለአገልግሎት የተዘዋወሩባቸው ቦታዎች ምን ያህል ሩቅና ፍጹም ገጠራማ እንደነበሩ የሚያመለክት ነው። በሌላ ጊዜ ደግሞ ወንጌላዊ ደበሌ ከአዲስ አበባ አዲስ የመኪና ዕቃ እስከሚያመጣ ድረስ፣ የሚገለገሉበት መኪና በዕርሻ ውስጥ ተበላሽታ ቆማ ትቈይ ነበር። ቄስ ማንሰል ኢትዮጵያን፣ ሕዝቡን፣ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንንና ሥርዐቷን እያወቁ የሄዱት በዚህ ዐይነት መንገድ ነበር። በተለይ የአማርኛ ቋንቋ ዕውቀታቸውንም እያሻሻሉ ሄዱ።

ቀጥሎም እግዚአብሔር አስደናቂ የሆነ አንድ ዕድል አመቻቸ። ለድርጅታቸው አባላት በእምነት የታያቸውን በር ከፈተላቸው። በዚህ ጊዜ ቄስ ማንሰል ሁለት ዓመት ለሚያህል ጊዜ በእንግሊዝ አገር ታመው ቁዩ። ወደ ኢትዮጵያ ሲመለሱ 6 ዓመት በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ትምህርት ቤት ከፅኑ-11ኛ ክፍል መጽሐፍ ቅዱስ በአማርኛ ቋንቋ አስተምረዋል። በተለያዩ ጊዜያትም በካቴድራሉ ውስጥ በሰብክት አገልግለዋል። በተለይ በወጣት ስብሰባዎች እየተገኙ በሰጡት አገልግሎት ሁሉ የታወቁና የተወደዱ መምህር ለመሆን በቅተዋል። እሑድ እሑድ ከሰዓት በኋላ ባለው ጊዜ በትምህርት ቤቱ ውስጥ ፍላጎት ለነበራቸው መነኩሳትና ዲያቆናት መጽሐፍ ቅዱስ አስተምረዋል። ቄስ ማንሰል ራሳቸው እንደመሰከሩት፣ ይህ ጊዜ በሕይወታቸው ፍሬያማ የሆነ አገልግሎት የታየበት ዘመን ነበረ። ሴቶችን ለማገልገልም በሮች ሲከፈቱ፣ ከድርጅታቸው ሁለት ወይም ሦስት ሴት አገልጋዮች ሴቶችን የማስተማር ልዩ ዕድል አገኙ። ሚስቱን የሚባሉ ሴት አገልጋይ በሴቶች ማኅበር ውስጥ እንዲያስተምሩ ሲደረግ፣ ሚስቱ ጃርቪስ የሚባሉ አንዲት ሌላ አገልጋይ በቅድስት ሥላሴ አመራር ሥር በነበረው በሰበታ በሚገኘው ጌቲሴማኒ የሴቶች ገዳም ትምህርት ቤት ውስጥ እንዲያስተምሩ ተጋበዙ።

በ1973 እ.ኤ.አ. ሚስ ሄዘል ኮሊንዝ የሚባሉ አንዲት ሚስዮናዊት ወደ አዲስ አበባ መጡ። እርሳቸውም በእንግሊዝ አገር በሴቶች የከፍተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በአስተማሪነትና በዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች መካከልም ያገለግሉ ነበር። 6 ወር በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ቤት ሲማሩ ከቄዩ በኋላ በሴቶች ገዳም ውስጥ ለማስተማር ወደ ሰበታ ሄዱ። ዐርብ ዐርብ ወደ አዲስ አበባ በመመለስ በሴቶች ማኅበር ውስጥ ቀስ በቀስ በወር አንድ ጊዜ የማስተማር ፕሮግራም ጀመሩ። ሚስ ቤንሶንና ሚስ ጃርቪስ ጡረታ ሲወጡ ሚስ ሄዘል በሰበታና በሴቶች ማኅበር ውስጥ ይሰጡት የነበረውን አገልግሎት ለተወሰነ ጊዜ ቀጠሉ።

በ1975 እ.ኤ.አ. በወቅቱ በነበረው የፖለቲካ ችግር ምክንያት፣ የሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር ከኢትዮጵያ ወጣ። ቄስ ማንሰል ከአንድ ኢትዮጵያዊ ጓደኛቸው ጋር ወደ ባዝ (BATH) ማለትም ወደ ራሳቸው ቤተ ክርስቲያን ተመልሰው የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት በአማርኛ ቋንቋ ለማዘጋጀት አንድ ዓመት አሳለፉ። የመዝገበ ቃላቱ ጽሑፎች በልዩ ልዩ ሰዎች ቢጻፉም፣ አዘጋጁ ቄስ ማንሰል ነበሩ። መዝገበ ቃላቱ በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ታትሞ፣ ወደ ሁለት ሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ተተርጉሟል። ቀጥሎም ቄስ ማንሰል በቤተ አስራኤል መካከል በሚሠራ አንድ ሌላ ድርጅት አመራር ሥር በመሆን ወደ ጎንደር ተመልሰው መጡ። እዚያም በሚሰዩን ትምህርት ቤት ውስጥ አስተማሪ ሆኑ። ሚስ ሄዘልም እንደዚሁ በዚያ ድርጅት ሥር ሆነው ለአገልግሎት ወደ ጎንደር ስለተላኩ፣ ሁለቱም እንደገና ተገናኙ። ከሁለት ዓመት በኋላ ሴቶች በፖለቲካው ችግር ምክንያት በድርጅቱ ትእዛዝ ከኢትዮጵያ እንዲወጡ ሲደረግ፣ ቄስ ማንሰል ለ18 ወራት በጎንደር ጳጳስ አመራርና ቁጥጥር ኮርሶችን እያዘጋጁ መነኩሳትንና ካህናትን ለማስተማር ቁዩ።

የቄስ ማንሰል የሥራ ፈቃድ መታደስ ስላልቻለና እንደዚሁም በመነኩሳትና በካህናት መካከል እንዲሠሩ አስቀድሞ የተከፈቱላቸው በሮች ስለተዘጉባቸው፣ በ47 ዓመት ዕድሜያቸው የ40 ዓመት ዕድሜ የነበራቸውን ሚስ ሄዘልን ለማግባት ጊዜው እንደደረሰ ተገነዘቡ። የጋብቻቸው ሥርዐት በ1981 እ.ኤ.አ. በእንግሊዝ አገር ከተፈጸመ በኋላ፣ 6 ወር በባዝ (BATH) በቄስ ማንሰል ቤተ ክርስቲያን የትዳር ሕይወታቸውን ጀምረው ከቄዩ በኋላ በሰራዊተ ክርስቶስ ማኅበር ትእዛዝ ወደ ፖርቱጋል ተላኩ። ሁሉ እንደ ሐሳባቸው ባይፈጸምም እንኳ፣ እዚያም እያገለገሉ ሳሉ እግዚአብሔር ወደ አንድ የተወሰነ ርምጃ መራቸው። ይኸውም ዐብረው የመጽሐፍ ቅዱስን ማብራሪያዎች እንዲጽፉ ነው። ይህም የመጣው ከፖርቱጋል የቃለ እግዚአብሔር አንባቢዎች ማኅበርና ከፖርቱጋል ኢቫሱ (EVASUE) ጋር ከነበራቸው ግንኙነት የተነሣ ነበረ። ከእነዚህ ሁለት ድርጅቶች ጋር በመተባበር፣ ቄስ ማንሰል ከባለቤታቸው ከወይዘሮ ሄዘል ጋር የአራት ዓመት ሙሉ የመጽሐፍ ቅዱስን ኮርስ በፖርቱጋል ቋንቋ ጻፉ። ከጥቂት ዓመታት በኋላ፣ ያንኑ ኮርስ ለኢትዮጵያውያን በአማርኛ ቋንቋ እንዲያዘጋጁ የእግዚአብሔር ጥሪ መሆኑ ለቄስ ማንሰል በጸሎት ጊዜ ተገለጠላቸው። በፖርቱጋል ገና ያልፈጸሙትን ሥራቸውን ከጨረሱ በኋላ፣ ቄስ ማንሰልና ባለቤታቸው አጠቃላይ ሁኔታውን ለማጥናት ወደ ኢትዮጵያ መጥተው አንድ ወር ቁዩ። በዚህ ቄደታቸው እግዚአብሔር መጻሕፍትን ለመጻፍና ለማዘጋጀት ወደ ኢትዮጵያ እንዲመለሱ በሩን እንደሚከፍትላቸው ግልጽ ሆነላቸው።

ወደ ፖርቱጋል ተመልሰው 3 ወር ከቄዩ በኋላ ቄስ ማንሰል የልብ ድካም ሕመም ታመመ። ባልና ሚስቱም ጥሪያቸው ተቃውሞ ያጋጠመው መሰላቸው። ከተወሰኑ ጓደኞቻቸው ጋር በመሆን ለሦስት ወር ጽኑ የእምነት ትግልን

ታገሉ። እግዚአብሔር በጸጋው ጸሎታቸውን ሰማ። እርሳቸውንም አስነሣቸው። በዚያ አገር ውስጥ የነበረውን አገልግሎታቸውን ከፈጸሙ በኋላ ለ8 ወራት ወደ እንግሊዝ አገር ተመልሰው፤ ቂስ ማንሰልና ባለቤታቸው ወደ ኢትዮጵያ ለመሄድ ዝግጅት ጀመሩ። በ1991 እ.ኤ.አ. እርሳቸውና ባለቤታቸው ወደ ተወደደቸው አገራቸው ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው መጡ። ወደሚጸልዩላቸው አብያተ ክርስቲያናት፤ ወደ ግል ዘመዶቻቸውና ጓደኞቻቸውም ሲጽፉ፤ በደብዳቤያቸው ራስጌ፤ «እግዚአብሔር የጽዮንን ምርኮ በመለሰ ጊዜ፤ እጅግ ደስተኞች ሆንን። ...እግዚአብሔር ታላቅ ነገርን አደረገልን፤ ደስም አለን» የሚለውን በመዝ. 125(126)፥1:3 ላይ ተጽፎ የሚገኘውን ጥቅስ አስፍረው ልከዋል። ወደ ኢትዮጵያ መመለስ ለእነርሱ ወደ ቤት እንደመመለስ የሚቈጠር ነበርና።

ኢትዮጵያ ሲደርሱ በፖለቲካው ሁኔታና በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ብዙ ነገር እንደተለወጠ ተረዱ። በከፊል ተከፍተውላቸው የነበሩ እንዳንድ የአገልግሎት በሮች ከጥቂት ወሮች በኋላ ተዘጉባቸው። ሆኖም ለአገልግሎቱ በእግዚአብሔር እንደተጠሩ ዐውቀው ስለነበር ተስፋ አልቈረጡም። በእውነት እግዚአብሔር ሁሉን በመቁጣጠር ሁኔታውን በአስደናቂ ዐይነት አስተካከለላቸው። ተስማሚ ቤት አዘጋጃላቸው። ቂስ ማንሰልም ሕጋዊ የሥራ ፈቃድ አገኙ። ከዚያም በኋላ በጡረታ ጊዜያቸው በኢትዮጵያ እየኖሩ አገልግሎቱን እንዲቀጥሉ መንገዱ ተመቻቸ።

እግዚአብሔር ለቂስ ማንሰልና ለባለቤታቸው ለሄዘል ያሳያቸው፤ ብዙ የማስተማር ተግባርን በይፋ እንዲያከናውኑ ሳይሆን፤ በግል የመኖሪያ ቤታቸው ውስጥ መጻሕፍትን መጻፍና ማዘጋጀት ዋና ተግባራቸው እንዲሆን ነው። ስለዚህ ቂስ ማንሰል እግዚአብሔር ለእርሳቸውና ለባለቤታቸው ያሳያቸውን ወደ ተግባር ለመተርጉም መጻሕፍትን በመጻፍና በማዘጋጀት ሥራ ተሰማሩ።

የጽሑፍ ሥራውን ጀምረው ሳለ፤ እግዚአብሔር ድንገት ሳይታሰብ በዚህ ሥራ ሊሳተፍ ከሚችል አንድ ሰው ጋር ቂስ ማንሰልን እንዲገናኙ አደረገ። ቂስ ማንሰል ከዚህ ሰው ጋር የተዋወቁት፤ ከብዙ ዓመታት በፊት በጎጃም ውስጥ ያገለግሉ በነበረበት ወቅት ነው። ይህ ሰው ፍትሐ አምላክ እንደው ይባላል። በዚያን ጊዜ ከገጠር ሄዶ በደብረ ማርቆስ ከተማ በመማር ላይ ስለነበረ፤ ቂስ ማንሰል ለተወሰነ ጊዜ በራሳቸው የመኖሪያ ግቢ ውስጥ አንድ ክፍል ሰጥተውት በመጠለያ ሲደግፉትና በትምህርቱም ሆነ በሕይወቱ እንዲበረታ ጠቃሚ የሆኑ መንፈሳዊና አባታዊ ምክሮችን ሲሰጡት ቈይተዋል።

ከተወሰነ ጊዜ በኋላ በልዩ ልዩ ምክንያት ሁለቱ ተለያይተው ለረጅም ዓመታት ሳይገናኙ ቈዩ። አስቀድሞ በፍትሐ አምላክ ልብ ውስጥ የተዘራው የቃሉ ዘር ማደግ ሲጀምርና የእግዚአብሔር ጊዜ ሲደርስ፤ የቂስ ማንሰልና የፍትሐ አምላክ የቈየ ግንኙነት እንደገና ሕይወት ዘራ። ቂስ ማንሰል ከባለቤታቸው ጋር ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው መጥተው ጥቂት ከቈዩ በኋላ፤ በአንድ ሚስቶናዊ ጓደኛቸው አማካይነት ከፍትሐ አምላክ ጋር ተገናኙ። ወዲያውኑም ቂስ ማንሰል እርሳቸውና ባለቤታቸው ከእግዚአብሔር ስለተቀበሉት የጽሑፍ አገልግሎት ራእይ ያላቸውን ሐሳብ ሲገልጹለት፤ ፍትሐ አምላክ ሐሳባቸውን በጋላ ስሜት በመደገፍ፤ «ረጅም ጊዜ ሳንገናኝ ቈይተን እግዚአብሔር ዛሬ በዚህ ሁኔታ እንድንገናኝ ያደረገው፤ ዐብረን የምንሠራው ብዙ የእርሱ ሥራ እንዳለ አስቦ ሳይሆን አይቀርም» አለ። እንደተባለውም ቂስ ማንሰልና ባለቤታቸው በሚያከናውኑት የጽሑፍ ሥራ ውስጥ ፍትሐ አምላክ

ተሳታፊ መሆን ጀመረ። የተጻፉ ጽሑፎችን በማረምና በማስተካከል ከእግዚአብሔር የተሰጠው ልዩ ችሎታ እያደገና እየሰፋ ሄደ። በዚህ ዐይነት መንገድ በአንድነት የሚከናወነው የጽሑፍ አገልግሎት በስፋት ቀጥሎ የፍትሐ አምላክ ኅላፊነት እየጨመረ ሄዶ የአገልግሎቱ ዋና ረዳትና አርታዊ ሆነ። በመጨረሻም ቂስ ማንሰል ከዕለት ዕረፍታቸው በፊት አገልግሎቱ ለወደፊትም በተሳካ መንገድ ይቀጥል ዘንድ፤ በተለይ በነገረ መለኮት መጻሕፍቶቻቸው ላይ ያላቸውን የደራሲነት መብት ለፍትሐ አምላክ በሕጋዊ መንገድ አስተላልፈዋል።

ቂስ ማንሰልና ባለቤታቸው በመጀመሪያ የጻፉት «የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት መግቢያ» የሚባለው መጽሐፍ በ60 ጥናቶች የእግዚአብሔርን የማዳን ዕቅድ ዋና ዋና ርምጃዎች ከዘፍጥረት እስከ የሐንሰ ራእይ ያሳያል። ቀጥሎም ቂስ ማንሰልና ባለቤታቸው ሄዘል በፖርቱጋል አገር አዘጋጅተውት የነበረውን የ4 ዓመት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ለኢትዮጵያውያን በሚሆን መልክ በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ወስነው ሥራውን ጀመሩ። «በየዕለቱ ከእግዚአብሔር ጋር» በሚል ርእስ በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ4 መጻሕፍት መልክ ታትሞ ወጣ። የጥናቱ ዝግጅት በጥያቄዎችና በማስታወሻዎች መሠረት አንባቢን በ4 ዓመት መጽሐፍ ቅዱስን በሙሉ እንዲያጠና ይመራል።

ከጽሑፉ ሥራ ጋር ጎን ለጎን ቂስ ማንሰል ከልዩ ልዩ ማኅበራት ወይም ቡድኖች የአገልግሎት ጥሪ ሲቀርብላቸው በተለያዩ ጊዜያት የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርትና ሥልጠና ሰጥተዋል። አንዳንድ ጊዜ ከባለቤታቸው ከሄዘል ጋር ዐብረው ስለ ጋብቻና ስለ ጋብቻ ሕይወት ለማስተማር ተጋብዘው አስተምረዋል። በተጨማሪም በቅዱስ ማቴዎስ ቤተ ክርስቲያን ዐልፎ ዐልፎ መስበክ፣ በመኖሪያ ቦታቸው አካባቢ በጎረቤቶች መካከል ስለ ክርስቶስ መመስከርና እንዲሁም በማንኛውም ሁኔታና ቦታ ወንጌልን የማስፋፋት ሥራ በታላቅ የደስታ ስሜት የሚከናወኑ የቂስ ማንሰል የአገልግሎት አካላት ነበሩ።

የአራት ዓመቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ዝግጅት ተጠናቆ ከታተመ በኋላ ቂስ ማንሰል ከባለቤታቸው ጋር የተወሰኑ የአዕማድ መጻሕፍትን እንደገና ዐርሞና አስተካክሎ በማሳተም፣ አዳዲስ መጻሕፍትንም በመጻፍ ተግባር ላይ አተኩሩ። አዕማድ መጻሕፍት በአራት ድርጅቶች ትብብር የተዘጋጁ መጻሕፍት ናቸው። ብሉይ ኪዳን፣ አዲስ ኪዳን፣ የክርስትና ትምህርትና የክርስትና ኑሮ አዕማድ ናቸው። ከአዕማድ መጻሕፍት መካከል በተለይ «እግዚአብሔር ወልድ»፣ «ከባቢሎን ምርኮ መልስ»፣ «የእግዚአብሔር ጸጋ አሠራር» እና «አስደናቂው ልውውጥ» ቂስ ማንሰል የጻፏቸው መጻሕፍት ናቸው። «አስደናቂው ልውውጥ» በክርስቶስ በማመን ላይ የተመሠረተው የጽድቅ መንገድ ምን እንደሆነ ስለሚያሳይ፣ ከጻፏቸው መጻሕፍት ሁሉ የሚወዱት መጽሐፍ ነው፤ ከጥልቅ የልባቸው ክፍል የፈሰሰ ነው።

ለሁለተኛ ጊዜ የልብ ሕማም ሲነሣባቸው ቂስ ማንሰል ወደ እንግሊዝ አገር ተመልሰው በመሄድ፣ ከባድ የቀዶ ጥገና ህክምና ተደረገላቸው። እግዚአብሔር በጸጋው እንደገና ከሞት አፋፍ መለሳቸው። ህክምናቸውን አጠናቀው ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው ከመጡ በኋላ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ታርሞና ተሻሽሎ እንደገና የሚታተምበት ጊዜ እንደደረሰ ተገነዘቡ። ቂስ ማንሰል 150 አዳዲስ ቃላትንና ማብራሪያዎችን ጽፈው ሲያዘጋጁና ጠቅላላ አቀራረቡን ሲያሻሽሉ ባለቤታቸው ደግሞ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን እንብበው በማመሳከር አስተካክሎ፣ ተጨማሪ ካርታዎችንም ሣሉ። መዝገበ

ቃላቱ በአዲስ አቀራረብ ለ6ኛ ጊዜ በ1993 ዓ.ም. ታትሞ ወጣ፤ አሁን ግን ወደ 8ኛ ዕትም ደርሷል።

በ1998 እ.ኤ.አ. የጽሑፉን አገልግሎት የሚመለከት አንድ ትልቅ ጥሪ ለቂስ ማንሰል ቀረበ። ይኸውም፣ የአጠቃላይ ነገረ መለኮት መጽሐፍ ለኢትዮጵያውያን እንዲያዘጋጁ ነው። መጽሐፉ የምዕራባውያን ትምህርተ መለኮት የትርጉም መጽሐፍ ሳይሆን፣ በኢትዮጵያውያን ትብብር ለኢትዮጵያውያን የሚጻፍ መጽሐፍ መሆን እንዳለበት ቂስ ማንሰል ተገነዘቡ። ስለዚህ ጥሪውን የተቀበሉት ከብዙ የሐሳብ መብላላትና ከጸሎት በኋላ ነበረ። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር ዐብረዋቸው እንዲሠሩ ልዩ ልዩ ችሎታ የነበራቸውን ሰዎች አስነሣላቸው። አንድ ኢትዮጵያዊ ጓደኛቸው፣ «የነገረ መለኮት መጽሐፍ ለኢትዮጵያውያን ማዘጋጀት ካሰቡ፣ ከተለመዱት ከምዕራባውያን ሰባት ክፍሎች ይልቅ ሥላሴያዊውን ስም ተከትሎ መጻፍ ይሻላል» በማለት ቂስ ማንሰልን መከራቸው። በዚህ ዐይነት «ትምህርተ እግዚአብሔር» በ2003 እ.ኤ.አ.፣ «ትምህርተ ክርስቶስ» በ2006 እ.ኤ.አ. ታትመው ወጡ።

«ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ» በሚል ርእስ ሦስተኛውን መጽሐፍ መጻፍ ከጀመሩ በኋላ፣ ቂስ ማንሰል ታመው ወደ እንግሊዝ አገር ሄዱ። ምርመራ ተደርጎላቸው ከባድ የካንሰር በሽታ እንዳለባቸው ታወቀ። የጀመሩት መጽሐፍ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ የተገኘውን የመዳን ሥራ በሰው ልብ እንዴት እውን እንደሚያደርግ ስለሚያብራሩ፣ የጤናቸው ጉዳይ ይበልጥ አሳሳቢ እየሆነ በመምጣቱ፣ በተለይ ወሳኝ የሆነውን የዚህን መጽሐፍ ክፍል ጽፈው ለመጨረስ በእግዚአብሔር ጎይል ብዙ ታግለዋል። በእንግሊዝ አገር የሚደረግላቸውን ህክምና ከጨረሱ በኋላ ስላልተሻላቸው፣ በፍጥነት ወደሚወዷትና ብዙውን የአገልግሎት ዘመናቸውን ወዳሳለፉት ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው መጡ። ምክንያቱም ለእርሳቸው ከኢትዮጵያ ምድር ወዳገለገሉት ጌታ መሄድ የዘወትር ምኞታቸው ነበር። በመጨረሻ ምእመናን ወደ ሰማያዊው ክብር እንደሚደርሱ ስለተሰጣቸው ዋስትና የሚገልጸውን የመጨረሻውን ምዕራፍ ጽፈው እንደጨረሱ፣ ዐብረዋቸው ይሠሩ ከነበሩት ሁሉ ጋር እግዚአብሔርን ካመሰገኑ በኋላ፣ ጥቂት ቀናት ቄደተው በሴፕቴምበር (September 8th) 2005 እ.ኤ.አ. ወደ ጌታ ክብር ገቡ።

የቂስ ማንሰል አስከሬን በሚወዷቸው በኢትዮጵያውያን መካከል በጉለሌ መካነ መቃብር ተቀብሯል። በመቃብሩ ላይ፣ ወደ ኢትዮጵያ ሲመጡ የድርጅቱ መርሐ የነበረው፣ «ስለ እግዚአብሔር ቃልና ስለ ኢየሱስ ምስክር» የሚለው የእግዚአብሔር ቃል ተቀርጾ ይገኛል። እውነት ነው፤ የቂስ ማንሰል ምድራዊ ሕይወት አብቅቷል፤ አንደበታቸውም ጸጥ ብሎአል። በዕብራውያን 11+4 ላይ፣ «ሞቶም ሳለ በመሥዋዕቱ እስከ አሁን ይናገራል» ተብሎ ለአቤል እንደተመሰከረለት ሁሉ፣ ቂስ ማንሰልም በሕይወት ምስክርነታቸውና በጽሑፍ ሥራ አገልግሎት ባስመዘገቡት ውጤት ከሞቱ በኋላ ዘወትር የሚናገር ሕያው የሆነ ቀሪ ቅርስ ትተው ዐልፈዋል።

መቅድም

«ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ» ቁስ ማንበል ሊጽፏቸው ዕቅድ ከያዙላቸው የትምህርተ መለኮት መጻሕፍት ውስጥ ሦስተኛው መጽሐፍ ነው። የመጀመሪያው መጽሐፍ «ትምህርተ እግዚአብሔር» በ1995 ዓ.ም.፣ ሁለተኛው «ትምህርተ ክርስቶስ» ደግሞ በ1998 ዓ.ም. ታትመው መውጣታቸው ይታወቃል። ሦስተኛው መጽሐፍ የእንደኛውና የሁለተኛው ተከታይ በመሆኑ በዕቅዱ መሠረት በምዕራፍ 78 ይጀምራል።

«ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ» በከባድና በረጅም ምጥ የተወለደ መጽሐፍ ነው። ይህ መጽሐፍ እንዲወለድ ውድ ባለቤቱ መላ ሕይወታቸውን አሳልፈው የሰጡ መሆናቸውን መናገር ተገቢ ይመስለኛል። «ትምህርተ ድኅነት» የተባለውን የመጽሐፉን ዋና ክፍል በመጻፍ ላይ ሳሉ፣ ቁስ ማንበል በጸና ታመው ለልዩ ህክምና ወደ እንግሊዝ አገር መሄድ ነበረባቸው። ከባድ ሕመም ቢያማቸውም፣ እንግሊዝ አገር በዘመድ ቤትም ሆነ በህኪም ቤት ሳሉ የጽሑፍ ሥራቸውን ቀጠሉ። አንዳንድ ጊዜ ለተወሰነ ምዕራፍ የሚያስፈልገውን አጠቃላይ ይዘት ወይም አቀራረብ ከእግዚአብሔር የተቀበሉት ሌሊት ስለነበረ፣ «ከእግዚአብሔር የተቀበልሁትን ሳልረሳ መጻፍ አለብኝ» በማለት በሚቀጥለው ቀን ተነሥተው ይጽፉ ነበር። ሳምንት በሳምንት እየተተካ ጊዜው እያለፈ ሲሄድ፣ ቁስ ማንበል ሕመሙ ጸንቶባቸው ድካም ቢበረታባቸውም፣ ህኪሞቻቸው እስከሚገርማቸው ድረስ የጀመሩትን ጽፈው ለመጨረስ ከባድ ተጋድሎ አድርገዋል። የትምህርተ መለኮትን «አክሊል» ተግባር በእግዚአብሔር ጎይል እንዲጨርሱ ቊርጥ ውሳኔ አድርገው ነበርና። እግዚአብሔርም የልባቸውን ምኞት ፈጸመላቸው። ከዕለተ ዕረፍታቸው ጥቂት ቀናት በፊት ከባድ ትግል አድርገው ወደ መጨረሻው ምዕራፍ ደረሱ።

ቁስ ማንበል በመጀመሪያ ያቀዱት፣ እያንዳንዱ መጽሐፍ ሦስት ሦስት ጥናት ኖሮት እንዲዘጋጅ ነው። በዚህም መሠረት ሦስተኛው መጽሐፍ «ትምህርተ ቤተ ክርስቲያን» እና «ትምህርተ ሥነ ፍጻሜ» የተባሉት አርእስት ተጨምረውበት ሊቀርብ ነበር የታሰበው። በገኛው ጥናት የተጠቀሱ አንዳንድ አርእስት በዝርዝር መተንተን የነበረባቸው በ8ኛው ወይም በ9ኛው ጥናት ውስጥ ነው፤ ለምሳሌ፣ ስለ መንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች በስፋት ማተት የተፈለገው፣ ተግባራዊነታቸው በሚረጋገጥበት በመጽሐፉ ባልተካተተው «ትምህርተ ቤተ ክርስቲያን» በሚለው ርእስ ሥር ነበር። ነገር ግን ይህን ዕቅድ በታሰበው እኳኋን የሚፈጽሙበት ጊዜ አልተሰጣቸውም። እንደዚህም ቢሆን፣ ቁስ ማንበል ልክ እንደጻፉት መጽሐፉ ታትሞ እንዲወጣ ተወስኗል። የባለቤቱ ጽኑ ተስፋና ምኞት የተሻለና የተሟላ የትምህርተ መለኮት መጽሐፍ እንዲጽፍ እግዚአብሔር አንድ ኢትዮጵያዊ ያስነሣል የሚል ነበረ።

በሦስተኛው መጽሐፍ ዝግጅት የተሳተፉትን ሁሉ በባለቤቱ ስም ማመስገን አፈልጋለሁ። ረቂቅ ጽሑፉን በጥንቃቄ አንብበው ጠቃሚ እስተያየት ለሰጡንና ገንቢ የማሻሻያ ሐሳቦችን ላቀረቡልን፣ ረቂቁን ለገለበጡትና በኮምፕዩተር ለጻፉት፣ የሽፋን ሥዕል ላዘጋጀው፣ ላሳታሚውና ለማተሚያ ድርጅቱ፣ ስለ

መጽሐፉ አጠቃላይ የዝግጅት ሂደት ለጸላዩትም ሁሉ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ቂስ ማንሰል ሦስተኛውን መጽሐፍ ማዘጋጀት ሲጀምሩ፣ ዋናውን የመጽሐፉን ክፍል ጽፈው እስከሚጨርሱት ድረስ ወደ ጌታ ክብር እንደሚገቡ አልታሰበም ነበር። ሙሉ በሙሉ በእግዚአብሔር ጸጋ ለተዘጋጀላቸው ድኅነት አሁን በሰማይ ጌታን በምስጋና እያከበሩት እንዳሉ አምናለሁ። በምድርም በዚህ መጽሐፍ አማካይነት አንባብያን በድኅነታቸው ስለተገለጠላቸው አስደናቂ የእግዚአብሔር ጸጋ ክብርን ሁሉ ለእግዚአብሔር ቢሰጡ፣ የባለቤቴ ልባዊ ፍላጎት ተፈጸመ ማለት ነው።

ይህን መጽሐፍ በባለቤቴ ስም ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሳበረከት፣ የሐዋርያው ጳውሎስን ቃለ ቡራኬ በመጥቀስ ነው፡- «የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ፣ የእግዚአብሔርም ፍቅር፣ የመንፈስ ቅዱስም ኅብረት ከሁላችሁ ጋር ይሁን። አሜን።»

ሄዘል ማንሰል
አዲስ አበባ 1999 ዓ.ም.

«የመድኃኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነትና
ሰውን መውደዱ በተገለጠ ጊዜ፥ እንደ ምሕረቱ
መጠን ለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና
በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳነን...»

ቲቶ 3፥ 5

ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ

ማውጫ

78

መግቢያ

17

ጥናት 7- ትምህርተ ድንከት

23

ክፍል 1- ትምህርተ ግብረ መንፈስ ቅዱስ.....	23
ምዕራፍ 78- የድንከት ዐውድ	23
ምዕራፍ 79- የእግዚአብሔር መንፈስ በብሉይ ኪዳን ዘመን	31
ምዕራፍ 80- መንፈስ ቅዱስና የጋርዮሽ ጸጋ	40
ምዕራፍ 81- መንፈስ ቅዱስና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	48
ምዕራፍ 82- መንፈስ ቅዱስ በቅድስት ሥላሴ	62
ምዕራፍ 83- መንፈስ ቅዱስና የድንከት ጸጋ	72

ክፍል 2- መንፈስ ቅዱስና የሰው ድንከት	84
ምዕራፍ 84- የሰው ድንከት በክርስቶስ መሆኑ	84
ምዕራፍ 85- የሰው ድንከት በእግዚአብሔር ምርጫ ላይ የተመሠረተ መሆኑ	94
ምዕራፍ 86- የግብረ መንፈስ ቅዱስ ቅደም ተከተል	110
ምዕራፍ 87- የእግዚአብሔር ጥሪና የሰው ዳግም ልደት	117
ምዕራፍ 88- ንስሐ መግባትና እምነት	131
ምዕራፍ 89- ጽድቅና ቅድስና፣ የቅድስና ደረጃ	148
ምዕራፍ 90- ልጅነት	165
ምዕራፍ 91- የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ	173
ምዕራፍ 92- ቅድስና	191
ምዕራፍ 93- ዋስትና	214

መረጃዎች

1. የእንግሊዝኛና የሌሎች ቋንቋዎች ቃላት	217
2. የሰዎች ስምና የአርእስት ማውጫ	220
3. ማብራሪያ የተሰጠባቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች	224

መግቢያ

የሦስቱ የነገረ መለኮት መጻሕፍት አርእስት ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ናቸው፡-

1ኛ መጽሐፍ - ትምህርተ እግዚአብሔር

ጥናት 1 - ትምህርተ አስተርእዮ

ጥናት 2 - ትምህርተ ባሕርየ እግዚአብሔር

ጥናት 3 - ትምህርተ ፍጥረት

2ኛ መጽሐፍ - ትምህርተ ክርስቶስ

ጥናት 4 - ትምህርተ ሰብእ

ጥናት 5 - ትምህርተ ሥጋዊ

ጥናት 6 - ትምህርተ ግብረ ክርስቶስ

3ኛ መጽሐፍ - ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ

ጥናት 7 - ትምህርተ ድኅነት

የአንደኛው መጽሐፍ መግቢያና አርእስቱ፡ ሀ) የነገረ መለኮት ዐውድ፡ ለ) አጠቃላይ የነገረ መለኮት ጥናት አርእስት፡ ሐ) አጠቃላይ የነገረ መለኮት ትምህርት ዘዴ፡ መ) የመጽሐፍ ቅዱስ አጠቃቀም፡ ሠ) የልዩ ልዩ መጻሕፍት አጠቃቀም፡ ረ) ጥቅም ላይ የዋሉ መጻሕፍት ምሳሌ ቃላት የሚሉ ናቸው፡፡ ለእነዚህ አርእስት በ2ኛውና በዚህ በ3ኛው መጻሕፍትም በተለይ የተጠቀምንባቸው መጻሕፍት ቀጥሎ የተዘረዘሩት ናቸው፡-

ጥቅም ላይ የዋሉ ሌሎች መጻሕፍት

በአማርኛ

መቅመቃ. - «የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት» በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1992 ዓ.ም. ታትሞ እንደገና የተዘጋጀ 6ኛ ዕትም

ቀ.አ. - ቀለል ባለ አማርኛ የተተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1980 ዓ.ም. ተዘጋጅቶ የታተመ

ት.መ. - «ትምህርተ መለኮት» በአቶ ዓሥራት ገ/ማርያም በ1991 ዓ.ም. የታተመ

ት.እግ. - ትምህርተ እግዚአብሔር፤ አጠቃላይ የነገረ መለኮት ትምህርት 1ኛ መጽሐፍ በ1995 ዓ.ም. ተዘጋጅቶ የታተመ

አ.መ.ት. - አዲሱ የመጽሐፍ ቅዱስ መደበኛ ትርጉም በኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ተተርጉሞ በ1993 ዓ.ም. የታተመ

አስደናቂው ልውውጥ - አዕማድ መጻሕፍት ቍጥር 21 1992 ዓ.ም. ብርሃነ ሕይወት መጻሕፍት

እምነታችን - የዊስትምንስተር ሃይማኖታዊ መግለጫ በ1983 ዓ.ም. በቂስ ኃይሉ መኩንን ተተርጉሞ የታተመ፡፡ ይህ ትርጉም በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ሲጠቀስ፡ አንዳንድ ቃላትን ከማሻሻል በስተቀር ዋና ትርጉሙ አልተለወጠም

የእግዚአብሔር ጸጋ አሠራር - አዕማድ መጻሕፍት ቍጥር 24 1994 ዓ.ም. ብርሃነ ሕይወት መጻሕፍት

በእንግሊዝኛ

- BAVINCK** Our Reasonable Faith. Herman Bavinck. 1956. Eerdmans Publishing Company.
- BERKHOF** Systematic Theology. L. Berkhof. 15th Printing 1953. Eerdmans Publishing Company.
- CT** Concise Theology, J.I. Packer 1993 IVP.
- GRUDEM** Systematic Theology. Wayne Grudem 1954. IVP.
- HODGE** Systematic Theology (Abridged edition). Charles Hodge. 1998 Baker Book House Company.
- NIDCC** The New International Dictionary of the Christian Church 1974, British edition by Paternoster Press LTD.
- RR** A New Systematic Theology of the Christian Faith. Robert L. Reymond.

ማስታወሻ

በጥናት 7 የተጠቀሙት ሌሎች መጻሕፍት ከዚህ በታች እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል፤

- J.I.P.** Keep in Step with the Spirit. J.I. Packer. 1984. IVP.
- THS** The Holy Spirit. Sinclair Ferguson. 1996. IVP.
- PGR** The Message of Salvation. Philip Graham Ryken. 2001. IVP.

ጥናት 7 - ትምህርተ ድኅነት

የምዕራፎች ማውጫ

	ገጽ
ክፍል 1 - ትምህርተ ግብረ መንፈስ ቅዱስ	23
ምዕራፍ 78 - የድኅነት ዐውድ	23
ሀ) ስለ መንፈስ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ የሚሰጠው ትምህርት	23
ለ) የግብረ መንፈስ ቅዱስ ትምህርት ጥቅም	25
ሐ) መንፈስ ቅዱስ በእማኙ ልብ ውስጥ በመኖሩ የሚገኝ ቅድስና	25
መ) የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች	26
ሠ) ግብረ መንፈስ ቅዱስ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ	26
ረ) የመንፈስ ቅዱስ አሠራርና ምልክቶች	26
ምዕራፍ 79 - የእግዚአብሔር መንፈስ በብሉይ ኪዳን ዘመን	31
ሀ) ሩአኸና ፍጥረት	32
ለ) ሩአኸህና መግባተ እግዚአብሔር	33
ሐ) ሩአኸህና አዲስ ልደት	34
መ) ሩአኸህና የእግዚአብሔር ቃል	35
ሠ) ሩአኸህና አካልነቱ	36
ረ) ሩአኸና ክርስቶስ	38
ምዕራፍ 80 - መንፈስ ቅዱስና የጋርዮሽ ጸጋ	40
ሀ) የጸጋ ሰፊ ይዘት	40
ለ) የጸጋ አስተሳሰብ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ	40
ሐ) የጋርዮሽ ጸጋና ልዩ ጸጋ	41
መ) የጋርዮሽ ጸጋ ፍሬና መሣሪያዎች	43
ሠ) የጋርዮሽ ጸጋና ክርስቲያናዊ ኑሮ	46
ምዕራፍ 81 - መንፈስ ቅዱስና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	48
ሀ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ፅንሰት፣ ልደትና እድገት ውስጥ	50
ለ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ጥምቀት፣ መፈተንና አገልግሎት	52
ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ሞት፣ ትግሃኤና ዕርገት	57
መ) የመንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ አገልግሎት ተከታታይነት	60
ምዕራፍ 82 - መንፈስ ቅዱስ በቅድስት ሥላሴ	62
ሀ) የመንፈስ ቅዱስ አካላዊነት	63
ለ) የመንፈስ ቅዱስ ፍጹም አምላክነት	66
ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ሥርፀት	66
መ) ግብረ መንፈስ ቅዱስ	69

ምዕራፍ 83 - መንፈስ ቅዱስና የድኅነት ጸጋ.....	72
ሀ) የድኅነት ጸጋ ዐውድ	72
ለ) የድኅነት ጸጋ አስፈላጊነት	73
ሐ) የድኅነት ጸጋ አሠራር.....	79

ክፍል 2 - መንፈስ ቅዱስና የሰው ድኅነት

ምዕራፍ 84 - የሰው ድኅነት በክርስቶስ መሆኑ.....	84
ሀ) አማኙ በክርስቶስ	84
ለ) ክርስቶስ በአማኙ	88
ሐ) ክርስቶስ ከአማኙ ጋር	91
መ) አንድነቱን በሚመለከት የተፈጠሩ ስሕተቶች.....	91

ምዕራፍ 85 - የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ምርጫ ላይ የተመሠረተ መሆኑ.....	94
ሀ) ምርጫ በቅዱሳት መጻሕፍት ስለ መገኘቱ	95
ለ) ስለ ምርጫ የተሰጡ ልዩ ልዩ አስተያየቶች.....	99
ሐ) ስለ ምርጫ የሚሰነዘረው ተቃውሞ	104
መ) ምርጫ የእግዚአብሔር ቤተሰብ ምሥጢራዊ ተመክሮ	107

ምዕራፍ 86 - የግብረ መንፈስ ቅዱስ ቅደም ተከተል.....	110
ሀ) የድኅነት ቅደም ተከተል መሠረታዊ ጥቅስ.....	110
ለ) የድኅነት ቅደም ተከተል ውቅር.....	111
ሐ) የድኅነት ቅደም ተከተል አምስት ክፍሎች.....	114

ምዕራፍ 87 - የእግዚአብሔር ጥሪና የሰው ዳግም ልደት.....	117
ሀ) የወንጌል ጥሪ	117
ለ) የሰው ዳግም ልደት.....	120

ምዕራፍ 88 - ንስሐ መግባትና እምነት	131
ሀ) የንስሐና የእምነት ግንኙነት.....	132
ለ) የእውነተኛ ንስሐ ደረጃዎች	133
ሐ) የእውነተኛ እምነት ደረጃዎች	137
መ) ንስሐና እምነት የክርስቲያን አኗኗር ባሕርያት መሆናቸው	144

ምዕራፍ 89 - ጽድቅና ቅድስና፣ የቅድስና ደረጃ	148
ሀ) የጽድቅ ምንጭ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው.....	153
ለ) የጽድቅ መሠረት የክርስቶስ ደም ነው.....	154
ሐ) የጽድቅ መገኛ የክርስቶስ ሕይወት ነው.....	154
መ) የጽድቅ ማረጋገጫ መልካም ሥራ ነው.....	155
ሠ) የጽድቅ መንገድ እምነት ብቻ ነው.....	156
ረ) የቅድስና ደረጃ በክርስቶስ ውስጥ ያለ ነው.....	162

ምዕራፍ 90 - ልጅነት	165
ሀ) የልጅነት ምግብ	166
ለ) የልጅነት ሁኔታ	166
ሐ) የልጅነት በረከት	167
መ) የልጅነት ገላፊነት	170
 ምዕራፍ 91 - የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ	173
ሀ) የበዓለ ጎምሳ ቀንና አማኝ	174
ለ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በአማኝ ሕይወት	177
ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ	183
መ) መንፈስ ቅዱስ በክርስቲያናዊ ኑሮ	188
 ምዕራፍ 92 - ቅድስና	191
ሀ) የቅድስና ዐውድ	195
ለ) ቅድስና በሮም መልእክት ምዕራፍ 6-8	197
ሐ) ቅድስና በቤተ ክርስቲያን ታሪክ	202
መ) ቅድስና፣ ሰባቱ መንፈሳውያን ሐቆች	207
ሠ) ምእመናን ሁሉ ለቅድስና ተጠርተዋል	210
ረ) ምእመናን ሁሉ በአንድ መንገድ ለቅድስና ተጠርተዋል	210
ሰ) ፍጹም የሆነ ቅድስና በዚህ ዓለም አይገኝም	211
ሸ) ምእመናን ሁሉ ለእድገት ተጠርተዋል	211
ቀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ ነፍስ ፍጹም የሚሆነው በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ነው	211
በ) የእግዚአብሔር ሕዝብ ሥጋ ፍጹም የሚሆነው በዓለም ፍጻሜ ነው	212
 ምዕራፍ 93 - ዋስትና	214
ሀ) ከፍጹም ብክለት ነጻ ስለ መውጣት	214
ለ) የእግዚአብሔር ምርጫ	214
ሐ) ውጤታማ ማስተሰረያ	215
መ) ሊቃውሙት የማይቻል ጸጋ	215
ሠ) ለቅዱሳን የሚደረግ ጥበቃ	215

ጥናት 7 - ትምህርተ ድኅነት

ክፍል 1 - ትምህርተ ግብረ መንፈስ ቅዱስ

ምዕራፍ 78 - የድኅነት ዐውድ

«ትምህርተ እግዚአብሔር» የመጀመሪያ መጽሐፋችን፤ «ትምህርተ ክርስቶስ» ሁለተኛ መጽሐፋችን ሲሆን፤ «ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ» ደግሞ ሦስተኛ መጽሐፋችን ነው፤ ይህ የትምህርተ መለኮት አዲስና ያልተለመደ አከፋፈል አይደለም፤ ምክንያቱም «የሐዋርያት ሥርዐተ ሃይማኖት» እና «የኒቅያ ሥርዐተ ሃይማኖት» እግዚአብሔር አብ፤ እግዚአብሔር ወልድና እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በማለት በሦስት አንቀጾች ትምህርተ ሥላሴን ያብራራሉ (1)።

የመንፈስ ቅዱስ ሥራ የእግዚአብሔርን ዕቅድ ሁሉ ወደ ፍጻሜ ማድረስ ሲሆን፤ በተለይ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሞተላቸውን ሰዎች የዘለዓለም ሕይወት እንዲወርሱ ማድረግ ዋና ተግባሩ ነው። እንግዲህ ግብረ መንፈስ ቅዱስ የድኅነት (2) ዐውድ ነው። በልዩ ልዩ ስፍራ ላይ የእግዚአብሔር ሥራ በአብ ዐቃጅነት፤ በወልድ አደራጅነትና በመንፈስ ቅዱስ ፈጻሚነት የሚከናወን መሆኑን ገልጠናል ወይም አብ እንደሚያቅድ፤ ወልድ የአብን ዕቅድ እንደሚያደራጅ፤ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ዕቅዱን ወደ ፍጻሜ እንደሚያደርሰው ገልጠናል። ስለዚህ አብ ዐቃጅ፤ ወልድ አደራጅ፤ መንፈስ ቅዱስ ፈጻሚ መባሉ ግልጥ ነው።

በትምህርታችን ስለ መንፈስ ቅዱስ ከዚህ በፊት አንዳንድ አሳቦችን ጽፈናል፤ በተለይ በትምህርተ እስተርእዮ «መጽሐፍ ቅዱስና እስትንፋስ እግዚአብሔር» በሚለው በምዕራፍ 7፤ በትምህርተ ሥላሴ ስለ መንፈስ ቅዱስ ፍጹም አምላክነት፤ አካላዊነትና ሥርጸት (ም.25ሐ3)፤ በትምህርተ ፍጥረት ስለ መንፈስ ቅዱስ ተሳትፎ (ም.30መ) እና በትምህርተ ግብረ ክርስቶስ በኢየሱስ ትሥጉት፤ ጥምቀት፤ አገልግሎትና ትንሣኤ (ም.53 እና 54) ስለ መንፈስ ቅዱስ ሚና አትተናል።

አብ፤ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በህላዌ፤ በባሕርይ፤ በመለኮትና በፈቃድ አንድ ሲሆኑ፤ በግብር (በሥራ) አንድ ዓላማ አላቸው። ይሁን እንጂ ይህ አንድነት እያለ በአካል፤ በስምና በግብር ሦስትነት አላቸውና አንድነታቸውን ሳንረሳ፤ የመንፈስ ቅዱስን ሥራና የሥራ አፈጻጸም ለየብቻቸው ማጥናት ይገባናል። ሥራውን ስንመረምርም፤ በፍጥረት (3ኛው ጥናት)፤ በብሉይ ኪዳን ዘመን፤ በጋርዮሽ ጸጋ፤ በክርስቶስ ምድራዊ ኑሮ፤ በሰው ሕይወትና በዚህ ጥናት ባልተካተቱት በቤተ ክርስቲያንና በሥነ ፍጻሜ ክፍለን ብንመለከተው የበለጠ አመቺ ይሆናል። ይህን ስናደርግ ግን ሁሉም የተያያዘና የአንድ እግዚአብሔር ሥራ መሆኑን እንገነዘባለን። ዝርዝር አሳቦች ውስጥ ከመግባታችን በፊት ስለ መንፈስ ቅዱስ አንዳንድ ነጥቦችን ከአጠቃላይ አመለካከት አንጻር በዐጭሩ እናቀርባለን (3)።

ሀ) ስለ መንፈስ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ የሚሰጠው ትምህርት (4)

1. ማንነቱ፤ መንፈስ ቅዱስ በብሉይ ኪዳን እንደ እግዚአብሔር እስትንፋስ፤ በአዲስ ኪዳን ደግሞ እንደ ክርስቶስ እንደራሴ ይገለጣል።

2. አሠራሩ፤ በብሉይ ኪዳን መንፈሱ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በሚሠራበት ጊዜ ሕይወትን የሚሰጥ ገይል ሲሆን፤ በአዲስ ኪዳን መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ላይ ያድራል፤ በክርስቶስም ለሚያምኑት ይሰጣል።

3. አገልግሎቱ፤ ሀ) በብሉይ ኪዳን ዘመን

1) መንፈስ ቅዱስ በፍጥረት የእግዚአብሔር ትእዛዛት እንዲፈጸሙ (ዘፍ. 1+2፤ ኢዮብ 26+13፤ መዝ. 33+6፤ 104+30)+

2) ሰዎች ሕይወት እንዲኖራቸው (ዘፍ. 2+7፤ ኢዮብ 32+8፤ 33+4)+

3) ሰዎች እንደየጥሪአቸው እንዲሠሩ፡- ለምሳሌ የኪነ ጥበብ ሠራተኞች (ዘጸ. 31+2-5)+ መሳፍንት (መላ. 3+10፤ 15+14)+ ነገሥታት (1ኛመ. 10+6፤ 10፤ 16+13)+

4) ነቢያት የእግዚአብሔርን ቃል እንዲሰሙና እንዲናገሩ (ሕዝ. 2+2፤ 3+12፤ 14፤ 2ጴጥ. 1+21)+

5) ቅዱሳት መጻሕፍት እንዲጻፉ (2ጢሞ. 3+16-17)+

6) ሰዎች በውስጣዊ ሕይወታቸው እንዲታደሱና እንዲለወጡ (መዝ. 51+10-11፤ ሕዝ. 36+25-27፤ 37+1-14) አድርጓል፡፡

ለ) በአዲስ ኪዳን ዘመን

መንፈስ ቅዱስ በብሉይ ኪዳን ዘመን ይፈጽም ከነበረው ሥራ ብዙ ነገርን ሲቀጥል ሳለ በተለይም፡-

7) ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር በመሆን እየመሰከረ ለተከታዮቹ ክብሩን በማሳየት (ዮሐ. 15+26፤ 16+14)+

8) ሰዎች ከፊት ይልቅ የእግዚአብሔርን ሥራ እንዲያስተውሉ በማብራራት (1ቆሮ. 2+12-15፤ ኤፌ. 3+16-19)+

9) ዳግመኛ ተወልደው (ዮሐ. 3+5) እየታደሱ እንዲለወጡና ለመንፈሳዊ ምስክርነትና አገልግሎት ሁሉ እንዲበቁ (ሐ.ሥ. 1+8፤ ሮሞ 8+9-14፤ ቲቶ 3+7)+

10) የእግዚአብሔር ልጆችና ወራሾች መሆናቸውን እንዲያውቁ (ሮሞ 8+9፤ 15-17፤ ቲቶ 3+5-7) እና ለቤዛ ቀን እንዲታተሙ (ኤፌ. 1+13፤ 4+30) እያደረገ የእግዚአብሔርን ዕቅድና የክርስቶስን መሥዋዕት ዓላማ ይፈጽማል፡፡

4. የበዓለ ጎምላ ትርጉም፤ በዚህ ዕለት መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ትንሣኤ ያመኑትን በመመላት የሚከተሉትን እግዚአብሔር እንዳከናወነ አረጋግጧል፤

ሀ) የተሰቀለውን ኢየሱስን እግዚአብሔር ጌታና ክርስቶስ ማድረጉን (ሐ.ሥ. 2+36)+

ለ) የአዲስ ኪዳንን ዘመን ማስገባቱን (ሐ.ሥ. 2+17)+

ሐ) ሕዝቡ ከእስራኤል ብቻ ሳይሆን ሥጋ ከለበሱት ሁሉ መጠራቱን (ሐ.ሥ. 2+17)+

መ) አንዳንድ መሪዎች ብቻ ሳይሆኑ፤ ሕዝቡ ሁሉ በመንፈሳዊ ስጦታዎች መሳተፋቸውን (ሐ.ሥ. 2+17-18)+

ሠ) ይህ የመጨረሻ ቀን እስከ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ድረስ መቀጠሉን (ሐ.ሥ. 2+19-20)+

ረ) ምእመናን ሁሉ በአንድ መንፈስ በመጠመቃቸው አንድ ሕዝብና አንድ አካል መሆናቸውን (ሐ.ሥ. 2+1፤ ሮሞ 8+9፤ 1ቆሮ. 12+12-13)+

ሰ) የጌታን ስም በእምነት የሚጠሩ ሁሉ መዳናቸውን (ሐ.ሥ. 2+21፤ ገላ. 3+3-5)፡፡

እንድ ሰው በመንፈስ ቅዱስ ሲድን ሦስት ደረጃዎች አሉ፤ በመጀመሪያ ሲያምን ከገጢአት በደል፥ ቀጥሎ ከገጢአት ጎይል፥ በመጨረሻ በትንሣኤው በገጢአት ከመኖር ይድናል። በዚህ ጥናት እነዚህን ሦስት ደረጃዎች በዝርዝር እንመረምራለን።

ለ) የግብረ መንፈስ ቅዱስ ትምህርት ጥቅም

ይህ ትምህርት፡-

1. ከመጽሐፍ ቅዱስ እንደ ሥልጣን፥ ከእምነት እንደ ጽድቅ መንገድና ከአለኝታ እንደ አማኝ መብት በስተጓላ ይቆማል።

2. በአማኝ ሕይወት (ዳግም ልደትና የሰው መመለስ፥ እምነትና አለኝታ፥ ቅድስናና መለወጥ፥ ስጦታዎችና አገልግሎት፥ ማሰላሰልና ጸሎት) እና በቤተ ክርስቲያን ሕይወት (ጎብረት፥ አምልኮት፥ ስብከት፥ ምሥጢራትና ተልእኮ) ሊኖር የሚገባውን ማስተዋል ወስኖ ይመራል።

3. መንፈሳዊ እንቅስቃሴን በልዩ ልዩ አመለካከት በማቃለል፥ የድርጅትን አስተዳደር ለመጠበቅ እውነተኛ መንፈሳዊ ሕይወትን በማዳፈን፥ ደንብንና ልማድን በመጠበቅ፥ የሰውን ልብ ሁኔታ ቸል በማለትና የሃይማኖትን ትውፊት በመከተል፥ መታደስን ባለመፈለግ ቤተ ክርስቲያንን የሚያዳክሙ ዝንባሌዎችን ይቃወማል (5)።

ሐ) መንፈስ ቅዱስ በአማኝ ልብ ውስጥ በመኖሩ የሚገኝ ቅድስና

1. መሠረታዊ አሳቡ፤ ቅድስና ገጢአትን መቃወም ብቻ ወይም ገጢአትን ወዲያውኑ ማጥፋት ሳይሆን፥ የሰውነትን (የሥጋን) ሥራ እያዳከመ መማደልንና ወደ ክርስቶስ መልክ ተለውጦ ማደግን የሚመለከት ነው፤ ይህም ከገጢአት ነጻ መውጣት ነው፤ ሮም 8፥11፡29።

2. ዘዴው፤ ዝም ብሎ በመቀመጥ የእግዚአብሔርን እንቅስቃሴ መጠበቅ ወይም ያለ ዕረፍት ሁሉንም የሙከራ ዐይነት መፈተሽ ሳይሆን፥ በሰው ልብ ከሚሠራ መንፈስ ጋር በአክብሮት እንደ ቃሉ መተባበር ነው፤ ፊል. 2፥12-13፤ ቆላ. 1፥29።

3. ሕጉ፤ የትእዛዛትን ዝርዝር ማዘጋጀት ወይም ተመችቶና መስሎ መኖር ሳይሆን (6)፥ እንደ እግዚአብሔር ልጅና ወራሽ ሆኖ በነጻነት ሕግ መራመድ ነው።

4. መገምገሚያዎቹ፤ ስለ ሃይማኖት መለፍለፍ ወይም በስጦታዎች መኮራት ሳይሆን፥ በፍቅርና በትሕትና ከገጢአት ጋር ባለው ትግል ማደግ ነው።

5. ክሥተቶቹ፤ ሀ) በአማኝ ውስጥ ለውጥ አለ፤ ለ) ለውጡ ከእግዚአብሔርና ከሰው ጋር ሲገናኝ ይገለጣል፤ ይዳብራልም፤ ሐ) ለውጡ የሚመጣው በአማኝ ጎይል ሳይሆን ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በመተባበር ነው፤ መ) ለውጡ እያደገ ሲሄድ፥ ፍጥነቱም ዐይነቱም የተለያዩ ይሆናሉ፤ ሠ) አማኝ ወደ ፊት ባይሄድ፥ ወደ ጎሳ በመመለስ ላይ ነው፤ ረ) አማኝ «ማሳዘን» ይችላል፤ ኤፌ. 4፥30፤ ሰ) ሰው መንፈስ ቅዱስን ካሳዘነ ለንስሐ ስፍራ ላያገኝ ይችላል፤ ዕብ. 12፥16-17።

መ) የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች

1. መሠረታዊ አሳብ! ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ እንድታድግ ከመንፈስ ቅዱስ የሚሰጡ ችሎታዎች ናቸው።

2. ዐይነቶች! አንዳንዶች በመንፈስ ቅዱስ የሚቀደሱ በሰው ዘንድ የሚገኙ የተፈጥሮ ችሎታዎች ወይም የጠባይ ሁኔታዎች ሲሆኑ፣ ሌሎች በሰው ተፈጥሮ ወይም ጠባይ ውስጥ ምንም መሠረት የሌላቸው ከመንፈስ ቅዱስ በቀጥታ የሚሰጡ ናቸው።

3. በቀጥታ ከመንፈስ ቅዱስ የሚሰጡ ስጦታዎች (ፈውስ፣ ተአምራት፣ በልሳኖች መናገርና መተርጎማቸው፤ 1ቆሮ. 12፡9-11)፤ እነዚህ ስጦታዎች ከሐዋርያት ዘመን በኋላ የሚቋረጡ ስለ መሆናቸው መጽሐፍ ቅዱስ አያስተምርም፤ ሆኖም በእሁኑ ዘመን በየቤተ ክርስቲያኑ የሚታዩ እንግዳ ክሥተቶች ሁሉ ከመንፈስ ቅዱስ የተገኙ ናቸው ማለቱ አጠራጣሪ እንደሆነ መግለጽ አይከብድም።

ሠ) ግብረ መንፈስ ቅዱስ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ

አበው በትምህርተ ሥላሴ የመንፈስ ቅዱስን ፍጹም አምላክነት የተቀበሉት ቢሆንም፣ ከአብና ከወልድ ጋር መንፈስ ቅዱስ እንዴት እንደሚገናኝ ተከራክረዋል። አስቀድመን እንዳየነው የኒቅያ ሥርዐተ ሃይማኖት መንፈስ ቅዱስ ከአብ መሥረጹን ዐወጀ። ምዕራባውያን ግን ቀስ በቀስ «... እና ከወልድ» ጋር ብለው በመጨመራቸው በእነርሱና በምሥራቃውያን መካከል ለመለያየት ምክንያት ሆነና ከ1017 ዓ.ም. ጀምሮ መለያየቱ ጸንቷል (7)።

አውግስጢኖስ የመንፈስ ቅዱስ አካላዊነት በአብና በወልድ መካከል ያለ የፍቅራቸው ትስስር ነው ብሎ በማስተማሩ፣ ለምዕራባውያን መሠረታዊ አሳብ ሆነ። ከዚህም ጋር የመንፈስ ቅዱስን አገልግሎት በቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት እንደሚሠራ ጸጋ ተመለከቱት፤ ሆኖም በዚህ አስተሳሰብ ጸጋ እንደ ኢአካላዊ ረቂቅ ጎይል የሚታሰብ ሆነ።

የተሐድሶ ዘመን መሪዎችና ተከታዮቻቸው በመንፈስ ቅዱስ አካላዊነት ላይ አተኩረዋልና፣ አካላዊነቱ ለክርስቲያኖቹ ታዛዥነት መሠረታዊ አስተሳሰብ ሆኗል። ባለፉት መቶ ዓመታት በጳጌጠቆስጤያውያንና በካሪዝማቲኮች ዘንድ ስለ መንፈስ ቅዱስ ጥምቀትና ስለ መንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ከፍተኛ አጽንዖት ተሰጥቷል። ሌሎችም በተሐድሶ ዘመን እንቅስቃሴዎች ወቅት ለሚታየው የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ትኩረት ይሰጣሉ። የተወሰኑት ደግሞ በዓለም ውስጥ ያለውን መልካም ነገር ሁሉ «የጋርዮሽ ጸጋ» እያሉ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ መሆኑን ሲያስተምሩ፣ አንዳንዶች ግን መንፈስ ቅዱስ በዓለም በሚገኙት ሃይማኖቶች ሁሉ ቀስቃሽ በመሆኑ፣ ሰዎች ሁሉ ወደ አንድ አምላክ እየተጓዙ ወደ አንድ ሃይማኖት ደርሰው በአንድነት እንደሚኖሩ ተስፋ ያደርጋሉ። እንግዲህ በእውነትም ሆነ በሐሰት በዚህ ዘመን የመንፈስ ቅዱስ ስም ከቀድሞው የበለጠ ሳይጠቀስ አይቀርም።

ረ) የመንፈስ ቅዱስ አሠራርና ምልክቶች

መንፈስ ቅዱስ እንደ መኪና አይሠራም! አካላዊ ቢሆንም እንደ ሰው አይሠራም። ብዙ ጊዜ ሰው በሥራው፣ በእገሩ ባህል፣ በእድገቱ ገጠመኝ፣ በዘመኑ አስተሳሰብ፣ በግል ተፈጥሮውና ጠባዩ ተወስኖ ይኖራል። መንፈስ

ቅዱስ ግን በዚህ ዓለም ሁኔታና አካሄድ አይወሰንም። ሐዋርያው ስለ መንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ሲያስተምር፤ «አሠራርም ልዩ ልዩ ነው፤ ሁሉን በሁሉ የሚያደርግ እግዚአብሔር ግን አንድ ነው» ብሏል፤ 1ቆሮ. 12+6።

በእግዚአብሔር ፊት እያንዳንዱ ሰው ዋጋ አለውና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰዎችን በየሰማቸው ሲጠራቸው፤ እንደየሁኔታቸውና እንደየጠባቸው ያነጋግራቸውና ይፈውሳቸው ነበር። መንፈስ ቅዱስም እንደዚሁ የእያንዳንዱን ማንነት ያከብራል። በዚህ ምክንያት መንፈስ ቅዱስ በጌዴዎንና በሶምሶን ላይ፤ በሳኦልና በዳዊት ላይ ሲወርድ፤ ለኢሳይያስና ለሕዝቅኤል የእግዚአብሔርን ቃል ሲገልጥ፤ ልድያንና የፊልጵስዩስን ወህኒ ቤት ጠባቂ ወደ እምነት ሲመራቸው አሠራሩና የአሠራሩ ውጤት አንድ ዐይነት አልነበሩም።

ብዙ ዐይነት መንፈስ አለ፤ የዓለም መንፈስ አለ፤ ክፉ መንፈስ አለ፤ ሐሰተኛ መንፈስ አለ፤ ጋኔን አለ፤ የእነዚህ ሁሉ መሪ ሰይጣንም አለና ከእነዚህ መናፍስት መካከል መንፈስ ቅዱስንና ሥራውን መለየት ቀላል አይደለም። ስለዚህ ጉዳይ ስናስብ በመጀመሪያ ማሰብ የሚገባን መንፈስ ቅዱስ፤ ቅዱስ መንፈስ ነውና ሥራው ሁሉ የቅድስና ባሕርይና ውጤት ይኖረዋል። ሌሎች መናፍስትም ሁሉ የክፉት ጠባይና ውጤት አላቸው። ሆኖም ሰው ክፉ ስለሆነ መንፈስ ቅዱስ በሕይወቱ ሲሠራ በውጤቱ ከመልካሙ ጋር ቅዱስ የማይሆን ነገር ሊደባለቅ ይችላል።

አንዳንዶች «እኔ መንፈስ ነኝ» ወይም «እኔ የእግዚአብሔር አፍ፤ እጄ የእግዚአብሔር እጅ... ወዘተ» እያሉ ስሜታቸውና አሳባቸው፤ እንደዚሁም ድርጊታቸውና ንግግራቸው ከመንፈስ ቅዱስ የተቀበሉት መሆኑን ስለሚያምኑ፤ መታረምንና መገሠጽን አይፈልጉምና አመራራቸውና «ትምህርታቸው» በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት በቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንዲገመገሙ ፈቃደኞች አይደሉም። «...ሌሎችም ይለዩአቸው» (... ሌሎች ደግሞ የተነገረውን በጥንቃቄ ይመዘኑ)፤ «መንፈስን አታጥፉ፤ ትንቢትን አትናቁ፤ ሁሉን ፈትኑ፤ መልካሙንም ያዙ» የተባሉትን ትእዛዛት ማክበር አይወዱም፤ 1ቆሮ. 14+29፤ 1ተሰ. 5+19-21።

አንዳንዶች ደግሞ ምእመናን ሲሰበሰቡ ማናቸውንም ዐይነት ድርጊት፤ በተለይም ጩኸትን፤ ልዩ የሆነ የሰውነት እንቅስቃሴን፤ መዝለልን የመሳሰለ ከተለመደው ውጭ የሆነ ድርጊትን፤ በመሬት ላይ መውደቅን እንደ መንፈሳዊ ነገር ወይም እንደ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ይቁጥሩታል። በእውነት መንፈስ ቅዱስ ከእነዚህና ከመሳሰሉት እንግዳ ክሥተቶች በስተኋላ ሊኖር ወይም ላይኖር ይችላል፤ እነዚህ ክሥተቶች የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ለማስተዋል አይረዱም (8)።

አንዳንዶች ደግሞ ሰይጣንን ከስብሰባቸው ማባረር እንዳለባቸው ስለሚያስቡ፤ ለዚህ ተግባር ልዩ ልዩ ጸሎትና ሥርዐት ይኖራቸዋል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን፤ «ሁለት ወይም ሦስት በስሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁና» ብሎ ለእርሱ መገኘት አጽንዖት ሰጠ እንጂ፤ «ሰይጣን ይገኛል» አላለም፤ ማቴ. 18+20። ክርስቶስ ሰይጣንን ከሕዝብ ለማባረር እንደዚህ አላደረገም፤ በዚህ ፈንታ ከትምህርቱ ወይም ከመገኘቱ የተነሣ አጋንንት ሲጮኹ ከሰዎች አስወጥቷቸዋል፤ ሐዋርያትም እንደዚሁ አድርገዋል። በዚህ ሥርዐት የሚያምኑ ሰዎች ሁለት ነገሮችን የረሱ ይመስላል፤ እነርሱም፤ ሀ) ክርስቶስ ሰይጣንን ያሰረው መሆኑንና ከዚህም የተነሣ እንቅስቃሴው ውሉን መሆኑን

(ማቴ. 12+29)፥ ለ) ሰይጣን በተንኩልና በጎይል ሰዎችን፥ ምእመናንንም እንኳ በብዙ መንገድ ስለሚፈታተናቸው በአንድ ዐይነት ጸሎት ወይም ሥርዐት ብቻ ሊወገድ እንደሚችል ማሰብ በቂ አለመሆኑን (9)።

ሐዋርያው ዮሐንስ፥ «ወዳጆች ሆይ፥ መንፈስን ሁሉ አትመኑ፤ ነገር ግን መናፍስት ከእግዚአብሔር ሆነው እንደሆነ መርምሩ» ብሎ የአንደኛውን መልእክት አራተኛ ምዕራፍ ይጀምራል። ከዚህም በኋላ የእውነተኛውን የእግዚአብሔርን ሥራ ምልክቶች ይዘረዝራል፤ ምልክቶቹም የሚከተሉት ናቸው፡-

1. መንፈስ ቅዱስ ክርስቶስን ከፍ ከፍ ያደርጋልና ሥራውን ያብራራል። ዮሐንስ፥ «የእግዚአብሔርን መንፈስ በዚህ ታውቃላችሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ እንደመጣ የሚታመን መንፈስ ሁሉ ከእግዚአብሔር ነው» (ቍ.2)። እንግዲህ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን፥ ፍጹም ሰው መሆኑን፥ ለሰው ጎጢአት አንድ ጊዜ ለዘለዓለም መሥዋዕት ማቅረቡንና በሁሉ ላይ ጌታ መሆኑን የሚገልጥ፥ በጥሩ አኳኋን የሚያስተምር ሰውና ትምህርቱም ከእግዚአብሔር መንፈስ መሆናቸውን ማመን እንችላለን፤ ዮሐ. 15+26፤ 16+14።

2. መንፈስ ቅዱስ ከእግዚአብሔር እንጂ ከዓለም አይደለምና እንደ ዓለም አይናገርም። ዮሐንስ፥ «ልጆች ሆይ፥ እናንተ ከእግዚአብሔር ናችሁ... እነርሱ ከዓለም ናቸው፤ ስለዚህ ከዓለም የሆነውን ይናገራሉ፤ ዓለሙም ይሰማቸዋል» ይላል፤ ቍ. 4-5። ሐዋርያው ሁለት ዐይነት መናፍስትን ያነጻጽራል። ዓለም ሲል፥ «... በዓለም ያለው ሁሉ እርሱም የሥጋ ምኞትና የዐይን አምሮት ስለ ገንዘብም መመካት ከዓለም ስለሆነ እንጂ ከአባት ስላልሆነ፥ ማንም ዓለምን ቢወድ የአባት ፍቅር በእርሱ ውስጥ የለም» ብሎ በመግለጡ፥ ሰው ወይም ትምህርቱ የዓለምን መንፈስ ቢቃወም፥ ከእግዚአብሔር መሆኑን ይገልጣል፤ 1ዮሐ. 2+15-16።

3. መንፈስ ቅዱስ በይበልጥ መጽሐፍ ቅዱስን እንዲያጠኑ ሰዎችን ይመራል። ዮሐንስ፥ «እኛ ከእግዚአብሔር ነን፤ እግዚአብሔርን የሚያውቅ ይሰማናል፤ ከእግዚአብሔር ያልሆነ አይሰማንም» ብሏል፤ ቍ.6። መንፈስ ቅዱስ በብዙ ጸሐፊዎች ቢጠቀምም፥ ከጸሐፊዎቹ ሁሉ በስተ ጀርባ ያለው የመጽሐፍ ቅዱስ ደራሲ እርሱ ራሱ ነውና ሰዎችን ወደ ቃሉ ይመራቸዋል፤ እንዲወዱትም ያደርጋቸዋል፤ በዚህ ምክንያት የእነ ዮሐንስን ቃል ይሰማሉ። የመጽሐፍ ቅዱስን ቃል የማይወድ፥ የሚቃወምም ከእግዚአብሔር አይደለም። በእግዚአብሔር የተባረኩ ሰዎች ግን የሐዋርያትን ትምህርት መስማትና መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት ይወዳሉ፤ ሐ.ሥ. 2+42፤ 17+10-11።

4. መንፈስ ቅዱስ የእውነት መንፈስ ነው። በመሠረቱ ሁለት መንፈሶች አሉ፤ ዮሐንስ፥ «የእውነትን መንፈስና የስሕተትን መንፈስ በዚህ እናውቃለን» በማለት ይለያቸዋል፤ ቍ. 6። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መንፈስ ቅዱስን የእውነት መንፈስ ብሎ አከበረው፤ ዮሐ. 14+17፤ 15+26፤ 16+13። ሰው በእውነት መንፈስ መሠረት መራመድን ሲለምድ፥ በዓለም ያለው የሐሰት «ሽታ» ሊሸተው ይችላል። ሐዋርያው፥ «እናንተስ ከእርሱ (ከአብ) የተቀበላችሁት ቅባት (የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ) በእናንተ ይኖራል፤ ማንም ሊያስተምራችሁ አያስፈልጋችሁም፤ ነገር ግን የእርሱ ቅባት ስለ ሁሉ እንደሚያስተምራችሁ፥ እውነተኛም እንደሆነ፥ ውሸትም እንዳልሆነ፥ እናንተንም እንዳስተማራችሁ በእርሱ ኑሩ» በማለት ጽፏል፤ 1ዮሐ. 2+27። ሐዋርያው በዚህ መልእክት አንባቢዎቹን

ቢያስተምርም፥ እውነተኛ የሆነ የመንፈስ ቅዱስ ቅባት አላቸውና በቅባቱ መሠረት እውነትን ከሐሰት መለየት ይችላሉ።

5. መንፈስ ቅዱስ የፍቅር መንፈስ ነው። በሰው ዘንድ ያለው መንፈስ ለእግዚአብሔርም ሆነ ለሰው በፍቅር ሲሠራ ሥራው ከመንፈስ ቅዱስ መሆኑን ያሳያል። ዮሐንስ፥ «ፍቅር ከእግዚአብሔር ስለሆነ፥ የሚወደውም ሁሉ ከእግዚአብሔር ስለተወለደ እግዚአብሔርንም ስለሚያውቅ፥ እርስ በርሳችን እንዋደድ...» በማለት ከቅጥር 7-21 የእውነተኛ ፍቅርን ምንነት ያብራራል። በተጨማሪም፥ «እርስ በርሳችን ብንዋደድ እግዚአብሔር በእኛ ይኖራል፤ ፍቅሩም በእኛ ፍጹም ሆኗል። ከመንፈሱ ስለሰጠን፥ በእርሱ እንድንኖር እርሱም በእኛ እንዲኖር በዚህ እናውቃለን» በማለት የፍቅርንና የመንፈስ ቅዱስን በሰው ውስጥ መኖር አንድ አድርጎ ይገልጣቸዋል፤ ቍ.12-13። ሐዋርያው ፍቅርን በዚህ ዐይነት በሰፊው ስለገለጠው ከመንፈስ ቅዱስ ምልክቶች ዋና አድርጎ የቈጠረው ይመስላል።

ከእግዚአብሔር የሚገኘው ፍቅር ከንደኞች የወዳጅነት ፍቅር እጅግ የተለየ ነው፤ በሽፍቶች መካከል እንኳ አንድ ዐይነት ወዳጅነት ሊገኝ ይችላልና። ሐዋርያው ጳውሎስም፥ «ፍቅራችሁ ያለ ግብዝነት ይሁን» ብሎ በማስጠንቀቁ ልዩ ልዩ ዐይነት «ፍቅር» እንዳለ ያሳስበናል፤ ሮም 12፥9።

እግዚአብሔር ፍቅር ነው (ቍ. 8:16) በማለቱ ባሕርዩን ይገልጣልና ማንኛውንም ነገር ሲያደርግ፥ ሲፈርድ እንኳ (ቍ. 17) ፍቅሩ አይለየውም። እግዚአብሔር ፍቅሩን የገለጠው በሕይወት እንኖር ዘንድ አንድ ልጁን ወደ ዓለም (ቍ. 9) ስለ ኀጢአታችን ማስተሰረያ ይሆን ዘንድ (ቍ. 10) እና የዓለም መድኃኒት ይሆን ዘንድ (ቍ. 14) በመላክ ነው። «እርሱ አስቀድሞ ወደናልና እኛ እንወደዋለን» (ቍ. 19) በማለቱ ለእግዚአብሔር ፍቅር ትክክለኛው አጻፋ በመጀመሪያ እግዚአብሔርን (ቍ. 16)፥ ቀጥሎም ወንድሞቻችንን መውደድ ነው፤ ቍ. 7:11:12። እግዚአብሔርን መውደድና ሰውን መውደድ የተያያዙ ናቸው፤ ቍ. 20-21። እውነተኛ የሆነ የሰው ፍቅር የሚመነጨው ከእግዚአብሔር እንጂ ከሰው አይደለም (ቍ. 7:10:19)፤ ይኸውም ይህ ዐይነቱ ፍቅር የሚገኘው ከእግዚአብሔር ጸጋ ነው እንጂ ከሰው ደግነት የተነሣ የሚገኝ አይደለም ማለት ነው። እግዚአብሔር ፍቅሩን በዚህ ዐይነት የሚገልጠው ዳግመኛ ለተወለዱ (ቍ. 9) እና በእግዚአብሔር ለሚያምኑት (ቍ. 15) በመሆኑ፥ እግዚአብሔርን ያውቁታል (ቍ. 7:16)፤ ይህ ፍቅር ፍጹም ሲሆን ፍርሀትን ያስቀራል፤ ቍ. 17-18። እግዚአብሔር በእኛ እንደሚኖር፥ እኛም በእርሱ እንደምንኖር የምናውቀው «ከመንፈሱ ስለ ሰጠን» (ቍ. 13) ማለት መንፈስ ቅዱስን ስለሰጠን ነው።

እንግዲህ በመናፍስት መካከል ያለውን ልዩነት ለይተን ማወቅ እንድንችል እግዚአብሔር እነዚህን አምስት ምልክቶች ሰጥቶናል። ከእነዚህ ምልክቶች ውስጥ አንዱ ወይም ሌላው ምልክት ለብቻው ያለ ሊመስለን ይችላል፤ አንዱ ምልክት ብቻ ታይቶ ሌሎች ምልክቶች ካልተገኙ፥ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ መሆኑ ያጠራጥራል። ሆኖም ምእመናን የመንፈስ ቅዱስን ቅባት ስለተቀበሉ፥ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ መለየት እንደሚችሉ ተገንዝበው በተስፋ መኖር ይገባቸዋል፤ 1ዮሐ. 2፥26-27።

ማስታወሻ

(1) «ት.እግ.» ም.27ሰ ይመ.

(2) በዚህ ጥናት ደኅንነት በሚለው በተለመደው አማርኛ ቃል ፈንታ ድኅነት የሚለውን የግእዝ ቃል እንጠቀማለን። ይህንም የምናደርገው፡ 1ኛ የተለመደውን የኢትዮጵያ ትምህርተ መለኮት ጥናት ተከታታይነት ለመጠበቅ፡ 2ኛ የጸጥታ ጉዳይን ከሚመለከተው የ«ደኅንነት» ትርጉምና ከመሳሰሉት ሌሎች ዘመናዊ አባባሎች ትምህርታችንን ለመለየት ነው። ይህንም ስናደርግ ድክነት ከሚለው ቃል ድኅነትን ለመለየት ጥንቃቄ ያስፈልጋል። በአጠራሩም ልዩነቱ በድክነት «ነ» ይጠብቃል፤ በድኅነት ላይ ግን «ነ» ይላላል። በሌሎች ጥናቶች ብዙ ጊዜ ደኅንነት የሚለውን ቃል ተጠቅመንበታል።

(3) በሚከተሉት ክፍሎች ውስጥ የተጻፈው በተለይ ባልታተሙት የዶክተር ፓከር የትምህርተ መለኮት ማስታወሻዎች ላይ የተመሠረተ ነው።

(4) ይህ ትምህርት በእንግሊዝኛ Pneumatology ይባላል፤ Pneuma በግሪክ ቋንቋ መንፈስ፣ ነፋስ፣ እስትንፋስ ማለት ነው፤ የ1ኛውን መጽሐፍ መግቢያ ለ7 ይመ.

(5) እነዚህ አራት ዝንባሌዎች በእንግሊዝኛ Nationalism, Institutionalism, Formalism እና Traditionalism ተብለው ሊተረጎሙ ይችላሉ።

(6) እነዚህ ስሕተቶች በእንግሊዝኛ Legalism እና Antinomianism ይባላሉ።

(7) ም.27ሀ5 ይመ.

(8) Jonathan Edwards ከ1740-1742 በቤተ ክርስቲያኑ ስለ ተነሣው የተሐድሶ እንቅስቃሴ ሲጽፍ እነዚህን ክሥተቶች በሰፊው አብራርቷቸዋል። Jonathan Edwards on Revival በThe Banner of Truth Trust በ1995 የታተመ ገጽ 89-108 ይመ.

(9) ስለ ሰይጣን፣ ስለ አሠራሩና ስለ መሸነፉ ም. 34 ይመ.

ምዕራፍ 79 - የእግዚአብሔር መንፈስ በብሉይ ኪዳን ዘመን

ንጉሥ ዳዊት፡ «ቅዱስ መንፈስህን ከእኔ ላይ አትውሰድብኝ» ብሎ 1000 ዓመት ያህል ላይ ከክርስቶስ በፊት ጸለየ፤ መዝ. 51+11። ንጉሥ ዳዊት እንደዚህ ሲጸልይ ምን ዐይነት አሳብ እንዳለው በይበልጥ ለመረዳት የ«ቅዱስ» እና የ«መንፈስ» ትርጉም ምን እንደሚመስል ማጥናት ይረዳናል። ታላቁ ነቢይ ኢሳይያስ ጥሪው በቀረበበት በአስፈሪው ራእይ ውስጥ እግዚአብሔር በቅድስናው ሲገለጥለት፡ «ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር» የሚሉትን የሱራፌልን ቃላት ሰማ። ነቢዩ በራእዩ የእግዚአብሔርን ልዕልና፡ ግርማና ክብር በከፊል ተረዳ። በታላቁ መቅደስ ውስጥ ነቢዩ ኢሳይያስ እጅግ ታናሽ ሰው ነበረ፤ የእግዚአብሔር ልብስ ዘርፍ ግን ሕንጻውን ሁሉ ሞላና እግዚአብሔር ራሱ ከመቅደሱ በላይ በረጅምና ከፍ ባለ ዙፋን ላይ ተቀምጦ ነበር። ሱራፌል በእግዚአብሔር አጠገብ ሆነው ሲያገለግሉት፡ የእግዚአብሔርን ፊት ለማየት እንኳ አይደፍሩምና በሁለት ክንፎች ፊቶቻቸውን ይሸፍኑ ነበር። ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ በማለታቸው፡ እግዚአብሔር ከእነርሱና ከፍጥረት ሁሉ በላይ የተለየ በመሆኑ ወደሱት። ድምፃቸውም ከፍ ያለ ስለነበረ የመድረኩ መሠረት ተናወጠ፤ ቤቱንም ጢስ ሞላበት። ነቢዩ ታላቅ የእግዚአብሔር ሰው ቢሆንም፡ እግዚአብሔር በክብሩ ተገልጦ በማየቱ የእርሱን ታላቅነት፡ የራሱንም ታናሽነት እየተረዳ፡ የገዛ ራሱና የሕዝቡ ጎጢአት ርኩሰት ተሰምቶት «ጠፍቻለሁና ወዮልኝ» አለ፤ ኢሳ. 6+1-5። እንግዲህ «ቅዱስ» የሚለው ቃል የተለየና ከፍ ያለ ማለት ነው፤ በግብረገባዊነቱም ንጽሕናን ያመለክታል።

«መንፈስ» ተብለው የሚተረጎሙ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃላት ሩአኽ (ዕብራይስጥ) እና ፕሉማ (ግሪክ) ናቸው (1)። ቃላቱ የተመሠረቱት ከነፋስ ወይም ከትንፋሽ አወጣጥ በመሆኑ፡ በእንቅስቃሴ ላይ ያለውን አየር ያመለክታሉ።

በግሪክ ፍልስፍና ፕሉማ እጅግ እንደተጠለለና እንደተጣራ ቊሳዊ ነገር ይታሰብ ነበር። ለምሳሌ፡ ኢስጦኢኮች በፍልስፍናቸው ፕሉማ እንደ ነፍስ ሁነት ሆኖ ሰውነትን ሁሉ እንደሚዳስስ ጉልበት ሰጪ ጎይልና ሕይወትን እንደሚሰጥ ነገር ቁጠሩት። ብዙ ሰዎች ስለ ሩአኽ ሲናገሩ ዋና አሳባቸው ኢቊሳዊነት ቢሆንም፡ በብሉይ ኪዳን ቃሉ አየር በእንቅስቃሴ ላይ መሆኑን ያሳስባል። ለምሳሌ፡ «እነሆም፡ ዐውሎ ነፋስ («ሩአኽ») ከምድረ በዳ መጥቶ የቤቱን አራት ማዕዘን መታው» ተብሎ ተጽፏል፤ ኢዮብ 1+19። እንደዚሁም በሰዎች ዘንድ ንግሥተ ሳባ የሰሎሞንን ክብር ሁሉ ስታይ ሩአኽ አልባ ሆነች (የምትናገረው ጠፋባት)፤ 1ነገ. 10+5። ክፉ ሰዎችም በእግዚአብሔር ሩአኽ ይጠፋሉ፤ ኢዮብ 4+9። እዚህ ላይ ዋናው አሳብ ሕያው ጉልበት ሰጪ ጎይል እንጂ ኢቊሳዊነት አይደለም። ኢሳይያስ፡ «ግብጻውያን ሰዎች እንጂ አምላክ አይደሉም፤ ፈረሶቻቸውም ሥጋ እንጂ «ሩአኽ» አይደሉም» ይላል፤ ኢሳ. 31+3። ትኩረቱ በቊሳዊነትና በኢቊሳዊነት መካከል ባለው ልዩነት ላይ ሳይሆን፡ በድክመትና በጉልበት ሰጪ ጎይል መካከል ነው።

የሩአኽ ሥራ ውጤት ከባሕርይ ጋር ይስማማል። ሩአኽ በላያቸው ሲወርድ፡ ሰዎች ከተፈጥሯቸው በተለየ ጎይል ተይዘው በሰዎች መካከል ያልተለመዱ ነገሮችን ያደርጋሉ፤ ደካሞች ለሥራ ይነሣሉ፤ ልዩ ሰብአዊ ችሎታዎች ይታያሉ፤ ተመስጦም ሊገኝ ይችላል። የእግዚአብሔር ሩአኽ

ለፍጥረትም ሆነ ለፍርድ የእግዚአብሔር ዓላማ የሚፈጸምበት፥ ሊቃውሔት የማይቻል የእግዚአብሔር እስትንፋስ ነው። በሩአኹ የሰማይ ሠራዊት ተፈጠረ (መዝ. 33+6)፤ ጎቶንያልና ሶምሶን ጎይልን አገኙ (መሳ. 3+10፤ 14+6)፤ ነቢያትም ተነጥቀው በሌሎች ስፍራዎች ተገኙ፤ 1ነገ. 18+12፤ ሕዝ. 3+12፤ 14፤ 11+1። ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን ሩአኽ ሲገልጥ፥ «የእግዚአብሔር እስትንፋስ ይነፍስበታልና ሣሩ ይደርቃል፤ አበባውም ይረግፋል፤ በእውነት ሕዝቡ ሣር ነው»፤ «እርሱ የእግዚአብሔር ሩአኽ እንደሚነፃው እንደ ጉርፍ ፈሳሽ ይመጣል» ብሎ ሊቃውሔት የማይቻል ጎይል አድርጎ ያሳየዋል፤ ኢሳ. 40+7፤ 59+19።

እንግዲህ ከዚህ በላይ ከተጠቀሱት ጥቅሶች ሩአኽ የእግዚአብሔርን ጉልበት ሰጪ ጎይል ብቻ ሳይሆን፥ እግዚአብሔር ከፍጥረቱ ጋር በአካላዊ መንገድ መገናኘቱንም ጭምር ያሳያል። ይህም አንድ ትልቅ ጥያቄ ያስነሣል፤ ጥያቄውም እነዚህ ጥቅሶች የእግዚአብሔርን አሠራር ብቻ ይገልጣሉ ወይስ በእግዚአብሔር ሀላፊ ዘንድ ልዩ አካላት መኖራቸውንም ያሳያሉ? የሚል ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ እነዚህ ጥቅሶች ለትምህርተ ሥላሴ መሠረት ሊሆኑ ይችላሉን? ይህን ለማጥናት በብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔርን ሩአኽ ሥራ መመርመር ይገባናል (2)።

ሀ) ሩአኽና ፍጥረት

«ምድርም ባዶ ነበረች፥ አንዳችም አልነበረባትም (ምድርም ቅርጽ የለሽና ባዶ ነበረች)፤ ጨለማም በጥልቁ ላይ ነበረ፤ የእግዚአብሔር ሩአኽ በውሃ (በውሆች) ላይ ሰፍፎ (ይረብብ፥ ይሰፍፍ) ነበር»፤ ዘፍ. 1+2። አንዳንዶች በዚህ ጥቅስ ውስጥ የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ አይታያቸውም። ሆኖም በቁጥር አንድ ላይ፥ «በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ» እና በቁጥር ሦስት «እግዚአብሔር ብርሃን ይሁን አለ» ስለሚል፥ እግዚአብሔር በሩአኹ አማካይነት የፍጥረት ሥራውን ፍጻሜ ላይ እንዳደረሰ ማሰብ አመክንዮታዊ ይመስላል። «ባዶ» እና «ሰፈፈ» ተብለው የሚተረጉሙት የዕብራይስጥ ቃላትም በአሪት ዘዳግም 32+10-11 ላይ በአንድነት ይገኛሉ። እዚያ ሕዝቡን ከግብጽ የሚያወጣ «እርሱን (ሕዝቡን) በምድረ በዳ፥ ባዶና ጭው ባለ በረሐ ውስጥ አገኘው... ንስር... በጫጩቶቿ ላይ እንደምትረብብ (እንደምትሰፍፍ)....» (ኢ.መ.ት.) ብሎ ሕዝቡን «ባዶ» በሆነ ሁኔታ ውስጥ እንዴት እንደሚጠብቅ በፍጥረት ምሳሌነት ይገልጣል። የእግዚአብሔር ሩአኽ ባልተፈጸመ ፍጥረት ላይ እንደሰፈፈ ሁሉ፥ ወደ ሙሉ ድንገት ባልደረሰ ሕዝብም ላይ በመስፈፉ በእግዚአብሔር ሩአኽ የፍጥረትና የቤዛነት ሥራ ግንኙነት መኖሩ እዚህ ላይ ይታያል። ኢዮብም፥ «የእግዚአብሔር መንፈስ (ሩአኽ) ፈጠረኝ፤ ሁሉንም የሚችል የአምላክ እስትንፋስ ሕይወትን ሰጠኝ» ሲል ኦሪት ዘፍጥረት 1+2ን እና 2+7ን ያሳስባል፤ ኢዮብ 33+4። መዝሙረኛው፥ «ሩአኽን ትልካለህ ይፈጠራሉም» ብሎ የፍጥረትን ታሪክ ያሳስባል፤ መዝ. 104+30።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ በፍጥረት ስለ ሩአኽ ሥራ ብዙ ጥቅሶችን አናገኝምና ሥራው ብዙ አልተብራራም። ሆኖም የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ እንደ እግዚአብሔር ዕቅድ የተጀመረውን ማደራጀትና መፈጸም መሆኑ በፍጥረት ታሪክ ተገልጿል። ይህ ደግሞ የመንፈስ ቅዱስ ሚና መሆኑ በአዲስ ኪዳን ይታያል። በአዲስ ኪዳን አብ ይልካል፤ ወልድ ይመጣል፤ መንፈሱ ወልድን ያጸድቃል (1ጢሞ. 3+16)፤ አብም ያቅዳል፤ ወልድ ለሰዎች ይሠዋል፤ መንፈስም ሰዎችን ይቀድሳቸዋል፤ 1ጴጥ. 1+1-2።

ለ) ሩአኸና መግባት እግዚአብሔር

ሩአኸ የነፋስን ወይም የአየርን እንቅስቃሴ በማሳሰብ እግዚአብሔር ከፍጥረቱ ጋር ያለውን ግንኙነት ያንጸባርቃል። የእግዚአብሔር ሩአኸ በሕዝቡ መካከል በጎይል የሚገኝበትን ሁኔታ ይገልጣል። ሕዝቅኤል፡ «ፊቴንም ከእነርሱ ከእንግዲህ ወዲህ አልሸሽግም፤ መንፈሴንም በእስራኤል ቤት ላይ አፍስሻለሁና፤ ይላል ጌታ እግዚአብሔር» በማለቱ በእግዚአብሔር ፊትና በእግዚአብሔር መንፈስ መካከል የተቀራረበ የአሳብ ግንኙነት እንዳለ ያሳያል፤ ሕዝ. 39+29 (ም. 37+1-14 እንደዚህ ያለውን መንፈስን የማፍሰስ ተግባር በትንቢት መልክ ይነግራል)።

የእግዚአብሔር ሩአኸ በመግባት እግዚአብሔር በልዩ ልዩ መንገድ በጎይል ይገለጣል። ሰዎች በሩአኸ ጎይል ከተፈጥሮታዊ ጉልበትና ማስተዋል ባሻገር ብዙ ነገርን ያደርጋሉ። ፈርዖን፡ «በውኑ የእግዚአብሔር መንፈስ (ሩአኸ) ያለበትን እንደዚህ ያለ ሰው እናገኛለንን?... እንደ አንተ ያለ ብልህ ዐዋቂም ሰው የለም፤ እግዚአብሔር ይህን ሁሉ ገልጦልሃል» ብሎ ዮሴፍን በመንግሥቱ ጉዳይ ሁሉ ላይ ሾመው፤ ዘፍ. 41+38-39። ከአንድ ሺህ ሦስት መቶ ዓመታት በኋላም ለዳንኤል በንጉሥ ብልጣሶር ፊት እንደሚከተለው ተመሰክረለት፡ «መልካም መንፈስ፡ ዕውቀትም ማስተዋልም፡ ሕልምንም መተርጉም፡ እንቅስቃሴንም መግለጥ፡ የተቋጠረውንም መፍታት... በዳንኤል ዘንድ ተገኝቷል»፤ ዳን. 5+12። በዮሴፍ፡ በዳንኤልም ላይ ለመንግሥታዊ አስተዳደር የታየው ብቃት በሚመጣው መሲሕ ላይ በሙላት እንደሚገኝ ለማረጋገጥ፡ «...የእግዚአብሔር መንፈስ፡ የጥበብና የማስተዋል መንፈስ፡ የምክርና የጎይል መንፈስ፡ የዕውቀትና እግዚአብሔርን የመፍራት መንፈስ ያርፍበታል። እግዚአብሔርን በመፍራት ደስታውን ያያል። ዐይኑም እንደምታይ አይፈርድም፤ ጆሮውም እንደምትሰማ አይበይንም፤ ነገር ግን ለድሾች በጽድቅ ይፈርዳል፤ ለምድርም የዋሆች በቅንነት ይበይናል፤ በአፉም በትር ምድርን ይመታል፤ በከንፈሩም እስትንፋስ ክፉዎችን ይገድላል። የወገኑ መታጠቂያ ጽድቅ፡ የኅኑም መቀነት ታማኝነት ይሆናል» በማለት ነቢዩ ኢሳይያስ ትንቢት ተናገረ፤ ኢሳ. 11+1-5።

እግዚአብሔር ከግብጽ በጠራው ሕዝብ መካከል ዕቅዱ እንዲፈጸም መጀመሪያ ለሙሴ፡ በኋላም ለሰባው ሽማግሌዎች እንዲበይኑ አምላካዊው መንፈስ ተሰጠ፤ ዘጥ. 11+25። እንግዲህ የእግዚአብሔር መንፈስ ላልተደራጀ ፍጥረት ሥርዐትና ግብ እንዳደረገ ሁሉ፡ ለሕዝቡም አዲስ ሆኖ ከአደጋ አፋፍ ላይ ሲሆን፡ ማኅበራዊ ትርምስ ውስጥ እንዳይገባ ትክክለኛ አስተዳደርን፡ ሥርዐትንና እድገትን ከግብጽ በወጡት ወገኖች መካከል አደራጀ፤ ኢሳ. 63+7-14 ይመ.።

እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያለውን ዕቅድ እየተከታተለ ሳለ፡ የእግዚአብሔር መንፈስ ደግሞ እንደ ባስልኤልና እንደ ኤልያብ ላሉት ሰዎች የኪነ ጥበብ ስጦታዎችን ሰጠ፤ ዘጸ. 31+1-11፤ 35+30-35። በመገናኛ ድንኳኑ የእነርሱ ሥራ የውበትን ደስታ ለሰዎች ሲሰጥ፡ የፈጣሪውን አስተዳደርና ክብር፡ ለፍጥረቱም ያሉትን ግቦች ገለጠ። ከዚህም የተነሣ የአዲስ ፍጥረትን ሥራ በሕዝቡ ዘንድ መጀመር እንደሚገባ ታላቅ ፍንጭ ተሰጠ። በገነት፡ በመገናኛ ድንኳንና በቤተ መቅደስ እግዚአብሔርን የሚያመልክ በቅድስናው ስፍራ የቅድስና ውበት ያገኛል፤ ይህም የእግዚአብሔርን ውበት ወደ ማሳሰል ይመራል፤ 1ኬ.መ. 16+29፤ መዝ.

96+9:: በመጨረሻው ቤተ መቅደስም በእግዚአብሔር መንፈስ በተሞላው ሰው ይህ ምሳሌነት ፍጻሜውን አገኘ፤ ዮሐ. 2+19-22፤ 3+34::

ሐ) ሩአኸና አዲስ ልደት

ከዚህ በላይ እንዳየነው የእግዚአብሔር መንፈስ ስጦታዎች የሕዝቡን ብሔራዊ አስተዳደር በተሳካ ሁኔታ እንዲፈጸም አስቻሉ:: ከዚህም ጋር ሥራው ግብረገባዊና ድኅነታዊ ነው፤ በብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር መንፈስ «ቅዱስ መንፈስህ» ተብሏልና፤ መዝ. 51+11:: ኢሳይያስ ከግብጽ የመውጣትን ታሪክ ሲያብራራ ይህን ሐቅ እንደሚከተለው ይገልጻል:-

«...በፍቅሩና በምሕረቱ ዋጃቸው... እነርሱ ግን ዐመፁ፤ ቅዱስ መንፈሱንም አሳዘኑ... ከዚያም ሕዝቡ የጥንቱን ዘመን የሙሴንና የሕዝቡን ጊዜ እንዲህ በማለት አስታውሱ... ቅዱስ መንፈሱንም በመካከላቸው ያኖረ የት አለ?»፤ ኢሳ. 63+7-14 አ.መ.ት. ይመ. በተለይም ቊ. 9-11:: እዚህ ላይ የእግዚአብሔር ቅዱስ መንፈስ በምድረ በዳ በሕዝቡ መካከል እንደኖረ ያሳያል (ቊ.11)፤ ሕዝቡንም መራ (ቊ.13-14)፤ ሆኖም «ዐመፁ፤ ቅዱስ መንፈሱንም አሳዘኑ» (ቊ.10)::

በዚህ አሳብ ምናልባት ከሌሎች የብሉይ ኪዳን እንቀጾች ይልቅ የእግዚአብሔር መንፈስ እንደ እግዚአብሔር ጎይል (ወይም እንደ እግዚአብሔር ክንድ) ሳይሆን፥ ራሱን እንደቻለ እንደ አንድ አካላዊ መንፈስ ይገለጣል:: ይህም የሚሆነው በሚከተሉት ሁለት ምክንያቶች ነው፤ 1ኛ፥ ጥቅሱ እግዚአብሔር በሰማያትና በሕዝቡ መካከል ሲኖር ልዩነት እንዳለ፤ 2ኛ፥ ማሳዘን የሚለው ግስ የሚያሳዝንና የሚያዝን አካላት እንዳሉ ያሳስባል:: ሐዋርያው ጳውሎስም፥ «ለቤዛም ቀን የታተማችሁበትን ቅዱሱን የእግዚአብሔርን መንፈስ አታሳዝኑ» በማለት የኢሳይያስን ቃል በአካላዊ አገላለጥ የተመለከተው ይመስላል፤ ኤፌ. 4+30::

ንጉሥ ዳዊት በማመንዘሩ የእግዚአብሔር መንፈስ ከእርሱ ሲወሰድበት ሥጋት ውስጥ የገባው፥ እንደ ንጉሥ ሳኦል ተነውሮ እንዳይወድቅ ሳይሆን አይቀርም፤ 1ሳሙ. 16+14:: ሆኖም ፍርሀቱ ይህ ብቻ አልነበረም፤ ምክንያቱም ቅዱሱ የእግዚአብሔር መንፈስ በእርሱ ላይ በማደሩ ብቻ በልቡ የንጽሕናንና የመዳንን ደስታ፥ በመንፈሱም ቅንነትንና ታዛዥነትን (እሽታን) ማወቅ ይችል ነበር፤ መዝ. 51+10-12::

የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ በሰው ልብ በብሉይ ኪዳን ዘመን እንዴት እንደነበረ ስንመረምር፥ አመለካከታችን ሚዛናዊ መሆኑ አለበት:: በአንድ በኩል ከጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትሥጉት፥ መሥዋዕታዊ ሞት፥ ትንሣኤ፥ ዕርገትና በአብ ቀኝ መቀመጥ የተነሣ የአዲስ ኪዳን አሠራር ከብሉይ ኪዳን አሠራር እጅግ የተለየና ከፍ ያለ መሆኑን መካድ አንችልም:: ይህም በበዓለ ኅምሳ ቀን በመንፈስ ቅዱስ መውረድ ይታያል፤ በመልእክታቱም ውስጥ ተብራርቷል:: በሌላ በኩል ግን በብሉይና በአዲስ ኪዳን መካከል ተከታታይነትና ተያያዥነት እንዳለ መካድ አይገባንም፤ ምክንያቱም ሰዎች በብሉይ ኪዳን ዘመን አዲስን ልብ አገኙ፤ የመንፈስ ቅዱስ ፍሬም በሕይወታቸው ታይቶ ለእኛ ምሳሌዎች ሆኑ::

እግዚአብሔር የሚፈልገው ፍሬ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ብቻ ይገኛል፤ «የመንፈስ ፍሬ ግን ፍቅር፥ ደስታ፥ ሰላም፥ ትዕግሥት፥ ቸርነት፥ በኀነት፥ እምነት፥ የውሃት፥ ራስን መግዛት ነው» ተብሏል፤ ገላ. 5+22-23:: ይህ ዐይነት

ፍሬ በብሉይ ኪዳን ሰዎች ሕይወትም ይታያል። ወደ ጽድቅ የሚያደርስ እምነት በአብርሃምና በዳዊት ታሪክ ለአብነት ተጠቅሷል፤ በተለይ ሮም ምዕራፍ 4 ይህን ይገልጻል። የሰዎች መንፈሳዊ አኗኗር በብዙ አንቀጾች ውስጥ አድናቆት ተሰጥቶት ይታያል፤ ዕብራውያን ምዕራፍ 11፤ ያዕቆብ 2+14-26፤ 5+10-11፤17-18 ይመሩ። እነዚያ ሰዎች በመንፈስ መመላለስ እንዴት እንደሆነ ዐውቁ። ከዚህም የተነሣ የአዲስ ኪዳን ምእመናን ማንኛውም ችግር አጋጥሟቸው መዝሙረ ዳዊትን ሲያነቡ፣ ለችግራቸው የሆነ ልመናን አያጡም፤ ለማመስገን ሲፈልጉም በሰፊ ልብ ስሜታቸውን በተጻፉት ቃላት ተጠቅመው ይገልጻሉ፤ እነዳዊት የቅዱሱን የእግዚአብሔርን መንፈስ ሥራ በልባቸው ዐውቀውት ነበርና።

አንዳንድ ሰዎች ዳግመኛ መወለድ (ወይም አዲስ ልደት) በክርስቶስ ሥራ ላይ የተመሠረተ ነውና በአዲስ ኪዳን ዘመን ብቻ ይታወቃል ይላሉ፤ ዮሐ. 3+12-15። ክርስቶስም፡ «በመንግሥተ ሰማያት ግን ከሁሉ የሚያንሰው ይበልጠዋል» ብሎ ስለ መጥምቁ ዮሐንስ ተናገረ፤ ማቴ. 11+11። እውነት ነው፤ ዳግመኛ መወለድ ከክርስቶስ ትንሣኤ ጋር የተያያዘ መሆኑን እንማራለን (1ጴጥ. 1+3-5)፤ ሆኖም የብሉይ ኪዳን ዘመን ምእመናን በእምነት መንገድ የዳኑት በክርስቶስ ሥራ ነበረ። እነርሱ ይህን ያዩት ከሩቅ ነው፤ ዮሐ. 8+56። ክርስቶስም፡ «ዳግመኛ ልትወለዱ ያስፈልጋችኋል ስላልሁህ አታድንቅ» እና «አንተ የእስራኤል መምህር ስትሆን ይህን አታውቅምን?» በማለቱ ዳግመኛ ስለ መወለድ የተሰጠው ትምህርት በብሉይ ኪዳን መጻሕፍትም መገለጡን ለኒቆዲሞስ አሳሰበው፤ ዮሐ. 3+7-10። ሙሴ፡ «በሕይወትም እንድትኖር አምላክህን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ በፍጹምም ነፍስህ እንድትወድድ አምላክህ እግዚአብሔር ልብህን፣ የዘርህንም ልብ ይገርዛል» ብሎ በማስተማሩ በብሉይ ኪዳን ዘመን እግዚአብሔር ለድኅነት በሰው ልብ ውስጥ አዲስ ልደትን የሚመስል ሥራ ይሠራ እንደነበር አሳየ። ይህንም በማድረጉ ዳግመኛ መወለድ በክርስቶስ ትንሣኤ ሕይወት መሳተፍ ነው ለሚለው የአዲስ ኪዳን ትምህርት በር ከፈተ፤ ዘዱ. 30+6። ነቢዩ ሕዝቅኤልም ሰዎች ከገጢአታቸው ሲመለሱ፣ የእግዚአብሔር መንፈስ የሚሠራውን ሥራ ለመግለጥ፡ «...አዲስም ልብ እሰጣችኋለሁ አዲስም መንፈስ በውስጣችሁ አኖራለሁ፤ የድንጋዩንም ልብ ከሥጋችሁ አወጣለሁ፤ የሥጋንም ልብ እሰጣችኋለሁ...» በማለት የዳግመኛ መወለድን ሥራ በዝርዝር አብራርቶታል፤ ሕዝ. 36+24-28። ኒቆዲሞስ ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር ሲገናኝ፣ የእግዚአብሔርን መንፈስ ሥራ ከልቡ ባለማወቁ የክርስቶስን ትምህርት ማስተዋል የከበደበት ይመስላል። ሐዋርያት ግን ብዙ ነገርን ገና ባያስተውሉም፣ ክርስቶስን ሲከተሉ የልብ ለውጥ መኖሩን ያውቁ ነበር፤ ማቴ. 16+15-17፤ ዮሐ. 6+66-69፤15+3።

በብሉይ ኪዳንና በአዲስ ኪዳን ውስጥ ያለውን ተከታታይነት ስንመረምር፣ በሁለት ቃል ኪዳኖች መካከል ከፍ ያለ ልዩነት እንዳለ መርሳት የለብንም፤ ይህንም ልዩነት ለወደፊት በዝርዝር እናጠናዋለን።

መ) ሩኣኸና የእግዚአብሔር ቃል

ታላቁ ነቢይ ኢሳይያስ፡ «ከእነርሱ ጋር ያለው ቃል ኪዳኔ ይህ ነው ይላል እግዚአብሔር፤ በአንተ ላይ ያለው መንፈሴ በአፍህም ውስጥ ያደረግሁት ቃሌ ከዛሬ ጀምሮ እስከ ዘለዓለም ድረስ ከአፍህ፣ ከዘርህም አፍ፣ ከዘር ዘርህም አፍ አያልፍም ይላል እግዚአብሔር» ብሎ በመጻፍ፣ የእግዚአብሔር መንፈስና የእግዚአብሔር ቃል የተያያዙ መሆናቸውን አረጋገጠ፤ ኢሳ. 59+21። ከኢሳይያስ

በፊትም ንጉሥ ዳዊት በመጨረሻ ቃሉ፡ «የእግዚአብሔር መንፈስ በእኔ ተናገረ፤ ቃሉም በአንደበቴ ላይ ነበረ» ብሎ ይህን ግንኙነት ማወቁን አረጋግጠ፤ 2ሳሙ. 23+2። ደግሞም እግዚአብሔር ለኤርምያስ፡ «እነሆ ቃሌን በአፍህ ውስጥ አኑራለሁ» በማለት በዐጭሩ እስትንፋሰ እግዚአብሔርን (3) ገልጦታል፤ ኤር. 1+9። ኤርምያስም የእግዚአብሔርን ቃል በተናገረ ጊዜ ብዙ ተቃዋሚዎች ሲነሡበት፡ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር እንደሚሆን የተስፋ ቃልን ሰጠው፤ ኤር. 1+19።

በብሉይ ኪዳንም ሆነ በአዲስ ኪዳን ትኩረቱ በእስትንፋሰ እግዚአብሔር ላይ ሳይሆን፡ በቃሉ ፍሬ አሳብ ላይ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ቅዱሳት መጻሕፍት ሲጽፍ መዳን የሚገኝበት ጥበብ እንዳለባቸውና የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ የተዘጋጀ እንዲሆን ለትምህርትና ለተግሣጽ፡ ልብንም ለማቅናት፡ በጽድቅም ላለው ምክር ጠቃሚ እንደሆነ ያሳስባል፤ 2ጢሞ. 3+15-17። ነቢያት የእግዚአብሔርን ቃል መናገር (እና መጻፍ) እንዴት ቻሉ? ተብሎ ቢጠየቅም፡ መልሱ «ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና፡ ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ» የሚለው ነው፤ 2ኤፕ. 1+21። እንግዲህ ሐዋርያት ስለ ብሉይ ኪዳን ዘመን አስተርጓሚ ሲናገሩ፡ የእግዚአብሔር ቃል በመንፈስ ቅዱስ እየተመሩ በሚናገሩ የእግዚአብሔር ሰዎች አማካይነት የመጣ መሆኑን አረጋግጠዋል። ሐዋርያትም የእስትንፋሰ እግዚአብሔርን ትምህርት ከብሉይ ኪዳን ነቢያት ወረሱት እንጂ እነርሱ አልጀመሩትም።

የእግዚአብሔር መንፈስ በሰው መንፈስ ላይ ዐድሮ፡ ሰው የእግዚአብሔርን ቃል እስኪናገርና እስኪጽፍ ድረስ የአመራሩ ሁኔታ ምሥጢር ነው። በፍጥረት፡ በትሥጉትና በድኅነት የመንፈስ ቅዱስ አሠራር ምሥጢራዊ እንደሚሆን ሁሉ (መዝ. 139+7-16፤ ሉቃ. 1+35፤ ዮሐ. 3+8-9)፡ በአስተርጓሚም እንዲሁ ምሥጢራዊ ነው። ሆኖም የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ ውጤት በፍጥረት፡ በትሥጉትና በድኅነት እንደሚታይ ሁሉ፡ የእግዚአብሔር ቃልም በእጃችን እንዳለ እናውቃለን።

እግዚአብሔር በህልሞች፡ በራእዮች፡ በግል አብርሆትና በሰው ጥናት፡ በተለመዱትና ባልተለመዱት የመግባተ እግዚአብሔር ተግባራት ራሱን ይገልጣል (4)። እግዚአብሔር በሰው አማካይነት ሲሠራ፡ የሰው ልዩ ጠባይ ስለማይጠፋ፡ የግል ጠባይ በአነጋገር፡ በአጻጻፍና በድርጊት በይበልጥ ይታያል። ቢሆንም፡ የእግዚአብሔር መንፈስ በእነዚህ ሰዎች ላይ ሲያድር የሚናገሩትና የሚጽፉት የእግዚአብሔርን ቃል ነው። ይሁን እንጂ የአስተርጓሚ መንገድ ምሥጢር ነው፤ መጽሐፈ መክብብ እንደሚለው፡- «የነፋስን መንገድ እንደማታውቅ፡ ሕይወት ወይም መንፈስ በእናት ማሕፀን ውስጥ ወደሚገኘው አካል እንዴት እንደሚገባም እንደማታውቅ ሁሉ፡ ሁሉን ሠሪ የሆነውን የእግዚአብሔርን ሥራም ማስተዋል አትችልም»፤ መዝ. 11+5 አ.መ.ት.።

ሠ) ሩአኸና አካልነቱ

በጠቅላላው ብሉይ ኪዳን ውስጥ የሩአኸ ሥራ ከእግዚአብሔር ህላዌ ጋር የተያያዘ መሆኑ እንደተገለጠ አይተናል። አንዳንድ ጊዜ ይህ ሥራ በፅዱ መሠረት በሰው ላይ ሲፈጸም እንደ እግዚአብሔር ጎይል በጉልበት ይገለጣል፤ መሳ. 11+29፤ 14+6፤ 1ሳሙ. 16+13። በሌሎች ጊዜያት ግን ይህ ጎይል ወደ ሰው ገብቶ ከሰው መንፈስ ጋር ይገናኛል፤ ግንኙነቱም አካላዊ ሆኗል፤ መሳ. 6+34፤

2ሳሙ. 23+2፤ 1ዜ.መ. 12+18፤ 2ዜ.መ. 24+20። እንግዲህ የእግዚአብሔር መንፈስ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር ቅዱስ ግብረገባዊ ትስስር ያበጃልና አካሄዳቸው ሊያሳዝነው ይችላል።

ስለዚህ የእግዚአብሔር መንፈስና የእግዚአብሔር ገይል አንድ ነገር አይደለም። ሆኖም የእግዚአብሔር መንፈስ እግዚአብሔር ራሱን የሚገልጥበት መልክ ነው ወይስ በሥላሴ ትምህርት እንደሚታየው በእግዚአብሔር ዘንድ ራሱን የቻለ አካል ነው? ብለን መጠየቃችን አይቀርም።

ከሐዋርያት ዘመን በኋላ በቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን መንፈስ አካልነትና የወልድን አካልነት በብሉይ ኪዳን ትምህርት ውስጥ ማግኘት ከፍተኛ ፍላጎት ነበረ፤ ምክንያቱም የዚህ መገኘት የአይሁድን ተቃውሞ መሠረተ ቢስ ያደርገዋል። ከዚህም የተነሣ የዚህ አመለካከት ባለቤት የሆኑት «ሰውን በመልካችን እንደ ምሳሌአችን እንፍጠር» የሚለው አረፍተ ነገርና ተመሳሳይ አንቀጾች በእግዚአብሔር ዘንድ ከአንድ በላይ የቊጥር ብዛት እንዳለ ያሳያሉ ለማለት ቸኩሉ (5)። የተሐድሶ ሊቃውንት ግን ማናቸውም የመጽሐፍ ቅዱስ አንቀጽ በግልጽ የሚያስተምረውንና በአመክንዮታዊ አስተሳሰብ የሚያስከትለውን ውጤት ለትምህርተ መለኮታቸው ተቀበሉት። ሆኖም ሊበራሎች በአስተሳሰባቸው መሠረት አጠቃላይ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርተ መለኮትን ለማግኘት እንደሚቻል ሰዎችን እንዲጠራጠሩ በማድረግ፣ ብሉይ ኪዳን የሩአኸን አካልነት የሚያሳይ ፍንጭ እንኳ አይሰጥም ወደ ማለት ብዙ ሰዎችን አድርሰዋል።

1) የሩአኸ ሥራ አምላካዊ ነውን? መልሱ አዎ! ነው የሚለው ነው።

2) የሩአኸ ሥራ አካላዊ ነውን? የዚህም መልስ አዎ! የሚለው ነው፤ ምክንያቱም የእግዚአብሔር መንፈስ ሰዎችን ሲመራ፣ በአመክንዮታውያን ቃላትና ምክንያቶች የሚናገር ራሱ ሩአኸ አካላዊ ነው።

3) የሩአኸ ሥራ የተለየ የአንድ አካል ሥራ ነው ወይስ የእግዚአብሔር አንድ ዐይነት አሠራር? እኛም የአዲስ ኪዳን ሰዎች በመሆናችን በብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር መንፈስ ሲል፣ መንፈስ ቅዱስ መሆኑን እናውቃለን። ጥያቄው ግን ብሉይ ኪዳንን ብቻ በማንበብ፣ ሰው የእግዚአብሔር መንፈስ ሲል ከሦስቱ አካላት አንዱ መሆኑን ማወቅ ይቻላል? የሚለው ነው። ኢሳይያስ ስለ መሲሐ ሲናገር፣ «ከእሴይ ግንድ በትር ይወጣል፤ ከሥሩም ቊጥቋጥ ያፈራል። የእግዚአብሔር መንፈስ፣ የጥበብና የማስተዋል መንፈስ፣ የምክርና የገይል፣ የዕውቀትና እግዚአብሔርን የመፍራት መንፈስ ያርፍበታል...» በማለቱ የእግዚአብሔር መንፈስ በሙላቱ የሚገለጠው በመሲሐ ላይ ሲያርፍ መሆኑን እናስተውላለን፤ ኢሳ. 11+1-2። ይህ ትንቢት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስለተፈጸመ ለእኛ ለአዲስ ኪዳን ሰዎች የእግዚአብሔር መንፈስ ማንነትና ሥራ በሙላቱ ተገልጧል። ሐዋርያው ጴጥሮስ ክርስቶስን በትንቢት አገልግሎታቸው ስለገለጡት የብሉይ ኪዳን ነቢያት እንደሚከተለው አተተ፤ «ለእናንተም ስለሚሰጠው ጸጋ ትንቢት የተናገሩት ነቢያት ስለዚህ መዳን ተግተው እየፈለጉ መረመሩት፤ በእነርሱም የነበረ የክርስቶስ መንፈስ ስለ ክርስቶስ መከራ ከእርሱም በኋላ ስለሚመጣው ክብር አስቀድሞ እየመለከረ፣ በምን ወይም እንዴት ባለ ዘመን እንዳመለከተ ይመረምሩ ነበር። ለእነርሱም ከሰማይ በተላከ በመንፈስ ቅዱስ ወንጌልን የሰበኩላችሁ ሰዎች አሁን ባወሩላችሁ ነገር እናንተን እንጂ ራሳቸውን እንዳላገለገሉ ተገለጠላቸው፤ ይህንም ነገር መላእክቱ ሊመለከቱ ይመኛሉ»፤ 1ጴጥ. 1+10-12። እንግዲህ ለእነዚህ ነቢያት ስለ ክርስቶስ መምጣት፣ መከራና ክብር ብዙ ነገር አልተገለጠላቸውም፤ እንደዚሁም ስለ እግዚአብሔር መንፈስ አካልነትና ሥራ ብዙ ነገር ለእነርሱ ገና

ግልጥ አለመሆኑ አስገራሚ አይደለም፤ ክርስቶስ እስኪመጣ ድረስ በሙላቱ አልተገለጠምና። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት እስከ በዓለ ጎምላ ቀን ድረስ የኢዩኤል 2+28-32 እና የሕዝቅኤል 36+25-27 አንቀጾችን ትንቢቶች ሐዋርያት የተረፉት አይመስልም።

ቢ.ቢ. ዋርፊልድ ስለ ቅድስት ሥላሴ የጻፈው ሚዛናዊ ምሳሌ ስለ መንፈስ ቅዱስ አካልነት በብሉይ ኪዳን ዘመን የነበረውን አስተሳሰብ እንደናሰተውል ሲረዳን ይችላል (6)፡-

«ብሉይ ኪዳን በብዙ ሀብት ያኔጠ ነገር ግን በደበዘዘ ብርሃን የሚታይ አዳራሽን ሊመስል ይችላል። ጥሩ መብራት ሲበራ ቀድሞ ያልነበረውን ነገር ለአዳራሹ ምንም አይጨምርም፤ ሆኖም አስቀድሞ በጭንቅ የታየውንና ያልተለየውንም እንኳ ቢሆን በግልጥ እንዲታይ ያደርጋል። የቅድስት ሥላሴ ምሥጢር በብሉይ ኪዳን ጉልቶ ባይገለጥም፣ ከብሉይ ኪዳን አስተርእዮ በስተ ጀርባ አለ፤ ዐልፎ ዐልፎ እንዲያውም ለመታየት የሚቀረው ትንሽ ብቻ ነው። እንግዲህ ስለ እግዚአብሔር የብሉይ ኪዳን አስተርእዮ በሚከተለውም ዘመን ሳይለወጥ እንዲሁ ይፈጸማል፤ ይሰፋል፤ ይስፋፋልም።»

ረ) ሩአኸና ክርስቶስ

በብሉይ ኪዳን አስተርእዮ ስለ አብ (ዮሐ. 1+18፤ 14+6) እና ስለ ወልድ (ዕብ. 1+1-2፤ 11+39-40፤ ኤፌ. 3+1-13) ያልተሟላ ሁኔታ እንደነበረ ሁሉ፣ ስለ ሩአኸም ሥራው ቢታይም እንኳ ማንነቱ በሚገባ የተብራራ አልነበረም። ነቢያት የተቀበሉት አስተርእዮ ውሱን እንደነበር ዐወቁ (1ጴጥ. 1+10-12)፤ ሙሴም በእግዚአብሔር ሕዝብ ሁሉ ላይ መንፈሱ እንዲወርድ ቢመኝም፣ የተመኘው እውን የሆነው ከአንድ ሺህ አራት መቶ ዓመታት በኋላ ነው፤ ዘጉ. 11+29። ነቢያትም በዓለም ሰዎች ሁሉ ላይና በእያንዳንዱ አማኝ ላይ የእግዚአብሔር መንፈስ የሚወርድበትን የአዲስ ኪዳንን ዘመን ይጠባበቁ ነበር፤ ኢዩ. 2+28-32፤ ሕዝ. 36+24-32።

የእግዚአብሔር መንፈስ ማንነት በብሉይ ኪዳን ዘመን በሙላት ለምን አልተገለጠም? ለሚለው ጥያቄ መልስ በአዲስ ኪዳን አንዳንድ ፍንጮችን እናገኛለን፤ «ኢየሱስ ገና ስላልነበረ መንፈስ ገና አልወረደም ነበርና» ተብሎ በመጻፉ የመንፈስ ቅዱስ አስተርእዮ ምሉእ የሚሆነው የክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ሲፈጸም እንደሆነ ግልጽ ነው፤ ዮሐ. 7+39።

የመንፈስ ቅዱስ ሥራ፣ ስለ ክርስቶስ የመመስከር ሥራ እንጂ ስለ ራሱ የመናገር ሥራ አይደለም። ክርስቶስ፣ «ግን እርሱ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል፤ የሚሰማውን ሁሉ ይናገራል እንጂ ከራሱ አይነግርምና የሚመጣውንም ይነግራችኋል። እርሱ ያከብረኛል፤ ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋልና። ለአብ ያለው ሁሉ የእኔ ነው፤ ስለዚህ፡- ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል አልሁ» ብሎ ስለ መንፈስ ቅዱስ መስክሯል፤ ዮሐ. 16+13-15። እንግዲህ መንፈስ ቅዱስ ራሱን የሚገልጠው ከክርስቶስ ጋር በመኖሩና ለእርሱ በመሥራቱ ነው እንጂ ያለ ክርስቶስ አይደለም፤ ዮሐ. 14+17፤ 15+26-27። መንፈስ ቅዱስ በታማኝ ልጆች ሁሉ ላይ ከማረፉና በእነርሱ ላይ ከመኖሩ በፊት መጀመሪያ በክርስቶስ ላይ ዐረፈ። መጥምቁ ዮሐንስ፣ «በውሃ አጠምቅ ዘንድ የላከኝ እርሱ፡- መንፈስ ሲወርድበትና ሲኖርበት የምታየው፣ በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ እርሱ ነው አለኝ» በማለቱ የመንፈስ ቅዱስን አስተርእዮ ቅደም ተከተል ገለጠ፤ ዮሐ. 1+33።

እንግዲህ በብሉይ ኪዳን ዘመን የኖሩ የእግዚአብሔር ሰዎች ምሉእ የሆነውን የአዲስ ኪዳንን አስተርእዮ ለረጅም ጊዜ ይጠባበቁ ነበር። ነቢያት በየጊዜው ተነሥተዋል፤ ሆኖም ከነቢዩ ሚልክያስ አስከ ክርስቶስ ልደት ድረስ ያለ አዲስ ነቢይና ያለ ተጨማሪ አስተርእዮ አራት መቶ ዓመታት ዐልፈዋል። በእነዚህ ዓመታት በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ መሲሕ የሚመጣበት ታላቁ የእግዚአብሔር ቀን ገና አልደረሰም ነበር፤ ኢሳ. 11+1-2፤ 42+1-4፤ 61+1-3።

የአዲስ ኪዳን ጎሕ ሲቀድድ ግን የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በአዲስ ዐይነት በድንገት ይታያል። መልአኩ ገብርኤል፡ «በእናቱ ማሕፀን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይሞላበታል» ብሎ ትንቢት በመጥምቁ ዮሐንስ እንደገና እንደሚነገር ለዘካርያስ ገለጠለት፤ ሉቃ. 1+15። መልአኩም፡ «መንፈስ ቅዱስ በእንቺ ላይ ይመጣል» ብሎ አዲሱ ፍጥረት በድንግል ማርያም ማሕፀን እንደሚጀመር መስከረላት፤ ሉቃ. 1+35። በኤልሳቤጥም መንፈስ ቅዱስ ሞላባትና ስለ ማርያምና ስለ ልጇ ትንቢት ተናገረች፤ ቀጥሎም ዘካርያስ መንፈስ ቅዱስ ሞላበትና ስለ ክርስቶስና ስለ ልጁ ስለ ዮሐንስ ትንቢት ተናገረ፤ ሉቃ. 1+41፡67። ጊዜው ከመድረሱ በፊት መንፈስ ቅዱስ ያደረበት ስምዖን በመንፈስ ቅዱስ አስተርእዮን ተቀብሎ፡ በእርሱም ተመርቶ ወደ ቤተ መቅደስ ገባና ሕፃኑን ኢየሱስን ተቀብሎ ዐቀፈው፤ እግዚአብሔርንም ካመሰገነ በኋላ በድኅነት የክርስቶስን የአገልግሎት ተጋድሎ ተረድቶ ዮሴፍንና እናቱን ሲባርክ፡ «በእንቺም ደግሞ በነፍስሽ ሰይፍ ያልፋል» የሚለውን ከባድ የትንቢት ቃል ለማርያም ተናገረ፤ ሉቃ. 2+25-35። እንግዲህ በገብርኤል ትንቢት፡ በድንግል ማርያም መፅነስ፡ በኤልሳቤጥ፡ በዘካርያስና በስምዖን ምስክርነት የድኅነት ቀን ጎሕ በተወለደው በልጁ በኢየሱስ እንደቀደደ ሉቃስ በወንጌሉ ገልጦልናል። ብዙ ትንቢት የተነገረለት፡ የእግዚአብሔር መንፈስ የሚያርፍበት መሲሕ መጥቶ ነበርና፤ ኢሳ. 11+2።

በኢየሱስ መምጣትም የሩአኽ ቀን ብርሃን በመጨረሻ ታየ።

ማስታወሻ

(1) በዚህ ምዕራፍ የሚገኘው በተለይ «The Holy Spirit» (መንፈስ ቅዱስ) ከሚለው መጽሐፍ ምዕራፍ አንድ በSinclair Ferguson በተጻፈውና IVP ባሳተመው ላይ የተመረከብ ነው። የዚህ መጽሐፍ ምሳሌ ቃል THS ነው።

(2) በም.25ለ1 «የሦስትነት አገላለጥ በብሉይ ኪዳን» በሚለው ርእስ በተወሰነ አመለካከት ለእነዚህ ጥያቄዎች መልስ ሰጥተናል።

(3) ስለ እስትንፋስ እግዚአብሔር ም.7 ይመ.

(4) ም.2 ይመ.

(5) ስለዚህ አተረጓጎም በም.22ሀ1፤ በም.25ለ1 አትተናል።

(6) የB.B. Warfield (1851-1921) ምሳሌ ከTHS ገጽ 29 ተተርጉሟል።

ምዕራፍ 80 - መንፈስ ቅዱስና የጋርዮሽ ጸጋ

ሰው በገጢአት ሲወድቅ፥ እግዚአብሔር ሰውን ለምን አላጠፋውም? ተብሎ ቢጠየቅ፥ መልሱ ጸጋ በሚለው በአንድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ይጠቃለላል። ጸጋ ማለት ምንም ሊደረግላቸው ለማይገባቸው ፍቅርን ማሳየት ማለት ነው። እግዚአብሔር ሰውን ሲወድ በርኅራኄ ይመለከተዋልና መልካም ነገርን ያደርግለታል፤ ይህ ጸጋው ነው። በብሉይ ኪዳን ዘመን እግዚአብሔር ገጢአት ለሚሠራ ሕዝቡ ቃል ኪዳንን እንዲጠብቅ መልካም ፈቃዱን በብዙ ምሕረት እያሳየ ጸጋውን ገለጠ፤ ይህም በተለይ በኦሪት ዘዳግም ምዕራፍ 4-11፤ በኢሳይያስ ምዕራፍ 40-55፤ በትንቢተ ሆሴዕና በትንቢተ ሕዝቅኤል ምዕራፍ 16 እና 36 ላይ ተጽፎ ይታያል። በአዲስ ኪዳንም የእግዚአብሔር ጸጋ በክርስቶስ ሥራ አማካይነትና ኅጢአተኞች በዚህ ሥራ ራሳቸውን ከክርስቶስ ጋር አንድ በማድረጋቸው ለእነርሱ በነጻ በሚሰጥ ድኅነት ይታያል፤ ይህም በ130 ጥቅሶች የተገለጠ ሲሆን ከታወቁት አንቀጾች መካከል ኤፌሶን 2+8-10 እና 1ኛ ዮሐንስ 4+8-10 ዋናዎቹ ሊሆኑ ይችላሉ። ጳውሎስ ጸጋ ተብሎ በተተረጎመው በግሪኩ ቃል ሲጠቀም፥ ዮሐንስ ፍቅር ተብሎ በተተረጎመው በግሪኩ ቃል ይጠቀማል፤ ሆኖም በብዙ አንቀጾች የሁለቱም አሳብ አንድ ነው፤ ጸጋ ከፍቅር ትርጉሞች መካከል አንዱ ነውና (1)።

ሀ) የጸጋ ሰፊ ይዘት

ለጸጋ ተቃራኒ አሳብ እንዳለ አንዳንድ ጊዜ ቢታሰብም፥ በጸጋ ውስጥ እጅግ ሰፊ ያለ አመለካከት እንዳለ መረዳት ይገባናል፤ ጸጋ የሚከተሉትን አሳቦች ያጠቃልላል፡-

1. በግለ ሰብ ላይ እግዚአብሔር መልካም ፈቃድና ጽኑ ተግባር ያለው መሆኑን (1ቆሮ. 15+10)፥
2. እግዚአብሔር ለምእመናን የሚሠራ መሆኑንና በክርስቶስ አማካይነት በእነርሱ ውስጥ መኖሩን (ሮሞ 8+31፤ ቆላ. 1+27)፥
3. ሰው ገና ሳያምን በሰው አስቀድሞ መሥራቱና ካመነ በኋላም በሰው ትብብር ይህንኑ ተግባር መቀጠሉን («... ስለ በጎ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም በእናንተ የሚሠራ እግዚአብሔር ነውና»፤ ፊል. 2+12-13፤ ፊል. 1+29፤ ኤፌ. 1+6-8፤ 2+5-10)፥
4. በነጻ የሚሠራ መሆኑንና ከምእመናን አለመወሰዱን (ፊል. 1+6-7)፥
5. በቀጥታም ሆነ በአመክንዮታዊ መንገድ የሰውን ልብ የሚለውጥ መሆኑን (ገላ. 1+15-16፤ ሒ.ሥ. 16+14)።

ለ) የጸጋ አስተሳሰብ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ

ጸጋ እጅግ ሰፊ የሆነ አስተሳሰብ ስላለበት በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ልዩ ልዩ አሳብ መገኘቱ አይደለም። የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው የሚሰጠው በመንፈስ ቅዱስ ነው። በተለይ አራት አስተሳሰቦችን ቀጥሎ በዐጭሩ እናቀርባለን (2)፡-

1. አውግስጢኖስና ተከታዮቹ «እግዚአብሔር ከሰው የሚፈልገውን እምነትና ፍቅር ይሰጣል» በማለት የፔላጊዮስን ትምህርት እየተቃወሙ የሰው

ሁለንተና በጎጢአት በመበከሉ (3) ሰው ያለ እግዚአብሔር ጸጋ ሊድን እንደማይችል አስተማሩ። አውግስጢኖስ ሰው የእግዚአብሔርን ጸጋ እስከ መጨረሻ መቃወም የማይችል በመሆኑ ላይ አተኩረ። ሆኖም የአውግስጢኖስ ተከታዮች ሰው ካመነ በኋላ እስከ መጨረሻ በእምነት ባለመጽናቱ ዘላለማዊ ርስትን መውረስ እንደማይችልም አስተማሩ።

2. በመጀመሪያ የግሪክ አበው፣ በኋላ ደግሞ አርሜኒያውያን የፔላጊዮስን ትምህርት በክፊል በመከተላቸው፣ ሰው ለእግዚአብሔር ጸጋ የእምነትን አጻፋ ለመስጠት ይችላል፤ ነጻ ፈቃድ አለውና። ሆኖም አልከኞች የእግዚአብሔርን ጸጋ በመቃወም ለጸጋው ትክክለኛ አጻፋ አይሰጡም።

3. ከአውግስጢኖስ በኋላ ብዙ ጊዜ ቄደተው የተነሡ ምዕራባውያን እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት አማካይነት ጸጋን በመስጠቱ ላይ አተኩሩ። ሰው ከእግዚአብሔር በተሰጠው ጸጋ በመተባበሩ ተጨማሪ ጸጋን ሊያገኝ ይችላል፤ ሆኖም እስከ መጨረሻ የመታገሥ ጸጋ የእግዚአብሔር ልዩ ስጦታ እንጂ ሰው ራሱ ይህን በሥራው ማግኘት የማይችል መሆኑን አስተምረዋል። እንደ ግሪካውያን አበው በእግዚአብሔር አስቀድሞ መወሰንና በጸጋው መካከል ያለውን አመክንዮታዊ ግንኙነት አልተረዱም። አጽንዖታቸው ጸጋ የሰው ነፍስ ጠባይ በመሆኑ ላይ እንጂ ከእግዚአብሔር ለጎጢአተኞች የተሰጠ በመሆኑ ላይ አልነበረም፤ ይህም መንፈስ ቅዱስ በሰው ነፍስ እንደሚኖር ወይም ለሰው ነፍስ የሚሰጥ ችሎታ ሆኖ እንደሚታሰብ የሚያሳይ ነው።

4. የተሐድሶ ተከታዮች የአውግስጢኖስን ትምህርት ተመልክተው ስለ ቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት የሰጠውን የእርሱን ትምህርት ተዉ። በትምህርታቸው መሠረት እግዚአብሔር እምነትን ይሰጣልና ሰው በዚህ እምነት ይጽድቃል፤ ለዘላለምም ክብር ይጠበቃል። ሰው ይህን ርስት የሚወርሰው በራሱ ሥራ ወይም በወርታ ወይም በሌላ ሰው ትሩፋት ሳይሆን፣ እንዲሁ በክርስቶስ ባለው ጸጋ ብቻ ነው። የተሐድሶ ተከታዮች ስለ ጽድቅ በሚናገሩበት ጊዜ ጸጋ በሚለው ቃል የሚጠቀሙ ሲሆን፣ በሌላ ዐውድ ደግሞ በጸጋ ፈንታ ብዙ ጊዜ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ይጠቅሳሉ፤ ጸጋ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ለሰው ይሰጣልና።

ሐ) የጋርዮሽ ጸጋና ልዩ ጸጋ

የእግዚአብሔርን መንፈስ ሥራ በብሉይ ኪዳን በመረመርንበት ጊዜ፣ ምንም እንኳ ዋናው ሥራ በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል የተፈጸመ ቢሆንም፣ ብዙ መልካም ሥራ በአሕዛብ መካከል መሥራቱን አይተናል፤ «እግዚአብሔር ለሚታገሡት ቸር ነው፤ ምሕረቱም በሥራው ሁሉ ላይ ነው» ተብሎ ተጽፏልና፤ መዝ. 145፡9። ከዚህም የተነሣ በሰው ሁሉ ዘንድ የመልካምነት፣ የእውነትና የውበት ፍንጮች ይታያሉ፤ ምድር የተረገመች ብትሆንም፣ ጥሩ የእህል አዝመራና አስደሳች የዘር ፍሬዎች ትሰጣለች፤ ልዩ ልዩ እንስሳት ትዕግሥትን፣ ታማኝነትን፣ ገርነትንና የመሳሰሉትን መልካም ጠባያት ያሳያሉ፤ ጎጢአተኛ የሆነ ሰው በመጠኑ ስለ እግዚአብሔርና ስለ ፍጥረቱ ያውቃል፤ በማናቸውም ሃይማኖት ውስጥ ከፊል እውነት ከስሕተት ጋር ተደባልቆ ይገኛል፤ ሰው ልዩ ልዩ ችሎታዎች ይኖሩታል፤ በአግባብና በትክክልም መጠነኛ ኑሮን መኖር ይመርጣል፤ በሰው አመለካከት አንዳንዱ ለንደኞቹ መልካም ነገርን ያደርጋል። ይህን የሚያደርገው ግን ያለ ጎጢአት አይደለም፤ ምክንያቱም እግዚአብሔርን አምኖ ለእግዚአብሔር በፍቅር አልሠራም። ሰዎች ብዙ ጎጢአት ለመሥራት ሲፈልጉ፣ እግዚአብሔር ይገታቸዋል፤ አንዳንድ ጊዜ ግን ለክፉ የልብ ዝንባሌያቸው አሳልፎ ይሰጣቸዋል፤ ሮም 1፡24፡26፡28። እንግዲህ

የእግዚአብሔር ጸጋ የባሕርይ ገንዘቡ ሆኖ ከባሕርያቱ መካከል አንዱ ነው። የእግዚአብሔርን ጸጋ በሁለት ክፍሎ መመርመር የተለመደ ሆኗል። ለሰዎች ሁሉ የሚሰጠው ጸጋ የጋርዮሽ ጸጋ ሲባል፣ በምርጫ ለሚድኑት የሚሰጠው ጸጋ ደግሞ፣ ልዩ ጸጋ ወይም የሚያድን ጸጋ ተብሎ ተጠርቷል (4)።

ልዩ ጸጋ ለሚድኑት ብቻ የሚሰጥ የእግዚአብሔር መልካም ፈቃድና ሥራ ነው፤ ይህ ጸጋ የሚታየው፡- 1ኛ፣ በክርስቶስ በራሱና ለጎጠኦቹ ባደረገላቸው (ዮሐ. 1፡14፡17፤ ኤፌ. 2፡6-7፤ ቲቶ 2፡11)፣ 2ኛ፣ ጎጠኦቹን ድኅነትን እንዲቀበሉ መንፈስ ቅዱስ በሚሠራው ሥራ (ሮሞ 3፡ 24፤ ቲቶ 3፡5-7)፣ 3ኛ፣ ላመኑት በመንፈስ ቅዱስ በሚሰጠው ሁሉ (ሐ.ሥ. 11፡23፤ 18፡27፤ ሮሞ 5፡17፤ 2ቆሮ. 9፡8-9፡14፤ ኤፌ. 4፡7፤ 1ጴጥ. 3፡7፤ ያዕ. 4፡6-7) ነው። ይህ ጸጋ የሚሠራ ጸጋም ጭምር እንጂ የእግዚአብሔር መልካም አስተያየት ብቻ አይደለም፤ 2ቆሮ. 12፡9፤ 2ጢሞ. 2፡1። በዚህ አመለካከት መሠረት ደግሞ እስጢፋኖስ «መንፈስ ቅዱስ የሞላበት» እና «ጸጋንና ጎይልን ተሞልቶ» የነበረ ሰው በመባሉ፣ በመንፈስ ቅዱስ መላትና በጸጋ መላት መካከል ብዙ ልዩነት አይታይም፤ መንፈስ ቅዱስ የጸጋ መንፈስ ተብሏልና፤ ሐ.ሥ. 6፡5፡8፤ ዕብ. 10፡29። እንግዲህ ትምህርተ ድኅነት በተለይ የሚያተኩረው በልዩ ጸጋ ላይ ነውና በሚከተሉት ምዕራፎች በዝርዝር እናጠናዋለን።

የጋርዮሽ ጸጋ ለሚያምኑት ብቻ ሳይሆን፣ ከጎጠኦት የተነሣ በተረገመች ዓለም ውስጥ ለሚኖሩ ሁሉ የሚሰጥ የእግዚአብሔር መልካም አስተያየትና በረከት ነው። የልዩ ጸጋ ተካፋዮች ብዙ የጋርዮሽን ጸጋ ከእግዚአብሔር እንደሚቀበሉ መርሳት አይገባቸውም። እግዚአብሔር ምግብንና ልብስን የሚሰጥ፣ ሁሉን በሕይወት የሚጠብቅ፣ ሁሉን የሚታደግና ከክርስቶስ ጋር ሁሉን ነገር እንዲያው የሚሰጥ አምላካቸው ነው፤ 1ጢሞ. 6፡8፡13፡17፤ ሮሞ 8፡32። የልዩ ጸጋ ዐውድ የጋርዮሽ ጸጋ ነው፤ ምክንያቱም የጋርዮሽ ጸጋ ባይገኝ ኖሮ ሕይወት አይገኝም ነበር። አንዳንዶች የጋርዮሽ ጸጋ ሰውን ወደ ድኅነት ለማስገባት የእግዚአብሔር ቀዳሚ ርምጃ ነው ይላሉ፤ ይሁን እንጂ አዳማዊ ጠባይ ያለው ሰው በጋርዮሽ ጸጋ ቢኖርም፣ የእግዚአብሔርን ነገር ፈጽሞ ባለማስተዋሉና «የሞተ» በመሆኑ ይህ ጸጋ ወደ ድኅነት መንገድ አይመራውም፤ 1ቆሮ. 2፡14፤ ኤፌ. 2፡1-3። በወንጌል ካመነ በኋላ ግን ሰው የጋርዮሽ ጸጋን በአዲስ ብርሃን ስለሚመለከተው፣ ከነዳዊት ጋር ስለ ጋርዮሽ ጸጋ እግዚአብሔርን ይወድሰዋል።

የሚያድን ጸጋ በእግዚአብሔር ለተመረጡት ብቻ ይሰጣል፤ ይህም የሚሆነው በክርስቶስ መስዋዕታዊ ሞት መሠረት ነው። የጸጋ ቃል ኪዳን በመሠረቱ መንፈሳዊ ቢሆንም፣ በረከቱ የሚታየው በምድራዊ ሁኔታም ጭምር ነው። በጸጋ ቃል ኪዳን ውስጥ ካሉ ሰዎች ጋር አብረው የሚኖሩ፣ እንደዚሁም ከትምህርታቸውና ከአካሄዳቸው መልካም ነገርን የሚማሩ፣ በምድራዊ ሁኔታ በረከትን ይቀበላሉ። ስለዚህ በቀጥታ ሳይሆን፣ በምእመናን አማካይነት ከክርስቶስ መስዋዕታዊ ሞት ጥቅም ያገኛሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች ሁሉ ከክርስቶስ መስዋዕታዊ ሞት የጋርዮሽ ጸጋን በረከቶች የሚቀበሉ ስለ መሆኑ አያስተምርም። ምክንያቱም ይህ የጎጠኦትን በደል አያሰርዝም፤ የጎጠኦት ይቅርታንም አያስገኝም፤ የቅጣት ፍርድንም ለጊዜው ቢያዘገየውም እንኳ አያስቀረውም። ምናልባት «እግዚአብሔር ቊጣውን ሊያሳይ፣ ጎይሉንም ሊገልጥ ወደ፣ አስቀድሞ ለክብር ባዘጋጃቸው በምሕረት ዕቃዎች ላይ የክብሩን ባለጠግነት ይገልጥ ዘንድ፣ ለጥፋት የተዘጋጁትን የቊጣ ዕቃዎች በብዙ ትዕግሥት» ማቂየት መቻሉ (ሮሞ 9፡22-23) ለጋርዮሽ ጸጋ በረከቶች ምክንያት ሊሆን ይችላል (5)።

መ) የጋርዮሽ ጸጋ ፍሬና መሣሪያዎቹ

የጋርዮሽ ጸጋ ፍሬ በርካታና ሰፊ በመሆኑ አሳጥረን ልንገልጠው እንሞክራለን (6)።

1. ምድራዊ በረከቶችን በመስጠት

እግዚአብሔር፡ «... በክፉዎችና በበጎዎች ላይ ፀሐይን ያወጣልና፤ በጸድቃንና በጎጢአተኞች ላይ ዝናቡን ያዘንባልና» የሚለውና ብዙ ሌሎች ጥቅሶች እግዚአብሔር መልካም ነገርን ለሰዎች ሁሉ እንደሚያደርግና በርካራ እንደሚመለከታቸው፤ ከዚህም የተነሣ ሰው በበኩሉ ለሌሎች ሰዎች መልካም ነገርን እንዲያደርግ ያስተምራሉ፤ ማቴ. 5+44-45፤ ሉቃ. 6+35-36፤ 16+15፤ ሐ.ሥ. 14+16-17። የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ብቻ ሳይሆን ለሕያዋን ፍጥረታት ሁሉ ነው፤ መዝ. 145+9፡15-16።

የጋርዮሽ ጸጋ ለማያምኑት ሊዳረስ የሚችለው በእግዚአብሔር ሰዎች ምክንያት ሊሆን ይችላል፤ ለምሳሌ በዮሴፍ ምክንያት ጸጋው ለጲጥፋራ ቤት ሁሉ (ዘፍ. 39+1-5)፤ በጊላም ለግብጻውያን ሁሉ ተዳርሷል፤ ዘፍ. 47+25።

እግዚአብሔር ዓለምን ሲፈጥር ሁሉ መልካም ነበረ። በሰው ውድቀት ምክንያት ምድር የተረገመችና የተበከለች ብትሆንም፤ ሁሉም ሰው መልካምን ነገር ሁሉ አትረፍር፤ ከሚሰጠው ከእግዚአብሔር በምስጋናና በደስታ መቀበል አለበት፤ 1ጢሞ. 4+3-4፤ 6+17። በፍጥረት ውስጥ ውበት አለ፤ ሰውም ይህን ተመልክቶ ስለ መግቦት እግዚአብሔር ያስተውላል፤ ማቴ. 6+28-29።

እግዚአብሔር፤ ለምድር፤ ለእንስሳትና ለሰዎች የሰንበትን ዕረፍት መርሕ ደንግጓል፤ ዘጸ. 23+10-12።

2. ፍርድን በማዘግየት

የጎጢአት ደመወዝ ሞት ነው፤ ነገር ግን በጸጋው መሠረት እግዚአብሔር በሰዎች ላይ የጎጢአት ቅጣት ከመፈጸሙ በፊት ከጎጢአታቸው እንዲመለሱ ብዙ ዓመታትን ይሰጣቸዋል፤ ዘፍ. 2+17፤ 3+17-19። አሞራውያን ከከነዓን እንዳይጠፉ እግዚአብሔር ሦስት ትውልድን ሰጣቸው (ዘፍ. 15+16)፤ ለክፉው ንጉሥ ለአክዓብም ተጨማሪ ጊዜ በመስጠት ጸጋውን አሳየ፤ 1ነገ. 20+27-29 (በእ.መ.ት.ም. 21+27-29)።

ሰዎች ከጎጢአታቸው እንዲመለሱ እግዚአብሔር ጊዜ የሚሰጣቸው መሆኑ ግልጽ ነው፤ እስከ መጨረሻ እንዲተኞችና እልከኞች ከሆኑ ግን በጸድቁ መሠረት ቊጣውን ይገልጥባቸዋል፤ ዘፍ. 6+3፤ ኢሳ. 48+9፤ ኤር. 7+23-25፤ ሉቃ. 13+6-9፤ ሐ.ሥ. 17+30፤ ሮሞ 2+4፤ 9+22-23፤ 1ጴጥ. 3+20፤ 2ጴጥ. 3+9።

3. ክፋትን በመግታት

እግዚአብሔር በጸጋው ሰዎችን ባይገታቸው ኖሮ፤ እንደ ልባቸው ፍትወት ጎጢአትን ሁሉ ይሠሩ ነበር፤ እውነት ነው፤ እግዚአብሔር አንዳንዶችን ለርኩሰት፤ ለሚያስነውር ምኞትና ለማይረባ አእምሮ አሳልፎ ይሰጣቸዋል፤ መዝ. 81+12፤ ሮሞ 1+24፤ 26፤ 28። በእነዚህ ሰዎች ላይ የልባቸው ክፋት ከልክ ዐልፎ ይገለጣል፤ መዝ. 14+3-6፤ ሮሞ 1+29-32፤ 3+10-18። ነገር ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በብዙ ሰዎች ሕይወት ውስጥም ሆነ በውጭ ከሰው

ጋር የሚታገል ቢሆንም፤ ይህ ወደ ንኡሳ አያደርስም፤ ዘፍ. 6+3፤ ኢሳ. 63+10፤ ሐ.ሥ. 7+51። እንዳንድ ጊዜም የእግዚአብሔር መንፈስ በሰው ሕይወት ሲሠራ ይቈይና በኋላ ሰውዬውን ይተወዋል፤ 1ሳሙ. 16+14፤ ዕብ. 6+46።

እግዚአብሔር ኅጢአትን በልዩ ልዩ መንገድ ይገታል፤ በሰማያዊ ስፍራ የሰይጣንን ሥራ ይወስናል (ኢዮብ 1+12፤ 2+6)፤ የሚቃወሙትን ያዋርዳል፤ 2ነገ. 19+27-28።

ሰው ፍጡር በመሆኑ አጠቃላይ አስተርእዮን (7) ይቀበላልና «በልባቸው የተጻፈው የሕግ ሥራ» የሚለው ኅሊናውን ያነሣሳል፤ ሮም 2+14-15። በክፋት መንገድ ለመራመድ የወሰኑ ሰዎች እንኳ «ሞት ይገባቸዋል የሚለውን የእግዚአብሔርን ሕግ» ያውቃሉ፤ ሮም 1+32። ፈሪህ እግዚአብሔር የሌላቸው ደግሞ የባለ ሥልጣናትን ቅጣት ይፈራሉ (ሮም 13+1-4)፤ ሌሎችም እንደ ፈሪሳውያን የተራውን ሕዝብ አሳብ ሊፈሩ ይችላሉ፤ ማቴ. 21+26። ብዙዎቹ ደግሞ ሰው የሚዘራውን እንደሚያጭድ በትክክል ያምናሉና የክፉ ሥራን ውጤት በመፍራት ክፋትን ላለመፈጸም ጥረት ያደርጋሉ፤ ምሳ. 22+8፤ ገላ. 6+7።

4. መልካሙን በመጠበቅና በማስፋፋት

የማያምኑ በምድራዊ አስተሳሰብ መልካም ነገር ማድረግ ይችላሉና መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ይናገራል። ከእስራኤል ነገሥታት ብዙዎች ከልብ የእግዚአብሔር ሰዎች አልነበሩም፤ ነገር ግን «መልካም» እንዳደረጉ ተመስክሮላቸዋል፤ ለምሳሌ፡ ኢዩ (2ነገ. 10+28-31)፤ ኢዮአስ (2ነገ. 12+1-4 እና 2ዜ.መ. 24+17-25) እና አሜስዮስ (2ነገ. 14+3 እና 2ዜ.መ. 25+2) ይገኙበታል። ክርስቶስ፤ ኅጢአተኞች እንኳ መልካም ለሚያደርጉላቸው መልካም እንደሚያደርጉ ተናገረ (ሉቃ. 6+33)፤ ገዢዎች «ለክፉ አድራጊዎች እንጂ መልካም ለሚያደርጉ የሚያስፈሩ አይደሉምና» በመባላቸው በምድራዊ አስተሳሰብ ብዙ ሰዎች መልካም እንደሚያደርጉ ግልጥ ነው፤ ይህም ከጋርዮሽ ጸጋ የተነሣ የሚሆን ነው፤ ሮም 13+3። ሆኖም ይህ ዐይነቱ መልካም ሥራ ሰዎችን እንዲድኑ አያደርግም ወይም የሚድኑ መሆናቸውን አያሳይም፤ ሰዎች ሁሉ ኅጢአተኞች ናቸውና ሰው የሚሠራው በእምነት ላይ ካልተመሠረተ በቀር ኅጢአት አለበት፤ ሮም 3+23፤ 14+23።

በማያምኑ መካከል የጋርዮሽ ጸጋ በተለይ ከአራት ነገሮች ሊመነጭ ይችላል፡-

ሀ) ሰው አጠቃላይ አስተርእዮ ስላለው ዓለምን በመመርመር ብዙ ነገርን ያገኛል፤ ይማራል፤ ያውቃልምና ለሰው ጥቅም ከሳይንስ (ከሥነ ፍጥረት) ብዙ ነገርን እያገኘ መሥራት ይችላል። እውነት ነው፤ የሰው ልብ ክፉ በመሆኑ ዕውቀቱን ብዙ ጊዜ በክፋት ላይ ቢያውሰውም፤ በአጠቃላይ አመለካከት ዕውቀትን ማግኘት ለሰው መልካም እንደሆነ ይታሰባል።

ለ) ከዕውቀት ጋር ኪነ ጥበብና ልዩ ልዩ የፈጠራ ችሎታ ለሰው ብዙ ደስታን ሊያስገኝ ይችላል፤ ሰው አዳዲስ ነገሮችን ማድረግ ይሞክራል፤ ልዩ ልዩ ነገርንም «መፍጠር» ይችላል። ይህም ብዙ ጊዜ የሚሆነው በሚያምኑት መካከል ሳይሆን፤ በማያምኑት ዘንድ ነው። ይህ ዐይነቱ የጋርዮሽ ጸጋ ከመጀመሪያ ተገኝቷል፤ ዩባል በገናን ለሚደረግፋትና መለከትን ለሚነፋት አባት ነበረ፤ ቱባልቃይንም ከናስና ከብረት ቀጥቅጦ ዕቃን ሠራ፤ ዘፍ. 4+21-22። ይህ ዐይነቱ «የፈጠራ ሥራ» በተለይ በሥዕል፤ በቅርጻቅጽ፤ በሥነ ጽሑፍ (በግጥም፤ በቅኔ)፤ በሙዚቃ፤ በውዝዋዜና በስፖርት... ወዘተ ዛሬም ሊታይ ይችላል።

ሐ) አስተዳደር የጋርዮሽ ጸጋ ታላቅ መሣሪያ ነው። እውነት ነው፤ አንዳንድ መንግሥታት በሕዝቦቻቸው ላይ ብዙ ሥቃይ ያመጣሉ። ቢሆንም መጽሐፈ መሳፍንት እንደሚያስተምረው ንጉሥ በሌላበት ዘመን ሰው ሁሉ በፊቱ መልካም መስሎ የታየውን ያደርጋልና አገር ሕገ ወጥ ሆኖ ክፋት ይበዛበታል፤ መሳ. 17+6፤ 18+1፤ 19+1፤ 21+25። አስተዳደር የተለያየ ነውና አስተዳደር ባለበት ሕግና ሥርዐት ይኖራል፤ ይህም ለሰው በረከት ነው። አስተዳደር ከጥፋት ውሃ ጀምሮ ተመሥርቷልና (ዘፍ. 9+6) ሥልጣን ሁሉ በእግዚአብሔር ተሰጥቷል፤ ስለዚህ ሰው በአስተዳደር ውስጥ በተገቢው ረገድ መሳተፍ ይገባዋል፤ ማቴ. 22+21፤ ሮሞ 13+1-7፤ 1ጴጥ. 2+13-14።

መ) ሃይማኖት ለሰዎች ሁሉ የሚሰጥ የጋርዮሽ ጸጋ መሣሪያ ነው። ይህን በእውነተኛ ሃይማኖት አመለካከትና እውነተኛ ባልሆነ ሃይማኖት አመለካከት መሠረት ልንመለከተው እንችላለን።

ምእመናን «ሰለ ሰዎች ሁሉ፤ ስለ ነገሥታትና ስለ መኳንንትም ሁሉ» እንዲጸልዩ ታዝዘዋልና እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ስለሚሰማ ለሚጸልዩላቸው በረከት እንደሚሆን ማመን ተገቢ ነው፤ 1ጢሞ. 2+1-2። ክርስቶስ+ «ስለሚያሳድዱአችሁም ጸልዩ» ብሎ በማዘዙ ምእመናን የእግዚአብሔርን ምሳሌ በመከተላቸው ልዩ ልዩ በረከት ለእነዚህ አሳዳጆች እንደሚሰጥ ማሰብ አይከብድም፤ ማቴ. 5+44-45። ልዩ ልዩ ሰዎች በክርስቶስ ባያምኑም፤ ወደ ፈጣሪያቸው ሲጮኹ እግዚአብሔር ልመናቸውን ይሰማል። የነነዊ ሰዎች ወደ እግዚአብሔር በጮኹ ጊዜ፤ እግዚአብሔር ሲፈጽም የተናገረውን ክፉ ነገር አላደረገባቸውም፤ ዮናስ 3+10። እንደዚሁም ምንም እንኳን በእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ሕዝብ መካከል የማይቈጠሩ ቢሆንም፤ ሌሎች ሰዎች ወደ ፈጣሪያቸው ሲጸልዩ በመልኩ በመፈጠራቸው የሚሰማቸው መሆኑ ከባሕርይ ጋር ይስማማል፤ መዝ. 145+9። ስለዚህ ሐዋርያው ጳውሎስ፤ «ሰውን ሁሉ ይልቁንም የሚያምኑትን በሚያድን በሕያው አምላክ ተስፋ ስለምናደርግ ነው» ባለው መሠረት እግዚአብሔር አማኞችን በእምነታቸው ከገጢአት ሲያድናቸው፤ የማያምኑትንም ከልዩ ልዩ ዐይነት ችግርና መከራ እንደሚያወጣቸው ያሳያል፤ 1ጢሞ. 4+10። ይህ ሁሉ የጋርዮሽ ጸጋ ነው።

እውነተኛ ያልሆነ ሃይማኖትን ስንመለከት ግን ሰዎች በፈጣሪያቸው ፈንታ የተፈጠረውን ሲያመልኩ የእግዚአብሔር ቊጣ እንጂ ጸጋው አያድርባቸውም፤ ሮሞ 1+18-23። አንዳንድ ሃይማኖቶችን ስንመረምር ግን መጠነኛ እውነቶችን እናገኛቸዋለን፤ ለምሳሌ፤ ለአባሎቻቸው በንጽሕና እንዲኖሩ፤ ግብረገባዊ ኑሮን እንዲከተሉ፤ እርስ በርሳቸው እንዲረዳዱ፤ እውነትን እንዲናገሩ... ወዘተ ትእዛዝ ይሰጣሉ። ይህ ወደ ድኅነት አያደርሳቸውም፤ ነገር ግን በምድራዊ ሁኔታ ሲታይ በረከት ይሆንላቸዋልና እንደ ጋርዮሽ ጸጋ ልንመለከተው እንችላለን።

ሌሎች ደግሞ በሁሉም ሃይማኖት ደግነት ስላለ፤ በእነርሱ ሁሉ የእግዚአብሔር መንፈስ አለና ሃይማኖት ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ይመራል ይላሉ (8)። ስለዚህ አስተሳሰብ ጥቂት ነገሮችን አንሥተን በዐጭሩ መመልከት ይገባናል።

1) አንድ ሊቅ፤ «በዚህ ዘመን መንፈስ ቅዱስ ከዓለም ጋር ስላለው ግንኙነት ብዙ ጸሐፊዎች ቢጽፉም፤ መንፈስ ቅዱስ በቀጥታ በዓለም ሁሉ እንደሚሠራ በግልጽ የሚናገር አንድ ጥቅስ እንኳን በአዲስ ኪዳን አይገኝም» (9) ብሎ ጽፏል።

2) መንፈስ ቅዱስ በእውነተኛው ሃይማኖትና በሥርዐቱ ውስጥ እንጂ በሌሎች ሃይማኖቶችና ሥርዐቶቻቸው ውስጥ አይገኝም።

3) የጋርዮሽ ጸጋ የሚያድነው ጸጋ ዐውድ ቢሆንም፥ ወደ እግዚአብሔር የማዳን ሥራ ሰውን አያስገባም፤ ሰው በአዳም ዕውር (1ቆሮ. 2+14፤ 2ቆሮ. 4+3-4)፥ ልቡ እጅግ ክፉ (ኤር. 19+7)፥ ፈቃዱም ዐመፀኛ (1ጴጥ. 3+18) ነውና።

4) የጋርዮሽ ጸጋ የክርስቶስን ማንነትና ሥራ አይገልጥም።

5) ሰው የሚድነው ወደ ክርስቶስ በመሄድ ብቻ ነው (ማቴ. 11+28)፤ ከእርሱ በቀር መካከለኛ (አስታራቂ፥ 1ጢሞ. 2+5)፥ ለድኅነት የሚጠራ ስም (ሐ.ሥ. 4+12) ወይም ወደ አብ መሄጃ መንገድ (ዮሐ. 14+6) የለምና።

ሠ) የጋርዮሽ ጸጋና ክርስቲያናዊ ኑሮ

የሰው ሁለንተና ከአዳም ውድቀት የተነሣ እንደተበከለ የማያምኑት በለዎች ዘንድ መልካምነት ከየት እንደሚመጣ ብዙ አይጠይቁምና የጋርዮሽ ጸጋ የመዳን ተቀዳሚ ሥራ መሆኑን ሊያስተምሩ ይችላሉ። እንግዲህ የጋርዮሽ ጸጋ ትምህርት ከትምህርተ ሰብእ እና ከትምህርተ ድኅነት ጋር የተያያዘ ነው። ስለዚህ የጋርዮሽ ጸጋን ሥራ በማያምኑት ሰዎች ሕይወት ለማየት ስንፈልግ ሦስት ነገሮችን ማድረግ ይገባል (10)፡-

1. በጋርዮሽ ጸጋ ሰዎች ብዙ ዕውቀት፥ ብዙ ችሎታ፥ ጥሩ ጠባይና ከምድራዊ አመለካከት አንጻር መልካምነት ሊታይባቸው ይችላል። ሆኖም በክርስቶስ ካለመኑ የእግዚአብሔርና የክርስቶስ መስቀል ጠላቶች (ሮም 5+10፤ ፊል. 3+18-19፤ ያዕ. 4+4)፥ የክርስቶስ ተቃዋሚዎች (ማቴ. 12+30) እና እንደ ሌሎች የቀጣ ልጆች ናቸው፤ ኤፌ. 2+3። ስለዚህ እነርሱ እንደ ሌሎች በክርስቶስ መዳን እንደሚያስፈልጋቸው መርሳት የለብንም።

2. የማያምኑት መልካም ነገሮችን ሲያደርጉ፥ የእግዚአብሔር ጸጋ ከዚያ በስተ ጀርባ እንዳለ በማወቅ ለእግዚአብሔር ክብርን ልንሰጥ ይገባል።

3. በጠቅላላው የጋርዮሽን ጸጋ ሥራ እየተመለከትን እግዚአብሔር በጎይሱና በጸጋው የሚያደርግልንን እያስተዋልን፥ በጋርዮሽ ጸጋ መልካም ተግባራት ውስጥ በምንችለው መጠን እንሳተፍ፤ ለዚህ ጸጋ ባለቤት ለእግዚአብሔርም ምስጋናና ውዳሴ እናቅርብ!

ማስታወሻ

(1) የእግዚአብሔር ፍቅር ለጎጢአተኞች በሦስት ቃላት በተለይ ይገለጣል፤ እነርሱም ፍቅር፣ ምሕረትና ትዕግሥት ናቸው። ም.24 ቍ.2 ይመ.

(2) ስለ ጸጋ እነዚህ አስተሳሰቦች ባልታተሙት በዶክተር ፓከር ማስታወሻዎችና በበርክኾፍ ገጽ 429 ላይ የተመሠረቱ ናቸው።

(3) ም. 43ሐ ይመ.

(4) በእንግሊዝኛ የጋርዮሽ ጸጋ Common Grace ሲባል፣ ልዩ ጸጋ ደግሞ Special Grace ወይም Saving Grace የሚያድን ጸጋ ይባላል። ሆኖም እንደ ጸሐፊዎቹ አመለካከት መጠነኛ የሆነ ልዩ ልዩ አስተሳሰብ ለእነዚህ ቃላት ሊሰጥ ይችላል። በበርክኾፍ ገጽ 432-435 ይመ.

(5) Berkhof የሐዋርያውን አቀራረብ ተከትሎ ይህን አሳብ በጥንቃቄ ገልጦታል፤ ገጽ 437-439 ይመ.

(6) ይህ በተለይ ከBerkhof ገጽ 441-444፣ ከGrudem 657-662 እና ከዶክተር ፓከር ማስታወሻዎች የተገኘ ነው።

(7) ም. 2ሀ ይመ.

(8) THS ም. 11 ገጽ 242-248 ይመ.

(9) W . H. Griffith Thomas በPrinceton በ1913 ዓ.ም. THS ገጽ 244 ይመ.

(10) ይህ ክፍል በተለይ በGrudem ገጽ 665 ላይ የተመሠረተ ነው።

ምዕራፍ 81 - መንፈስ ቅዱስና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ

በ1ኛው መጽሐፍ ምዕራፍ 25-28 የእግዚአብሔርን አንድነት በሦስትነት መረመርን፡፡ የአብን፡ የወልድንና የመንፈስ ቅዱስን ግንኙነት በማጠቃለል ስንገልጥ፡ 1ኛ፡ ፍጹም ኅብረት አላቸው፤ 2ኛ፡ እያንዳንዱ በሌላው ውስጥ ይኖራል፤ 3ኛ፡ በሦስቱ መካከል አምላካዊ ሕይወትና ኃይል አለ ብለናል (ም. 26መ)፡፡ በተጨማሪም ህላዌያዊ ሦስትነት በግብራዊ ሦስትነት እንደሚገለጥ ስናስብ፡ እኛ ሦስቱን አካላት በግብራቸው እናውቃቸዋለን፡፡ ከአካላቱ የአንዱን ሥራ ስንመረምር፡ ሌሎቹ በፍቅር፡ በፈቃድና በግብ አብረው እንዳሉበት እናምናለን፡፡ በዚህ ምዕራፍ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ሲኖር ሳለ ከእርሱ ጋር የመንፈስ ቅዱስ ግንኙነትና አገልግሎት እንዴት እንደነበረ እናጠናለን፡፡ እንደ ትምህርተ ሥላሴ ጥናት ሁሉ፡ ይህ ምንም እንኳን ምሥጢር ቢሆንም፡ መጽሐፍ ቅዱስ ምን እንደሚያስተምር ለማወቅ በትሕትና ማንበብ ይገባናል፡፡

አራቱ ወንጌሎች የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የሕይወት ታሪክ፡ ትምህርትና አገልግሎት ይገልጣሉ፡፡ በዚህም በተለያየ ጊዜ ክርስቶስ ስለ መንፈስ ቅዱስ ያስተማረውን ይጠቅሳሉ፡፡ አንዳንድ ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ አገልግሎት ላይ ማተኮር አይወዱም፤ እንደዚህ የሚያደርጉት በክርስቶስ አገልግሎት መንፈስ ቅዱስ ካለ፡ ክርስቶስ ኃይል ያለው ፍጹም አምላክ አልነበረም እንዳይባል ከመፍራት የተነሣ ሊሆን ይችላል፡፡ ይህ ፍርሀት ግን መሠረተ ቢስ ነው፤ አስቀድሞም ብዙ ጊዜ እንደተገለጠ መጽሐፍ ቅዱስ የሚያተኩረው በፍጹም አምላክነቱ ላይ ነው (ም. 26ሀ2 እና ም. 55ለ ይመ.)፡፡ በሌላ አንጻር ግን ስለ ሦስቱ አካላት አንድነትና ግንኙነት ስናስብ፡ መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ የሕይወት ታሪክ ባይታይ ኖሮ፡ ቃል ሥጋ ሲሆን መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ የሕይወት ታሪክ ባይታይ ኖሮ፡ ሆኖም አንዳንድ ጊዜ ቅዱስ ሰምን ቀረ? የሚል ጥያቄ ሊነሣ ይችላል ነበር፡፡ ሆኖም አንዳንድ ጊዜ ከአብ ስለ ወልድ ልዩ ምስክርነት ከሰማይ እንደተሰጠ ሁሉ (ማቴ. 3፡17፤ 17፡5፤ ዮሐ. 12፡28)፡ የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎትም በክርስቶስ ሕይወት ታሪክ ሲገለጥ ማየት አስገራሚ አይደለም፡፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከመጨረሻው አራት በኋላ ስለ መንፈስ ቅዱስ በሰፊው አስተምሯል፤ ዮሐ. ም. 14-16፡፡ ከደቀ መዛሙርቱ ተለይቶ ከሄደ በኋላ መንፈስ ቅዱስ ስለሚኖረው አገልግሎት በዚያን ጊዜ የገለጠላቸው ሲሆን፡ እስከዚያ ጊዜ ድረስም መንፈስ ቅዱስ ከእርሱ ጋር ያለው ግንኙነት እንዴት እንደነበረ አንዳንድ ፍንጮችን ሰጣቸው (1)፡፡

እርሱ፡ «እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ፡ እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል፤ እናንተም ደግሞ ከመጀመሪያ ከእኔ ጋር ኖራችኋልና ትመስክራላችሁ» በማለቱ፡ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ቢያንስ ሦስት ነገሮችን መረዳት እንችላለን፤ ዮሐ. 15፡26-27፡-

1) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በተለይ ስለ ክርስቶስ መመስከር ነው፡፡ ሐዋርያው ዮሐንስ ወንጌሉን የጻፈው፡ አንባቢዎቹ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንዲያምኑና አምነውም በሰሙ ሕይወት እንዲያገኙ ነበር፤ 20፡31፡፡ በዚህ ዐይነት ዮሐንስ ለዓለማዊ ምስክሮችን ይፈልግ ነበርና የክርስቶስ ተአምራት «ምልክቶች» በመሆናቸው (2፡11፤ 20፡30) የክርስቶስን ማንነትና ግብር የሚገልጡ

ምስክሮች ነበሩ። እንደዚሁም ክርስቶስ ሲጠመቅ መንፈስ ቅዱስ እንደ ርግብ ሆኖ በክርስቶስ ላይ በመውረድ፣ በእርሱም ላይ በመኖር እርሱ በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ መሆኑን መስከረ፤ ዮሐ. 1፡32-34።

2) መንፈስ ቅዱስ ምስክር ሲሆን «አጽናኝ» ነው፤ አጽናኝ የግሪኩን ቃል «ጳራቅሊጦስ»ን (ፓራክሊቶስ) ይተረጎማል (2)። ጳራቅሊጦስ የሚለው ቃል «ፓራ» (አጠገብ) እና «ሳሌው» (መጥራት) ከሚሉት ሁለት ቃላት የተገኘ ነው። መንፈስ ቅዱስ በአጠገባችን ሲገኝ፣ ክርስቶስ ለሐዋርያት አጽናኝ እንደነበረ ሁሉ፣ እርሱም ለእኛ አጽናኝ ነው፤ እንዴት ሊሆን ይችላል? ተብሎ ቢጠየቅም መልሱ መንፈስ ቅዱስ ስለ ክርስቶስ ማንነትና ግብር የሚመስክር በመሆኑ ነው የሚለው ይሆናል።

በክርስቶስ ዘመን የነበረው የ«ምስክር» አገልግሎት እንዴት እንደነበር ማሳብ አሳቡን ለመረዳት ይረዳናል። ሰው በዳኛ ፊት ሲቆም፣ በአጠገቡ የሚቆመው ጠበቃ ሳይሆን፣ ምስክር ነበረና የዳኛ ተግባር ምስክሮችን በመጠየቅ ወደ እውነት መድረስ ነበረ። እንግዲህ ክርስቲያን በሰይጣን ስለ ንጢአቱ ሲከሰስ፣ በፍርድ ቤት ምሳሌነት ክርስቶስ ምስክሩ ነው፤ ምስክር የሚያደርገውም እርሱ ራሱ ደሙን በማፍሰስ የንጢአተኛ ማስተሰሪያ መሆኑ ነው፤ 1ዮሐ. 2፡1-2።

3) መንፈስ ቅዱስ ዋናው ምስክር ሲሆን፣ ምስክር ለመሆን የቻለውም ከመጀመሪያ ከክርስቶስ ጋር ስለነበረ ነው። ክርስቶስ፣ «እናንተም ደግሞ ከመጀመሪያ ከእኔ ጋር ኖራችኋልና ትመስክራላችሁ» ብሎ ሲነግራቸው «ደግሞ» በማለቱ መንፈስ ቅዱስን ያመለክታልና ሐዋርያት ከመጀመሪያ (በጥምቀት ጊዜ ወደ አገልግሎቱ በይፋ ከመግባቱ ጀምሮ) ከክርስቶስ ጋር እንደነበሩ ሁሉ፣ መንፈስ ቅዱስም ከመጀመሪያ አብሮ ከእርሱ ጋር ነበረ፤ 15፡27። እንግዲህ ክርስቶስን በሚመለከት መንፈስ ቅዱስና ሐዋርያት ተመሳሳይ አገልግሎት አላቸው፤ ምስክሮች ናቸውና። ለዚህ አገልግሎት ያበቃቸው መስፈርት አንድ ነው፤ ከመጀመሪያ ከክርስቶስ ጋር የነበሩ መሆናቸው። ይህን ጥቅስ እንደዚህ ስናስተውል ክርስቶስ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሲናገር፣ «ከእናንተ ዘንድ ስለሚኖር በውስጣችሁም ስለሚሆን» የሚለው ምሥጢራዊ ሐረግ ግልጥ ይሆናል፤ ምክንያቱም መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ላይ በማደሩ ክርስቶስ ከእነርሱ ጋር እንደነበረ ሁሉ፣ መንፈስ ቅዱስም በእነርሱ ዘንድ ይኖር ነበር፤ ከበዓለ ንምሳ ቀን በኋላም በውስጣቸው መኖሩ ይታያል፤ ዮሐ. 14፡17።

ከክርስቶስ ጋር ከመጀመሪያ በመኖሩ፣ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ ዋና ምስክር መሆኑ ፍጹም ተገቢ ነው። በቀጽዶቅያ የታላቁ የቂሣርያ አባት በዝል (330-379 ዓ.ም. ገደማ) መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ዘንድ ስለ መገኘቱ ሲናገር፣ «የማይለይ ጓደኛ ... በመንፈስ ቅዱስ ፊት የክርስቶስ የሥራ እንቅስቃሴ ሁሉ ተገልጦ ታየ» ብሏል (3)። ከተፀነሰበት ጊዜ ጀምሮ እስከሞተበት፣ በኋላም ወደ ሰማያዊ ክብሩ እስከተመለሰበት ጊዜ ድረስ መንፈስ ቅዱስ ከክርስቶስ አልተለየም። እንደዚህ ሲባል ግብራዊ አንድነቱን ለመግለጥ እንጂ ባሕርያዊ አንድነቱ ምንጊዜም ይኖራል። ከዚህም የተነሣ መንፈስ ቅዱስ በምእመናን ውስጥ ለመኖር ሲመጣ፣ እንደ ክርስቶስ መንፈስ ይመጣልና መንፈሱ ካላቸው ክርስቶስ አላቸው። መንፈስ ቅዱስ የሌለው ሰው የክርስቶስ አይደለም። ስለዚህም ሐዋርያው ጳውሎስ እንደሚከተለው ጽፏል፦

«እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፣ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም። ክርስቶስ በእናንተ ውስጥ ቢሆን፣ ሰውነታችሁ

በገጢአት ምክንያት የሞተ ነው፤ መንፈሳችሁ ግን በጽድቅ ምክንያት ሕያው ነው።፤ ሮሞ 8+9-10። እዚህ ላይ «የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ» መኖር፥ «የክርስቶስ መንፈስ» ያለውና «ክርስቶስ በእናንተ ውስጥ» መሆን የሚሉት ሦስት አባባሎች የመንፈስ ቅዱስን አንድ እውነት ማመልከታቸው ግልጽ ነው። እንግዲህ በክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ግብራዊ አንድነት አለ። መንፈስ ቅዱስም ይህ አንድነት ያለው ሆኖ የተገኘው ከክርስቶስ ጋር ከመጀመሪያ ስለነበረ ነው፤ ዮሐ. 15+27።

ነቢዩ ኢሳይያስ የሚመጣው መሲሕ የመንፈስ ቅዱስ ሰው መሆኑን ገልጦ ነበር፤ ኢሳ. 11+2፤ 42+1፤ 61+1። አዲስ ኪዳንም ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ እስከ ሞቱ ድረስ በኢየሱስ ሕይወት ውስጥ የተከናወነውን የመንፈስ ቅዱስን አገልግሎት በዝርዝር ይጠቅሳል። ይህንም በመከታተል ስለ መንፈስ ቅዱስ ማንነት በይበልጥ እናስተውላለን፤ ይህንም በተለይ በሦስት ደረጃዎች ከፍለን እናጠናዋለን፡-

ሀ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ፅንሰት፥ ልደትና እድገት ውስጥ

በምዕራፍ 79ረ ላይ እንዳየነው መንፈስ ቅዱስ በአራት መቶ ዓመታት ውስጥ በነቢይ አማካይነት ሲናገር ከቄዩ በኋላ፥ ስለ ክርስቶስ ፅንሰትና ልደት በልዩ ልዩ መንገድ አዲስ አስተርአዮ ሰጠ፤ ዋና ሥራውም ድንግል ማርያም፥ «ከመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ተገኘች» የሚለው ነው፤ ማቴ. 1+18። ማርያም ለመፅነስ የቻለችው መንፈስ ቅዱስ በእርሷ ላይ ስለመጣና የልዑል ጎይል ስለጸለሳት ነበር፤ ሉቃ. 1+31፤35። አዲስ ኪዳን በትሥንት ውስጥ ስለነበረው ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ብዙ አይገልጥም፤ ሆኖም በጌታ የልደት ታሪክ ልዩ ልዩ ፍንጮች ስለሚገኙ፥ እነርሱን ብንመረምራቸው ለጥናታችን ይረዳናል።

1. መንፈስ ቅዱስ በድንግል ማርያም ላይ በ«መምጣቱ» ሲል፥ በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔር መንፈስ በሳኦልና በዳዊት ላይ መውረዱን ያሳስባል፤ 1ሳሙ. 10+6፤10፤ 16+13። መንፈስ ቅዱስ በሰው ላይ ሲመጣ የመጣበትን የዚያኑ ሰው ሕይወት እንደ ልብስ ተጉናጽፎ ለራሱ ዓላማ ይጠቀምበታል።

አብዛኛውን ጊዜ በብሉይ ኪዳን ታሪክ በማዳን ሥራ እግዚአብሔር አዲስ እንቅስቃሴ ሲጀምር፥ መካን ሴት ልጅ እንድትወልድ ማድረጉን እናያለን፤ ዘፍ. 17+15-19፤ 18+9-14፤ መሳ. 13+1-24፤ 1ሳሙ. 1+1-20፤ ሉቃ. 1+5-25። አሁን ግን መካንነት ገና ያልታየባት፥ ወንድ የማታወቅ አንዲት ድንግል ሴት በአስገራሚ ሁኔታ ፀንሳ ተገኝታለች፤ ይህም የመሲሔ ዘመን ለመግባቱ ምልክት ነው፤ ኢሳ. 7+14፤ ማቴ. 1+23።

2. «የልዑልም ጎይል ይጸልልሻል» በማለቱ በብሉይ ኪዳን ዘመን በፍጥረት የነበረውን የእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ፥ ሕዝብ መጠበቅንና ክብር መግለጥን ያሳስባል። የእግዚአብሔር መንፈስ በፍጥረት ሥራ ጊዜ በውሃ ላይ ይረብብ ነበር (ዘፍ. 1+2)፤ ንስር ጫጩቶቿን አውጥታ በእነርሱ ላይ እንደምትረብብ፥ እስራኤልን በምድረ በዳ ጠበቀው (ዘፍ. 32+11)፤ በደመና ጋረዳቸው (ዘጸ. 13+21፤ 14+19-20፤ ኢሳ. 63+10-11)፤ በደመና መልክም በክብር የመገናኛውን ድንኳን ሸፈነው፤ ሞላውም፤ ዘጸ. 40+34-35። ያ ክብር በቤተ መቅደስ ለኢሳይያስ ተገለጠ (ኢሳ. 6+1-4)፤ ሕዝቅኤልም፥ ክብሩ ከቤተ መቅደስ ሲወጣ አየ (ሕዝ. 10+1-22) ደግሞም በአዲሱ መቅደስ እንደሚመለስ በራእይ ታየው (ሕዝ. 43+1-5)። በዘሩባቤል ሁለተኛው ቤተ መቅደስ ሲሠራ፥ ምንም እንኳ

የእግዚአብሔር ክብር ባይኖርም፣ ከፊተኛው የበለጠ ክብር እንደሚሞላው (ሐጌ 2+7-9) እና ጌታ ወደ መቅደሱ በድንገት እንደሚመጣ (ሚል. 3+1-5) ተነግሯል። በአዲስ ኪዳን ትምህርት መሠረት ኢየሱስ ክርስቶስ የዚያ ክብር ትንቢት ፍጻሜ ነው። ክብሩ በመቅደሱ ውስጥ ቢሰወርም (ዮሐ. 2+19-22)፣ አንዳንድ ጊዜ ይታይ ነበር (ዮሐ. 1+14)፣ በተለይም በውላጤ ራእዩ ወቅት፤ ሉቃ. 9+28-36። በዚያ ጊዜ ደመና መጥቶ እንዲጥርስን ሲጋርዳቸው፣ እግዚአብሔር በደመና ውስጥ በመናገሩ፣ ደመናው የብሉይ ኪዳን ክብር ደመና መሆኑ ግልጽ ነው። የሉቃስ «ጋረደ» እና የመልአኩ ገብርኤል «ይጸልልሻል» ግስ በግሪክ ቋንቋ አንድ ነው፤ በሌላ ጊዜም በወንጌሉ ውስጥ በዚህ ቃል አለመጠቀሙ ጥልቅ አሳብ እንዳለበት ያሳያል። በዚህ ጊዜ ሙሴና ኤልያስ ከኢየሱስ ጋር በኢየሩሳሌም ስለሚፈጸመው መውጣቱ ይነጋገሩ ነበር። «መውጣቱ» የሚለው ቃል ደግሞ የእስራኤልን ከግብጽ መውጣት ያሳስባልና በክርስቶስ የማዳን ሥራ ላይ በማተኮር የመሥዋዕቱን ሥራ ያብራራል።

«ይጸልልሻል» የሚለው ቃል እንግዲህ ፍጥረትንና መውጣትን በማንጸባረቅ በትሥጉት መንፈስ ቅዱስ የሚሠራውን ሥራ በሁለት መንገድ እንድንመለከተው ይመራናል። 1ኛ፣ የአዲስ ፍጥረት አምላካዊ ሥራ ነው። የመጀመሪያው ፍጥረት ከማይታየው ተገኘ (ዕብ. 11+3)፣ ሁለተኛው የተገኘው ግን ከማርያም ሥጋ ነበር። የእግዚአብሔር ዓላማ ለመጀመሪያው ፍጥረት «ባዶነት» መልክና ሥርዐት ባመጣው «ሁለተኛው ሰው» አማካይነት ሁሉን ማደስ ነው። 2ኛ፣ የአዲሱ ማውጣት ማለት የማዳን ሥራ መጀመሩ ነው። በማሕፀን ሳለ፣ ሲጠመቅ፣ ሲፈተን፣ ወደ ናዝሬት ሲሄድና በሌላውም ሕይወቱ ሁሉ መንፈስ ቅዱስ በእግዚአብሔር ልጅ ላይ «ረበበ»፤ ሉቃ. 1+35፤ 3+22፤ 4+1:14-18:28-30። ይህም እግዚአብሔር ከግብጽ ለጠራው «ልጁ» ያሳየውን እንክብካቤ ያሳያል (ዘዳ. 8+1-10፤ ሕዝ. 16+1-14፤ ሆሴዕ 11+1)፤ ትንቢቱ ይፈጸም ዘንድም ኢየሱስ ሕፃን በነበረ ጊዜ በግብጽ ተቀመጠ፤ ከዚያም ተጠርቶ ወጣ፤ ማቴ. 2+13-15:20።

መንፈስ ቅዱስ በድንግል ማርያም ላይ የመጣውና የረበበው እንድትወልድ ብቻ ሳይሆን፣ መልአኩ፣ «ስለዚህ ደግሞ ከአንቺ የሚወለደው ቅዱሱ የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል» በማለቱ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ዓላማ ከእርሷ የሚወለደው በቅድስናና በንጽሕና እንዲጠበቅ ጭምር መሆኑን ለማሳየት ነው፤ ሉቃ. 1+35። እንግዲህ በትሥጉት መንፈስ ቅዱስ ከሚያከናውነው ሥራ ውስጥ ቢያንስ በአምስት ነጥቦች ላይ ማተኮር እንችላለን፡-

ሀ) በመንፈስ ቅዱስ ሥራ የኢየሱስ መፀነስ እግዚአብሔር በልዕልናው አዲስ ሥራ መጀመሩን ያሳያል፤ ይህም «ከወንድ ፈቃድ» የተነሣ የሚሆን አልነበረም፤ ዮሐ. 1+13።

ለ) በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ቃሉ የነሣው ትስብእታዊ ጠባይ ከድንግል ማርያም ተገኘ። ይህም የእኛ ትስብእታዊ ጠባይ በመሆኑ መቀደስ እንዲችል የመንፈስ ቅዱስ ሥራ አስፈላጊ ነበረ። እርሱ «በገጢአተኛ ሥጋ ምሳሌ» ሲሆን (ሮሞ 8+3-4)፣ «ቅዱስና ያለ ተንኩል፣ ነውርም የሌለበት» (ዕብ. 7+26)፣ በአንድ ቃልም «ቅዱስ» ነበረ፤ ሉቃ. 1+35፤ ሐ.ሥ. 4+27።

ከዚህ በላይ አዲስ ኪዳን በድንግል ማርያም ማሕፀን ውስጥ የተሠራውን የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ባያብራራ፣ የሚያስከትለው ውጤት ግልጽ ነው።

ሐ) በመንፈስ ቅዱስ ሥራ የክርስቶስ መፀነስ፡ የናዝሬቱ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ ሆነ የሚለው ትምህርት ተቀባይነት እንዳያገኝ ያደርጋል (4)። በዚህ ፈንታ ትክክለኛው ትምህርት የእግዚአብሔር ልጅ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ሰው ሆነ የሚለው ነው። በዚህ ዐይነት፡ «እኔ ከላይ ነኝ» የሚለው የክርስቶስ ምስክርነት ልደቱን ያብራራል፤ ዮሐ. 8፡23።

መ) በመንፈስ ቅዱስ ሥራ የክርስቶስ መፀነስ በአንድ በኩል ከሰው ድካም ጋር ራሱን አንድ ማድረጉን ሲያሳይ፡ በሌላ በኩል ከድንገል ማርያም የተወለደው አካልነትን ያገኘው ከአዳም ሳይሆን ከእግዚአብሔር በመሆኑ፡ በአዳም ኅጢአት እንዳልተበከለ፡ በደልም እንዳልነበረበት ይገልጣል (5)። ክርስቶስ «ኋለኛው አዳም» እና «ከሰማይ የመጣ ሰው» ነው (1ቆሮ. 15፡45፡47-49)፤ ክርስቶስ፡ «እኔ ከዚህ ዓለም አይደለሁም» ብሏልና፤ ዮሐ. 8፡23።

ሠ) በመንፈስ ቅዱስ ሥራ የክርስቶስ መፀነስ፡ ለወልድ በአብ መላክ መንገድን አመቻቸ። በዚህ ዐይነት በትሥጉት የሦስቱ አካላት ሥራ ይታያል።

ሉቃስ ብላቴናው ኢየሱስ በቤተ መቅደስ መምህራኑን በጥበቡ ማስገረሙን ከተረከ በኋላ፡ «ኢየሱስም በጥበብና በቁመት በሞገስም በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ያድግ ነበር» ብሎ ጽፏል፤ ሉቃ. 2፡52። ይህም ጥበብ የተገኘው የእግዚአብሔርን ቃል ከማሰላሰል (መዝ. 119፡99-100) እና ከመንፈስ ቅዱስ የኅብረት ሥራ የተነሣ መሆኑን ማሰብ አይከብድም፤ ኢሳ. 11፡1-3። መንፈስ ቅዱስ ይህን እንዴት ፈጽመው? ተብሎ ቢጠየቅም፡ መልሱ በእግዚአብሔር አገልጋይ ላይ እግዚአብሔር መንፈሱን እንደሚያደርግበት መገለጡ ነው (ኢሳ. 42፡1)፤ በትንቢቱም አገልጋዩ፡ «የደከመውን በቃል እንዴት እንደምደግፍ ዐውቅ ዘንድ ጌታ እግዚአብሔር የተማሩትን ምላስ ሰጥቶኛል፤ ማለዳ ማለዳ ያነቃኛል፤ እንደ ተማሪዎችም ትሰማ ዘንድ ጆሮዬን ያነቃቃል። ጌታ እግዚአብሔር ጆሮዬን ከፍቷል...» ብሎ ተናግሯል፤ ኢሳ. 50፡4-5። ከዚህ በስተ ጀርባ በአብና በወልድ መካከል የነበረው የማይቋረጥ አንድነት ነበረው፤ የዐሥራ ሁለቱ ዓመት ልጅም፡ «...በአባቴ ቤት እሆን ዘንድ እንዲገባኝ አላወቃችሁም?» በማለት ከጠየቀ በኋላ፡ «በአባቴ ቤት» ብሎ በመናገር በዚህ ልዩ አንድነት ላይ አተኩረ፤ ሉቃ. 2፡49።

«ኢየሱስም ደግሞ በጥበብና በቁመት፡ በሞገስም በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ያድግ ነበር» የሚለው የሉቃስ ምስክርነት የክርስቶስን ተገቢ የሆነ የዕድሜ አካሄድ ያሳያል፤ ይህም ከመንፈስ ቅዱስ ኅብረት ጋር የተያያዘ መሆኑን ማሰብ አስቸጋሪ አይሆንም። ኢረኔዮስ፡ እንዲህ በማለት ጽፏል፡- «እርሱ (ኢየሱስ) በሰው ሕይወት ደረጃ ሁሉ ዐለፈ። ሕፃንነትን እየቀደሰ ለሕፃናት ሕፃን ሆነ። የልጅ ፍቅርን፡ የጽድቅንና የመታዘዝን አርአያነት እያሳየ በሌሎች ልጆች መካከል ልጅ ሆኖ ልጅነትን ቀደሰ። በወጣቶች መካከል ወጣት ሆኖ ምሳሌ ሆኖቸው፤ ለጌታውም (ለእግዚአብሔርም) ቀደሳቸው» (6)።

ለ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ጥምቀት፡ መፈተንና አገልግሎት

1. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ ጥምቀት

«ሕዝቡም ሁሉ ከተጠመቁ በኋላ ኢየሱስ ደግሞ ተጠመቀ። ሲጸልይም ሰማይ ተከፈተ፤ መንፈስ ቅዱስም በአካል መልክ እንደ ርግብ በእርሱ ላይ ወረደ፤ የምወድህ ልጄ አንተ ነህ፤ በአንተ ደስ ይለኛል የሚል ድምፅም ከሰማይ መጣ» ሉቃ. 3፡21-22።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት በወንጌልና በቤተ ክርስቲያን ሥርዐት ከፍተኛ ስፍራ አለው። አሁንም መንፈስ ቅዱስን ከሚመለከት አቅጣጫ የክርስቶስን ጥምቀት እንመለከተዋለን።

መጥምቁ የሐንስ ለጥቂት ወራት ሰዎች ለመሲሐ መምጣት ዝግጁዎች እንዲሆኑ የጎጢአት ይቅርታ እንዲያገኙ ንስሐ ገብተው በውሃ እንዲጠመቁ ሰብኩ ነበር። የትምህርቱ ዋና መልእክትም፡- «እኔ በውሃ አጠምቃችኋለሁ፤ ነገር ግን... እርሱ (ክርስቶስ) በመንፈስ ቅዱስና በእሳት ያጠምቃችኋል...» የሚል ነበር፤ ሉቃ. 3፡16።

ከዕለታት አንድ ቀን ሕዝቡ ሁሉ ከተጠመቁ በኋላ ኢየሱስ ከናዝሬት መጥቶ ከሕዝቡ ጋር ራሱን አንድ በማድረግ በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠመቀ። ይህንም በማድረጉ ራሱን ለድኅነት አገልግሎት አቀረበ። የሐንስ ካጠመቀውና ከውሃ ከወጣ በኋላ ኢየሱስ ሲጸልይ ሳለ ሰማይ ተከፈተ፤ ማቴ. 3፡16፤ ማር. 1፡9-10። በመጽሐፍ ቅዱስ «ሰማያት ተከፈቱ» የሚለው አዲስ አስተርጓሚ ወዲያው እንደሚለጥ የሚያረጋግጥ የዐዋጅ መልእክት ነው፤ ራእ. 4፡1፤ 19፡11።

«መንፈስ ቅዱስም በአካል መልክ እንደ ርግብ በእርሱ ላይ ወረደ» በማለቱ መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ላይ ለምን እንደወረደና በዚህ አኳኋን ለምን እንደወረደ ጥያቄ ይፈጥራል። ኢየሱስ ከጥምቀቱ በኋላ ይጸልይ ነበርና ይህ የጸሎቱ መልስ እንደሆነ ማመን እንችላለን።

ክርስቶስ ለታላቁ የሕይወት አገልግሎት ራሱን አቅርቦ ነበር። ስለዚህ ስናስብ መጥምቁ የሐንስ ነቢይ ነበርና ክርስቶስ ከእርሱ የሚበልጥ ነቢይ እንደሚሆን ዐወቀ፤ ዘዱ. 18፡18፤ ዮሐ. 1፡21-25። ሉቃስም፡ «ኢየሱስም ሊያስተምር ሊጀምር ዕድሜው ሠላሳ ዓመት ያህል ሆኖት ነበር» ብሎ በመጻፉ ይህ አገላለጥ የክርስቶስን ክህነት የሚያሳስብ ይሆናል፤ ሉቃ. 3፡23፤ ዘኁ. 4፡3። ይህ በዚህ መልክ ታየም አልታየም፤ ከፈተናው ከተመለሰ በኋላ መጥምቁ የሐንስ፡ «እነሆ የዓለምን ጎጢአት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ» ብሎ በመመስከሩ ኢየሱስ ለሰው ጎጢአት መሥዋዕትን በማቅረብ የካህንን ሥራ እንደሚፈጽም ማወቁን አሳየ፤ ዮሐ. 1፡29፡36። ርግቡም በክርስቶስ ላይ ሲወርድ፡ «የምወድህ ልጄ አንተ ነህ፤ በአንተ ደስ ይለኛል» የሚለው ድምፅ ከአብ ሲመጣ፡ «አንተ ልጄ ነህ» (መዝ. 2፡7) እና «ነፍሴ ደስ የተሰኘችበት ምርጤ» (ኢሳ. 42፡1) የሚሉትን አረፍተ ነገሮች በመሰንዘር ክርስቶስ ንጉሥ መሆኑን ይገልጣል። እንግዲህ ክርስቶስ ራሱን ለጥምቀት ሲያቀርብ ሥራው የነቢይና የካህንና የንጉሥ ሥራ መሆኑን ዐወቀ፤ መንፈስ ቅዱስም በእርሱ ላይ ወርዶ ይህንኑ መሰከረ፤ አረጋግጦም ዐተመለት፤ ዮሐ. 6፡27።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከልጅነቱ ጀምሮ ቅዱሳት መጻሕፍትን ስለተረዳ መሲሕና ነቢይ፤ ካህንና ንጉሥ እንደሚሆን ዐውቆ ነበር። ከዚህም ጋር የሃይማኖት መሪዎችና የዓለም ሰዎች በሰይጣን መሪነት የእግዚአብሔርን ሰዎች እንደተቃወሙና እንዳሳደዱ ያስተውል ነበር፤ ሐ.ሥ. 7፡51-53። ምድራዊ ሕይወቱንም በመሥዋዕታዊ ሞት እንደሚፈጽመው ዐወቀና መከራውን «ጥምቀት» ብሎ ጠራው፤ ማቴ. 20፡22። ኢየሱስ ጎጢአት አልባ ሰው ቢሆንም፤ እንደ እኛ ሰው ነበረና ስለሚመጣው አገልግሎት ሲጸልይ አሳቡ ከባድ ሳይሆንበት አልቀረም፤ በኋላም በጌቴሴማኒ ሳለ ትግሉ ሌላ ሰው ከሚያጋጥመው ይልቅ እጅግ ከባድ መሆኑን ያስተውል ነበር። ከዚህ የተነሣ ሁለት ነገሮችን ማወቅ ይፈልግ ነበር፤ አንደኛው፡ ጥሪው የሚወድደው አባቱ ፈቃድ እንደሆነ፤ ይህም

በጥምቀት ጊዜ ከሰማይ በመጣው ድምፅ ተገለጠለት። ሁለተኛው ለሚያጋጥመው ሁሉ አሸናፊ እንዲሆን በቂ ጎይል እንደሚኖረው ነው።

መጥምቁ ዮሐንስ ስለ ክርስቶስ ጥምቀት ሲናገር፡ «መንፈስ ከሰማይ እንደ ርግብ ሆኖ ሲወርድ አየሁ፤ በእርሱ ላይም ኖረ» ብሎ በመመስከሩ፡ ርግቡ በኢየሱስ ላይ በመውረዱ ኢየሱስ መሲሕ መሆኑንና በእርሱ ላይ በመኖሩም ለአገልግሎቱ ጎይል እንደሚኖረው አመለከተ። ዮሐንስም፡ «መንፈስ ሲወርድበትና ሲናርበት የምታየው፡ በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ እርሱ ነው አለኝ» በማለቱ የእግዚአብሔር መንፈስ በእርሱ ላይ እንደሚያርፍና ከዚህ የተነሣ አገልግሎቱን የሚፈጽመው ሌሎችን በመንፈስ ቅዱስ በማጥመቅ መሆኑን አሳየ፤ ዮሐ. 1+32-33። እንግዲህ ኢየሱስ በጥምቀቱ ለሚያጋጥመው ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ጥበረትና ጎይል እንደሚኖረው ተረጋገጠ። እርሱ ንጹሕ የእግዚአብሔር ልጅ በመሆኑ የመንፈስ ቅዱስ ሙላት ነበረውና ጊዜው ሲደርስ በመንፈስ ቅዱስ ለማጥመቅ ቻለ፤ ዮሐ. 3+33-34። ሐዋርያው ጴጥሮስ ደግሞ በቆርነሌዎስ ቤት፡ «እግዚአብሔር የናዝሬቱን ኢየሱስን በመንፈስ ቅዱስ በጎይልም ቀባው» ብሎ፡ ኢየሱስ ከአብ የመንፈስ ቅዱስን ቅብወት እንደተቀበለና በጎይሉ መልካምን ሥራ እንደሠራ መሰከረ፤ ሐ.ሥ. 10+38። እዚህ ላይ ጴጥሮስ መቀባቱን ከጥምቀቱ ጋር ያያያዘው ስለ መሆኑ አልተጻፈም። ሆኖም ሐዋርያው ስለ ኢየሱስ አገልግሎት ሲናገር፡ ከናዝሬት መምጣቱን፡ መልካም ማድረጉንና ለዲያብሎስ የተገዙትን ሁሉ መፈወሱን ስለሚጠቅስ፡ አሳቡ በጥምቀቱ ላይ ያተኩር የነበረ ይመስላል። ይህንም ስንል ቀደም ሲል እንደተገለጠው፡ ከመፀነሱ ጀምሮ መንፈስ ቅዱስ በኢየሱስ ላይ መርበቡን አንረሳም፤ መንፈስ ቅዱስን ከኢየሱስ ክርስቶስ ልንለይ አንችልምና። በጥምቀት ጊዜ ግን ኢየሱስ ወደ አዲሱ የሕይወቱ ደረጃ ሲገባ፡ መንፈስ ቅዱስ በአዲስ ዐይነት መገንድ መጣለትና ክርስቶስ ሌሎችን በመንፈስ ቅዱስ እንዲያጠምቃቸው እርሱ ራሱ በመንፈስ ቅዱስ ተጠመቀ፤ ተቀባም። መንፈስ ቅዱስ እንደ ርግብ የመውረዱ፡ በእርሱ ላይም የመምጣቱ ጉዳይ ጌታ ኢየሱስ ከዚያ በፊት መንፈስ ቅዱስን አልተሞላም ወይም መንፈስ ቅዱስ ከእርሱ ጋር አልነበረም ወደ ማለት የሚመራ ሳይሆን፡ እርሱ ሌሎችን በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅና (ዮሐ. 1+32-33) የእስራኤል ተስፋ የሚፈጸምበትን የመንፈስ ቅዱስ ዘመን የሚያመጣ (ሱቃ. 4+1፡14፡18-21) መሆኑን የሚያመለክት ነው (7)። መንፈስ ቅዱስ ለኢየሱስ የልጅነትና የአለኝታ መንፈስ ነው። እርሱ ከክርስቶስ መንፈስ ጋር የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ መሆኑን ይመሰክራልና በጌቴሴማኒ በመስቀል ላይ እንኳ እግዚአብሔርን «አባት ሆይ» ብሎ እንዲጠራው አስቻለው። ምእመናን በጸጋ የእግዚአብሔር ልጆች በመሆናቸው፡ እንደዚህ ዐይነቱን የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በከፊል ያውቃሉ፤ ሮም 8+15-16።

መንፈስ ቅዱስ በርግብ መልክ ለምን እንደተገለጠ ፍጹም ርግጠኛ መሆን አይቻልም። መንፈስ ቅዱስ ረቂቅ መንፈስ በመሆኑ አይታይም፤ ሆኖም ለመጥምቁ ዮሐንስ (ምናልባት ለደቀ መዛሙርቱም ጭምር ይሆናል) ኢየሱስ መሲሔ መሆኑ ጥርጥር በሌለበት በሚታይ መልክ እንዲገለጥ አስፈላጊ ሆኖ በዚህ አኳኋን የታየ ይመስላል፤ ዮሐ. 1+31-34። ለኢየሱስም ሰው በመሆኑ የመንፈስ ቅዱስ መውረድ በሚታይ ሁኔታ ከትስብእታዊ ባሕርዩ ጋር ስለሚስማማ የርግብ ምሳሌነት ለዚህ ምቹ ነበር። የእግዚአብሔር መንፈስ በፍጥረት በውሃው ላይ እንደ ወፍ ረብቦ ነበር (ዘፍ. 1+2)፤ በጥፋት ውሃ ጊዜ ርግቡ በእግዚአብሔር ፍርድ ከዓለም «መጥፋት» በኋላ የተነሣውን አዲሱን «ፍጥረት» ዐወጀ፤ ዘፍ. 8+11-12፡21። መንፈስ ቅዱስ በርግብ መልክ መውረዱ ክርስቶስ «ሁለተኛ ሰው» እና «ኋለኛው አዳም» መሆኑን ምናልባት ያንጸባርቃል፤

እንደዚህ ከሆነ ክርስቶስ አዲሱ ኖኅ በመሆን እግዚአብሔር ለቀጣት ምድር ዕረፍትን በመጨረሻ ይሰጣል፤ ዘፍ. 5+29፤ ኢሳ. 63+14፤ ማቴ. 11+28-30። በእስራኤል ትውፊት የእስራኤል ሕዝብ ዐርማ ርግብ ነበረና ክርስቶስ እውነተኛው የእግዚአብሔር አገልጋይና አዲሱ እስራኤል ነው። በተጨማሪም ርግብ የድህረ ገጣሚነት መሥዋዕት ነበረና ክርስቶስ የእኛ ገጣሚነት መሥዋዕት ነው፤ ዘሌ. 5+7፤ ሉቃ. 2+22-24፤ 2ቆሮ. 5+21። ርግብ እነዚህን አሳቦች ሊያሳስብ ይችላልና ለክርስቶስ አገልግሎት ምቹ ምሳሌ ነው።

የመንፈስ ቅዱስ መውረድ የክርስቶስ ጥምቀት ዋና ክሥተት ነውና ኢየሱስ «ዘመኑ ተፈጸመ» ብሎ «የተወደደችው የጌታ ዓመት» መድረሷን ገለጠ፤ ማር. 1+14-15፤ ሉቃ. 4+17-19። እንግዲህ በዚህ ዐይነት ከጥምቀቱ ጋር ብዙ የትምህርተ መለኮት አሳቦች (8) ተያይዘዋል፤ እንደዚሁም ከጥምቀቱ በኋላ ወዲያውኑ የተፈጸመው የመፈተኑ ሁኔታ የብሉይ ኪዳንን ታሪክ ያሳስባል።

2. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ መፈተን

«ወዲያውም መንፈስ ወደ ምድረ በዳ አወጣው»፤ ማር. 1+12።

«ከዚያ ወዲያ ኢየሱስ ከዲያብሎስ ይፈተን ዘንድ መንፈስ ወደ ምድረ በዳ ወሰደው»፤ ማቴ. 4+1።

«ኢየሱስም መንፈስ ቅዱስ መልቶበት ከዮርዳኖስ ተመለሰ፤ በመንፈስም ወደ ምድረ በዳ ተመርቶ አርባ ቀን ከዲያብሎስ ተፈተነ»፤ ሉቃ. 4+1-2።

እንግዲህ ከጥምቀቱ በኋላ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የሚከተሉት እንደተከሠቱ ከእነዚህ ክስተቱ ወንጌላውያን መረዳት ይቻላል፡-

ሀ) የመንፈስ ቅዱስ መላት እንደነበረበት፤

ለ) መንፈስ ቅዱስ ወደ ምድረ በዳ እንደ «አወጣው»፤ እንደወሰደውና እንደመራው፤

ሐ) መንፈስ ቅዱስ ክርስቶስን ወደ ተጋድሎ እንዲገባ እንዳደረገው።

እንደዚህ የተደረገውም የሰይጣንን ጎይል መቋቋም መቻሉን ለማረጋገጥ ሳይሆን፣ ሰይጣንን ማሸነፍ የመጀመሪያ ርምጃ መሆኑን ለማመልከት ነበረ። ሰይጣን ግን ተንኮለኛ በመሆኑ ወዲያውኑ ኢየሱስን አልተፈታተነውም፤ እስኪርበው ድረስ አርባ ቀን ጠበቀ።

ወንጌላዊው ሉቃስ በጌታችን ጥምቀትና ፈተና ታሪክ መካከል ከኢየሱስ እስከ አዳም ድረስ ያለውን የትውልድ ሐረግ በመዘርዘር፣ በአዳምና በኢየሱስ ፈተና መካከል የነበረውን የሁኔታና የውጤት ልዩነት ያሳስባል፤ ሉቃ. 3+23-38። አዳም በምጽት እየኖረ ሳለ እግዚአብሔር በተከለው በዴድን ገነት ሲፈተን ወደቀ፤ ክርስቶስ ግን ሁለተኛው አዳም ሆኖ ለሰይጣን በሚመቸው በተረገመ ምድረ በዳ በድክመት ሲፈተን አልወደቀም። የትግሉ ውጤት እንደሚከተለው ነበር፡-

ሀ) ሰይጣንን እንዲሄድ አዘዘው (ማቴ. 4+10)፤

ለ) ሰይጣን ፈተናውን ሁሉ ከጨረሰ በኋላ እስከ ጊዜው ከኢየሱስ ተለየ (ሉቃ. 4+13)፤

ሐ) ኢየሱስ በመንፈስ ጎይል ወደ ገሊላ ተመለሰ (ሉቃ. 4+14)፤

መ) ኢየሱስ «የጌታ መንፈስ በእኔ ላይ ነው» ብሎ የኢሳይያስ የትንቢት ቃል በእርሱ በመፈጸም ላይ መሆኑን ተናገረ (ሉቃ. 4+17)፤ በፈተናውም፣

«የእግዚአብሔር ልጅ ከሆንህ» የሚለውን ወደ ጥርጥር የሚያስገባ የተንኩል ንግግር ለአንድ አፍታ እንኳ ባለመቀበሉ ማንነቱን ማወቁን አሳየ። እንደዚሁም ለእግዚአብሔር ቃል ሳይታዘዝና በሌላ መንገድ ያለ መሥዋዕትነት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ባለመሞከሩ፣ ለፈተናው የመንፈስ ቅዱስ ንይል በቂ መሆኑን አረጋገጠ፤

ሠ) አሁን በእርሱ ነጻነት እንዳለ ሰበክ (ሉቃ. 4+18-19)፤

ረ) ስብከቱ የሥልጣን ስብከት ነበረ (ሉቃ. 4+32)፤

ሰ) ቃሉ በሥልጣኑ ርኩሳን መናፍስትን ከሰዎች አወጣ (ሉቃ. 4+33-36)፤

ሸ) ዳሰሳው ሁሉን ፈወሰ (ሉቃ. 4+40)።

3. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ አገልግሎት

የወንጌል ታሪክ የክርስቶስ ታሪክ ነው። ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ የኅብረት ዐውድ ውስጥ እንደሚፈጸም ሲታወቅ፣ አንዳንድ ጊዜ ወንጌላውያን ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ በመሥራቱ ላይ ያተኩራሉ። ኢየሱስ፣ «በእግዚአብሔር መንፈስ አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፣ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ደርሳለች» ብሎ በመናገር በመንፈስ ቅዱስ ንይልና ኅብረት የሚሠራ መሆኑን አሳየ። ይህም ሥራ ግልጥ በመሆኑ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ የሰይጣን ሥራ ነው ብለው እንደነዚያ ፈሪሳውያን የሚሳደቡ ንጢአታቸው አይሰረይላቸውም፤ ምክንያቱም እውነትን ቢያውቁም የራሳቸውን አሳብ ስለሚከተሉ፣ የእግዚአብሔርን መንግሥት አይፈልጉምና መንፈስ ቅዱስን ይሳደባሉ፤ ማቴ. 12+22-32።

በዚህ ምዕራፍ ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ ኅብረት በጥበብ እንዳደገ አይተናል፤ ይህንም ጥበብ በተፈተነበት ጊዜና በሕይወቱ ሁሉ ገለጠው። ስለ ማናቸውም ጥያቄ ወይም ጉዳይ ከብሉይ ኪዳን ትክክለኛ ቃልን ጠቀሰ፤ የሰውንም ልብ ዐውቆ እንደ ሰው ሁኔታ ተግሣጽና ማስጠንቀቂያ፣ ማጽናኛና ምክር መስጠት ቻለ።

ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ ኅብረት በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ሲያድግም፣ «ከተቀበለው መከራ መታዘዝን ተማረ»፤ ዕብ. 5+8። እርሱ የሐዋርያት መሪ ሲሆን በምድራዊ ገዥ አመራር መሠረት አልሄደም፤ በዚህም ፈንታ እርሱ፣ «እነሆ የመረጥሁት ብላቴናዬ፣ ነፍሴ ደስ የተሰኘችበት ወዳጄ መንፈሴን በእርሱ ላይ አናራለሁ፤ ፍርድንም ለአሕዛብ ያወራል። አይከራከርም፤ ... የሚጤስን የጥዋፍ ክርም አያጠፋም። አሕዛብም በስሙ ተስፋ ያደርጋሉ» የሚለውን የኢሳይያስን ትንቢት እየፈጸመ መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ላይ ሆኖ በጥበብ፣ በገርነትና በማስተዋል አስተማረ፤ ኢሳ. 42+1-4፤ ማቴ. 12+18-21። ይህ ዐይነቱ ባሕርይ በእርሱ ላይ መታየቱ በክርስቲያን ላይ መታየት የሚገባውን «የመንፈስን ፍሬ» ያሳስባል፤ ገላ. 5+22-23።

«በዚያን ሰዓት ኢየሱስ በመንፈስ ቅዱስ ሐሄት አደረገ...» የሚለው ጥቅስ ደግሞ የክርስቶስ ምሰጋና ደስታ «በመንፈስ ቅዱስ» መሆኑን ያሳያል፤ ሉቃ. 10+21። እንግዲህ መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ሕይወትና አገልግሎት ሁሉ ላይ እንደነበረ አይተናል። ጉዳዩ ምሥጢር ቢሆንም፣ ክርስቶስ ያለ መንፈስ ቅዱስ ኅብረት አይገኝም ነበር።

ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በክርስቶስ ሞት፥ ትንሣኤና ዕርገት

አራቱ ወንጌላውያን ክርስቶስ ያደረገው ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ የተደረገ መሆኑን በታሪክ አቀራረባቸውና በተወሰኑ ጥቅሶች አማካይነት ይገልጣሉ። ሆኖም በክርስቶስ ሞት፥ ትንሣኤና ዕርገት መንፈስ ቅዱስ የተሳተፈ ስለ መሆኑ የሚናገሩ ጥቅሶች እጅግ ጥቂት ናቸው። ዐልፎ ዐልፎም አንድ ጥቅስ መንፈስ ቅዱስ ማለትን ትቶ «መንፈስ» በሚልበት ጊዜ፥ ስለ ክርስቶስ ትስብእታዊ መንፈስ ወይም ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚናገር መሆኑን ለመለየት ቀላል አይደለም። አንዳንዶች ደግሞ በእነዚህ ጥቅሶች ውስጥ የተገለጠው መንፈስ የሚለው ቃል መንፈሳዊ ሁኔታን እንደሚያመለክት ያስተምራሉ።

1. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ ሞት

«(ክርስቶስ) ነውር የሌለው ሆኖ በዘላለም መንፈስ ራሱን ለእግዚአብሔር ያቀረበ...» በሚለው ጥቅስ ውስጥ «የዘላለም መንፈስ» የሚለው ሐረግ መንፈስ ቅዱስን የሚያመለክት ይመስላል፤ ዕብ. 9+14። ሆኖም በክርስቶስ ሕማማት ስለ መንፈስ ቅዱስ አገልግሎት የሚናገር ሌላ ጥቅስ አይገኝምና ምሥጢሩን በዚህ መንገድ ማየትና መተው አለብን።

2. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ ትንሣኤ

የክርስቶስ ትንሣኤ በመጽሐፍ ቅዱስ በተለይ የአብ ተግባር ሆኖ የሚገለጥ ሲሆን (ሐ.ሥ. 2+32፤ 17+31፤ ሮም 8+11፤ 1ቆሮ. 15+15)፥ ወልድ ደግሞ ሰውነቱን እንደሚያነሣና ይህን የማድረግ ሥልጣን እንደነበረው ተናገረ፤ ዮሐ. 2+19-21፤ 10+17-18። መንፈስ ቅዱስም በክርስቶስ ትንሣኤ መሳተፉን ከአንዳንድ ጥቅሶች ማየት ይቻላል፤ ሆኖም በእነዚህ ጥቅሶች ትርጉም ሊቃውንት እርስ በርሳቸው አይስማሙም። በተለይ ሦስት ጥቅሶችን ቀጥሎ እንመልከት፡-

ሀ) «ክርስቶስ... በሥጋ ሞተ፤ በመንፈስ ግን ሕያው ሆነ»፤ 1ጴጥ. 3+18።

ለ) «በሥጋ የተገለጠ፥ በመንፈስ የጸደቀ...»፤ 1ጢሞ. 3+16።

ሐ) «...በሥጋ ከዳዊት ዘር ስለተወለደ፥ እንደ ቅድስና (በቅድስና) መንፈስ ግን ከሙታን መነሣት የተነሣ በገይል የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ስለተገለጠ...»፤ ሮም 1+3-4።

በእነዚህ ሦስት ጥቅሶች በሥጋና በመንፈስ መካከል ንጽጽር አለ። «ሥጋ» ከመሞቱ በፊት የክርስቶስን ትስብእታዊ ኑሮ ሲገልጥ፥ «መንፈስ» ከትንሣኤው በኋላ መንፈሳዊ ሁኔታውን ወይም ኑሮውን ሲገልጥ ይችላል (9)። አንዳንዶች ይህን ትርጉም የማይቀበሉት ክርስቶስ በሥጋ በመነሣቱ ነው፤ ሆኖም ሐዋርያው ስለ ምእመናን ትንሣኤ ሁኔታ መንፈሳዊ አካል እንደሚኖራቸው ይናገራል፤ 1ቆሮ. 15+54።

አንዳንዶች «በቅድስና መንፈስ» የ«ሥጋ» ንጽጽር እንደሆነ ስለሚያስቡ፥ የክርስቶስ ትንሣኤ በቅድስና ሁኔታ የሚታይ መሆኑን ይናገራሉ። ሌሎች ግን መንፈስ ቅዱስን ያመለክታል በማለት ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ ገይል እንደተነሣ ያስተምራሉ። ይህንም አሳብ «ኢየሱስን ከሙታን ያስነሣው የእርሱ መንፈስ» (ሮም 8+11) ከሚለው ሐረግ ጋር አገናኝተው መንፈስ ቅዱስ የአብ መንፈስ በመሆኑ፥ በሌላም ሥራ ሁሉ አዲስ ሕይወትን መስጠት የመንፈስ ቅዱስ ልዩ ሚና ሆኖ በመታወቁ ላይ ትርጉሚያቸውን ያጸናሉ። ሆኖም «የቅድስና መንፈስ» በዚህ ቁጥር ብቻ ይገኛልና የሐዋርያው አሳብ መንፈስ

ቅዱስ ከሆነ የተለመደውን «መንፈስ ቅዱስ» የሚለውን ያልተጠቀመበት ምክንያት አይታይም። ትርጉሙ በመንፈስ ቅዱስ ከሆነ «በሥጋ» ከሚለው ጋር ያለው ንጽጽር ግልጽ አይደለምና «እንደ ቅድስና መንፈስ» በመንፈሳዊ ሁኔታ የሚተረጉም መሆኑ የተሻለ አማራጭ ይመስላል።

«በመንፈስ የጸደቀ» የሚለውን ክርስቶስ በመንፈሳዊ ሁኔታ እንደጸደቀ መተርጉም ቢቻልም፣ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ጸደቀ ማለት የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን አረጋገጠ (ገላጠ) ማለት ነው። ይህም ለክርስቶስ መንፈስ ቅዱስ ከሚለጠው ምስክርነት ጋር እጅግ ይስማማልና በዚህ ጥቅስ ላይ «መንፈስ» መንፈስ ቅዱስን የሚያመለክት ይመስላል፤ ይህ ትርጉም እዚህ ላይ ከንጽጽሩ ጋር የሚስማማ ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመንፈሳዊ ሁኔታ እንደተነሣ ግልጽ ነው፤ እነዚህ ጥቅሶችም ይህን ያስተምራሉ። ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ ገይል እንደተነሣ እነዚህ ጥቅሶች በግልጽ ያስተምራሉ ማለት ባንችልም፣ ያለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ተነሣ ማለታችን አይደለም፤ አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በግብር በአንድነት ይሠራሉ፤ ሁሉም በልዩ አሠራር አብረው ይሠራሉና መንፈስ ቅዱስ ዕቅዱን ወደ ፍጻሜ ያደርስዋል።

3. መንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ ዕርገት

ክርስቶስ ከሙታን ከተነሣ በኋላ የመረጣቸውን ሐዋርያት በመንፈስ ቅዱስ እንዳዘዛቸው እናነባለን፤ ሐ.ሥ. 1+1-2። ከክርስቶስ ትንሣኤና ዕርገት በኋላ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ስላለው ግንኙነት የሚናገሩ አንዳንድ ጥቅሶች አሉ፤ ስለ አተረጓጎማቸውም ልዩ ልዩ አሳብ አለና ቀጥሎ እነርሱን በዐጭሩ ልናብራራቸው እንሞክራለን።

ሀ) «... ይህንም ብሎ እፍ አለባቸውና፡- መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ... አላቸው»፤ ዮሐ. 20+22።

መጥምቁ ዮሐንስ ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ እንደሚያጠምቅ አስቀድሞ ተናግሮ ነበር፤ ማቴ. 3+11፤ ዮሐ. 1+33። ክርስቶስ በትምህርቱ ስለ መንፈስ ቅዱስ ብዙ ነገርን ቢያስተምርም፣ ከሙታን በተነሣበት ቀን ግን መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ ብሎ በማዘዙ አገልግሎቱ ወደ አዲስ ደረጃ መሸጋገሩን ያሳያል። እንግዲህ ሐዋርያት የመንፈስ ቅዱስን ጥምቀት የተቀበሉት በትንሣኤው ዕለት ነው ወይስ በበዓል ንምሳ ቀን? በበዓል ንምሳ ቀን ጥምቀቱን ከተቀበሉት በትንሣኤው ዕለት ምንን ተቀበሉ? የሚሉና የመሳሰሉ ጥያቄዎች ሊነሡ ይችላሉ።

አንዳንዶች ክርስቶስ በተነሣበት ቀን ሐዋርያት ዳግመኛ ከመንፈስ ቅዱስ እንደተወለዱ ያስተምራሉ። እንደዚህ ዐይነቱ አስተሳሰብ ከብሉይ ኪዳን ወደ አዲስ ኪዳን የተደረገውን የሽግግር ሁኔታ ካለማስተዋል የመጣ ይመስላል (10)። ክርስቶስ በጸሎተ ንሙስ ሐዋርያት ንጹሐን እንደሆኑ ተናግሮ ስለነበር (ዮሐ. 13+10-11፤ 15+3) ከዚያ በፊት በልዩ ልዩ መንገድ ምእመናን አድርጎ በመቀጠር ተመለከታቸው፤ ማቴ. 16+15-17፤ ማር. 4+11-12፤ ሉቃ. 12+32፤ ዮሐ. 10+14-16፤ 17+6-8።

ክርስቶስ ካልከበረ መንፈስ ቅዱስ እንደማይወርድ ለማሳየት (ዮሐ. 7+39) «እኔ እንድሄድ ይሻላችኋል። እኔ ባልሄድ አጽናኝ ወደ እናንተ አይመጣምና እኔ ብሄድ ግን እርሱን አልክላችኋለሁ» (ዮሐ. 16+7) ብሎ በጸሎተ ሐሙስ ተናግሮ ነበር፤ በተጨማሪም በትንሣኤው ቀን ጧት፣ «ገና ወደ አባቴ አላረግሁም» ብሎ

ለመግደላዊት ማርያም በመናገሩ ሐዋርያት መንፈስ ቅዱስን በዚያ ዕለት እንደሚቀበሉ ማሰብ አመክንዮታዊ አልነበረም፤ እርሱ ገና ከእነርሱ አልሄደም ነበርና፤ ዮሐ. 20+17:: እንግዲህ በዚህ ጊዜ አገልግሎታቸውን ሲገልጥላቸው የሚሠሩት በመንፈስ ቅዱስ መሆኑንና በትንቢታዊ አገላለጥ በቅርብ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን በአዲስ ዐይነት የተቀበሉ መሆናቸውን እንደሚያሳይ ማሰብ ይሻላል፤ ቃሉ ከሰባት ሳምንት በኋላ ተፈጸመ:: እፍ በማለትም እግዚአብሔር ለአዳም ሕይወትን እንደሰጠ በማሳሰብ፤ የሐዋርያት አገልግሎት የአዲስ ፍጥረት ሥራ መሆኑን ገለጠ፤ ዘፍ. 2+7:: በሥራቸው የእርሱ ወኪሎች ሆነው ገጢአትን ይቅር ለማለት መሾማቸውንም እዚህ ላይ አሳየ፤ ዮሐ. 20+23::

ለ) «...ፊተኛው ሰው አዳም ሕይወት ነፍስ ሆነ ተብሎ ተጽፏል፤ ጌላኛው አዳም ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ሆነ»፤ 1ቆሮ. 15+45::

በዚህ አንቀጽ ሐዋርያው የትንሣኤውን አካል ሁኔታ ያብራራል፤ 1ቆሮ. 15+44:: «ጌላኛው አዳም ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ሆነ» የሚለው አረፍተ ነገር የሚከተሉትን አሳቦች ያሳስባል:-

- 1) ከትሥጉቱ ጀምሮ ኢየሱስ ክርስቶስ ለመንፈሳዊ ዓለም ተዘጋጅቶ ነበር፤
- 2) ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ሰዎች ሁሉ ከኖረ በኋላ ሞተ፤
- 3) ከሙታን ሲነሣ አስቀድሞ ሲከተሉት የነበሩ ዐወቁት፤
- 4) ከሙታን በመነሣቱ ከሞት ሥልጣን ሥር ወጣ፤
- 5) ወደ ሰማይ ሲያርግ በመንፈሳዊ ሁኔታ ኖረ፤ ይኖራልም (ምእመናን በዳግም ምጽአት ተለውጠው በዚህ ሁኔታ ይኖራሉ፤ 1ቆሮ. 15+50-52)፤
- 6) ኢየሱስ ክርስቶስ ለምእመናን ትንሣኤ መንፈሳዊ ሁኔታ ጥቅልል ምሳሌ ነው፤
- 7) ሕይወት በራሱ በመኖሩ ሕይወትን የሚሰጥ ነው (ዮሐ. 5+21:26)፤
- 8) ኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ነው፤ ይህም በትንሣኤውና በዕርገቱ ፍጹም ስለሆነ በመንፈስ ቅዱስ በማጥመቁ ተገልጧል::

እንግዲህ መንፈስ ቅዱስ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ከፅንሰቱ ጀምሮ ካደረበት በኋላ፤ «ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ» በመሆኑም ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ክብሩ ሲገባ መንፈስ ቅዱስን ከአብ ተቀብሎ በሕዝቡ ላይ አፈሰሰ፤ ዮሐ. 7+38-39፤ 15+26፤ ሐ.ሥ. 2+33:: በዚህ መሠረት መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ መንፈስ ተብሏል፤ ሮም 8+9::

ለእኛ ክርስቶስና መንፈስ ቅዱስ በአገልግሎታቸው አንድ ናቸው፤ ክርስቶስንም ስንቀበል፤ መንፈስ ቅዱስን እንቀበላለንና:: በእካል (በማንነት) ክርስቶስና መንፈስ ቅዱስ ሁለት አካላት ቢሆኑም፤ አገልግሎታቸው አንድ ነው፤ መንፈስ ቅዱስ እንደ ክርስቶስ ሌላ አጽናኝ ነውና፤ ዮሐ. 14+16::

የተነሣው ኢየሱስ ክርስቶስና የመንፈስ ቅዱስ አንድነት በሚከተለው ጥቅስ ውስጥ ይታያል::

ሐ) «ጌታ ግን መንፈስ ነው፤ የጌታም መንፈስ ባለበት በዚያ ዐርነት አለ:: እኛ ሁላችን በመጋረጃ በማይከደን ፊት የጌታን ክብር እንደ መስተዋት እያብለጩለቁን መንፈስ ከሚሆን ጌታ እንደሚደረግ ያን መልክ እንመስል ዘንድ ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን»፤ 2ቆሮ. 3+17-18::

አብና ወልድ አንድ እንደሆኑ ሁሉ (ዮሐ. 10+30)፥ ጌታና መንፈስ ቅዱስም አንድ ናቸው። መንፈስ ቅዱስ ለክርስቶስ ካለው ወስዶ በመግለጡ (ዮሐ. 16+14) ክርስቶስ ሰዎችን ይለውጣቸዋል፤ በዚህ ዐይነት የተለወጥን በመሆናችን በክርስቶስ ሥራና በመንፈስ ቅዱስ ሥራ መካከል ልዩነት ማድረግ አንችልም፤ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ መንፈስ ነው፤ ክርስቶስም ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ነው። ከዚህ የተነሣ ኢየሱስ ክርስቶስ፥ «ሰባቱ የእግዚአብሔር መናፍስትና ሰባቱ ከዋክብት ያሉት እንዲህ ይላል» በማለቱ እርሱ ከዋክብቱን እንደሚይዝ ሁሉ፥ መንፈስ ቅዱስንም በሙላት በመያዝ መንፈስ ቅዱስን የሚሰጥ መሆኑን ያሳያል (10)፤ ራእ. 3+1።

መ) የመንፈስ ቅዱስና የክርስቶስ አገልግሎት ተከታታይነት

የሐንስ የመንፈስ ቅዱስና የክርስቶስን አገልግሎት አንድነት በተለይ በክርስቶስ የመሰናበቻ ንግግር ላይ መዝግቦታል። ይህንም ሲያደርግ፥ ዓላማው የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎት የክርስቶስን አገልግሎት መቀጠል እንደሆነ ማረጋገጥ ነው (ሉቃስ ደግሞ «መጀመሪያውን ነገር ጻፍሁ» በማለቱ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስን አገልግሎት ተከትሎ መቀጠሉን አሳየ፤ ሐ.ሥ. 1+1-2)። ይህ ተከታታይነት በዮሐንስ ወንጌል እንደሚከተለው ይታያል፡-

- 1) እንደ ኢየሱስ፥ መንፈስ ቅዱስ ከአብ የተላከ ነው (20+21፤ 15+26)፤
- 2) ኢየሱስ እውነት ነው፤ መንፈስ ቅዱስ የእውነት መንፈስ ነውና ምእመናንን ወደ እውነት ሁሉ ይመራቸዋል (14+6፤ 15+26፤ 16+13)፤
- 3) ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን እንዳስተማረ፥ መንፈስ ቅዱስም ያንኑ አገልግሎት ከፍጻሜ ያደርሳል (14+23;26፤ 16+12-13)፤
- 4) ኢየሱስ አብ የላከው ምስክር እንደሆነ ሁሉ (18+37)፥ መንፈስ ቅዱስም ከአብ ተልኮ ይመሰክራል (15+26)፤
- 5) ዓለም ክርስቶስን እንዳላወቀው ሁሉ (5+43፤ 12+48)፥ መንፈስ ቅዱስንም አያውቀውም (14+17)።

በዚህ መሠረት ኢየሱስ፥ «ወደ እናንተ እመጣለሁ» ብሎ የተናገረው ትንሣኤን ወይም በዓለም መጨረሻ የሚሆነውን ዳግም ምጽአቱን የሚያመለክት ሳይሆን፥ በመንፈስ ቅዱስ መምጣቱን የሚያሳይ ነው፤ 14+18። በክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለው ግንኙነት እጅግ የተቀራረበ ነውና መንፈስ ቅዱስ ሲመጣ ክርስቶስ አብሮ ይመጣል፤ አብም እንዲሁ አብሮ ይመጣል፤ 14+23።

መንፈስ ቅዱስ ከክርስቶስ ጋር አብሮ በመኖሩ፥ ወደ ሰው ሲመጣ፥ ሰው ክርስቶስን እንዲመስል ያደርጋል፤ ይህም በአማኙ ውስጥ የሚያከናውነው ዋና ሥራው ነው፤ 2ቆሮ. 3+17-18። አስካሁን የተገለጠውን እውነት ቅዱስ አትናቴዎስ ከዚህ በታች እንደሚከተለው ያብራራው መሆኑ ተነግሯል፡- «እኛ መንፈስ ቅዱስን እንድንቀበል ቃሉ የትስብእትን መልክ ነሣ፤ ሰዎች መንፈሱን ተሸካሚዎች እንዲሆኑ እግዚአብሔር የትስብእት ተሸካሚ ሆነ» (11)።

ማስታወሻ

(1) በዚህ ምዕራፍ የሚገኘው ትምህርት የTHS ምዕራፍ ሁለትን አቀራረብ ይከተላል፡፡

(2) በም. 72ሐ2 ስለ ጳራቅሊጦስ በጻፍነው በ1ዮሐ. 2፥1 መሠረት ክርስቶስ የምእመናን ጳራቅሊጦስ መሆኑን አሳይተናል፡፡

(3) THS ገጽ 37 ይመ.

(4) ይህ ትምህርት በእንግሊዝኛ Adoptionsim ይባላል፡፡

(5) ስለ ውርስ ኀጢአት ም.43ለ ይመ.

(6) THS ገጽ 45 ይመ.

(7) CT ገጽ 122 ይመ.

(8) ምሳሌ እንዲሆን ከጥምቀቱ ጋር ትምህርተ ሥላሴ ተያይዟል፤ ም. 25ለ2 ይመ.

(9) ለምሳሌ THS በገጽ 53 መንፈስ ቅዱስን፥ Alan Stibbs ደግሞ በ1ኛ ጴጥሮስ ትርጓሜው (IVP) የክርስቶስን ትስብእታዊ ነፍስ ማመልከቱን ይጽፋሉ፡፡

(10) Bavinck ገጽ 387 ይመ.፡፡ የBavinck ትምህርት በክፍል በTHS ገጽ 55 ላይ ተጠቅሷል፡፡

(11) THS ገጽ 6 ይመ.